

Szív Ernő

A vonal alatt

TARTALOM

A világ dolgai	
A vonal alatt	
Kritikus riport az Úristennel	
Egy nap eltűnik	
Miért olvas az író?	
Én viszem le a szemetet!	
Szív Ernő bosszúja	
Magyarország legrosszabb írója	
Szív Ernő és egy másik író	
Hogyan jelenik meg egy tárca?	
A honorárium	
Szív Ernő főszerkesztő lesz	
Angyali üdvözlét	
Nő	
Jolikával a játszótéren	
Őszi délelőtt	
Elvira	
A vers helyzete	
Bakó Andrást meg akarják ölni	
Az álomgyűjtő	
Színházban	
Szív Ernőt kirabolják	
És a téma házhoz jön	
Szív Ernő a világ végén	
Zoltán, egyetlenem!	
Matildka verse	
Temetőben	
Szív Ernőből karácsonyi ajándék lesz	
Károlyka	
István	
Titkos kiküldetésen	
Az áruló	
Szív Ernő és az éjszaka	
Szív Ernőtől megvonják a bizalmat	
Szív Ernőt be akarják tiltani	
Valami megint történt	

A világ dolgai

Azon a borús, decemberi délelőttön azon tűnődött, milyen is valójában a Tisza. Zsebredugott kézzel állt a redakció emeleti ablakában, és szája sarkában cigaretta füstölgött. Szív Ernő a Tisza nagyságára gondolt, és nem örült meg, nem ment el az esze, mámoros állapotban sem volt, mindössze némi kedvetlenség ült a lelkén, meg fronthatás gyötörte, s ezért most a Tiszát, ezt a decemberszürke, hallgatag folyót kicsinek, jelentéktelennek és kifejezetten unalmasnak látta. Nem is értette, hogyan lehetett róla verset írni. Hogyan lehet egy ilyen folyóban öngyilkosnak lenni?! Tudta, hogy momentán ennél nagyobb igazságot, ha így most a Tiszára néz, nem mondhat, viszont azzal is tisztában volt, hogy holnap vagy holnapután a folyó fenséges lesz és tiszteletre méltó, és a fény úgy ragyogja be, mintha valami égi fenyőről hullanának a habokba az örökéggő csillagszórók.

Rossz kedve volt ezen a decemberi napon. Talán a fény hiányzott. Talán egy mondat. Az érzésekkel szabad ugyan vitatkozni, de nem érdemes. Mert minden igaz, ami a világon megtörténik. És a világon minden megtörténik. A dolgok pedig akkorák, mint az ember. Akkorák a világ dolgai, mint az ember kedve. És ugyanaz a dolog hol nagy, hol pedig parányi, ahogy nagy vagy kicsi bennünk a kedv. A világ ajándék, és benne az összes dolog ajándék, becsomagolva a kedélyek ezer színű papírjába. Néha elcsodálkozott, hogy a görögök nem adtak isteni személyt a kedvnek. Nő lett volna, nyilvánvaló. Szeszélyes és kiszámíthatatlan, hol rettentő csúf, máskor meg szebb, mint Aphrodité. Szív Ernő nézte a Tiszát, miközben elnyomta a cikket, és ekkor eszébe jutott, hogy Isten sem csak jókedvében teremtette a földi világot. Nem olyan a világ, hogy mindig lehet szeretni. Istennek inkább szüksége volt rá, mert unatkozott, mert nem volt kit szeretni, büntetni, becsapni és hitegetni. Isten egyedül érezte magát a világegyetemnek eme kietlen, távoli szegletében, ezért aztán néha mogorván teremtett, néha ellágyult, máskor meg tett-vett, oda sem figyelt, szöszölt, mintha nem is érdekelné a dolog. Aztán persze tudnivaló az is, hogy mit teremtett jó hangulatban az Isten, és mit rossz kedvében. Szív Ernő biztosra vette, hogy például a vizes uborkát, a halványkék selyemszalagot, a ringlispílt, a focilabdát, a hósztrógeret, vagy a kerékpárt jókedvében, nagy örömmel csinálta az Isten. És ez nem vicc. Mert hiszen ki tudna egyetlen fölösleges dolgot mondani. Hogy ez vagy az nem kellene. És ha valami nem fölösleges, akkor bármikor fontos lehet. Szív Ernő szerint mégsem volt tökéletes munka a teremtés. Hiszen Isten, például, nem figyelt oda a postásoknál. Lefelejtette róluk a szárnyakat. Cinikus hangulatban volt, amikor az erényövet, az órát, vagy a boldogság szavát találta ki. Kifejezetten csapnivaló kedve volt Istennek, amikor eszébe jutott, hogy kell a világnak szifilisz, krokodil, kazamata, és adóbevallás. A háborúnál, a pestisnél, a viharánál őrvölgött...

Ezekre gondolt Szív Ernő egy szürke decemberi napon. Mikulás után. Állt a redakció emeleti ablakában, bámulta a szürke vizet, mígnem váratlanul felragyogott a nap. De csak egy pillanatra. Szív Ernő ekkor arra gondolt, vajon őt, a hírlapírót miféle állapotban, a kedvnek milyen árnyalatában találta ki az Isten. Dühös volt? Vagy inkább konok? Érzelmős? Cinikus? Szív Ernő nem tudott mit mondani. Csak azt tudta, hogy a világ bármely dolgát meg tudná szokni. A háborús készültséget is megszokná, a zárt osztályt is megszokná, de még a többnejűséget is megszokná valahogy. És a világon mégis van egy dolog, amit ő, Szív Ernő képtelen megszokni. A világnak ez az egyetlen dolga, amiből tényleg csak egy volt. Szív Ernő névre hallgatott, hírlapírásból élt, és ebben a pillanatban rágyújtott egy újabb cigarettára.

A vonal alatt

A hírlapíró vonal alatt él.

És a hírlapíró nem tudja mi van a vonal felett, mert a vonal voltaképpen olyan, akár az ég. Mert az eget se lehet megmozdítani, se meghódítani, és kifutni se lehet alóla, csak elfogadni, hogy az egyik nap jeget szór, a másik nap fehér fátylakat úsztat, máskor meg madarak vonulását látni rajt', és messze is van és mégis be lehet lélegezni, és ez már így marad, míg végleg a fűgyökér alá nem bújik az ember.

A vonal alatt több a megbocsátás, a gyengeség, a fecsegés, több az öncélúskodás, és nagyon nehéz lesz, ami könnyű, és nagyon könnyű lesz, ami nehéz. Viszont szorongásból és iszonyatból sincs kevesebb. A vonal alatt is megborzong az ember, s úgy szorítja ökölbe a kezét, hogy kifehérednek a körmei. Aztán belenéz a tükörbe és elneveti magát.

Most a vonal alatt egy kicsit korszerűtlen minden, mert ilyen a kor, mert egy kicsit korszerűtlen maga az ember is. Mostan az egyetemeken a jelentés nélküli szövegekről és szövegtestekről vitatkoznak a szeminarista fiúk és a lányok. Ám legyen. Az irodalomnak eme szürke kiskatonája, a tárca, minderről mit sem tud. Neki nem ez a dolga. Neki az a dolga, hogy mindenhez közel legyen. Ő csak napról napra elvárzik a hírszolgáltatás örült harcterein. Konstruálsz, strukturálsz és dekonstruálsz, szétszedsz és összeraksz, de közben kidobban belőled valami idegen fájdalom, megremeg a kezed és gyöngybe borul a homlokod. És azok a homlokgyöngyök mind a vonal alá hullnak, és üveggolyó lesz belőlük.

Hát azokkal az üveggolyókkal is gurigázik a hírlapíró.

Viszont soha nem mondja, hogy Einstand.

A vonal alatt ezért aztán nem esnek meg nagy dolgok. Hogy tán a vonal alá nem fér be a nagy és mozdíthatatlan test. Vagy ha mégis befér, elfér a vonal alatt mondjuk Kossuth Lajos, hát akkor ennek a Kossuth Lajosnak a szakállán látunk egy cérnaszálat lengedezni, és akkor ezt a cérnaszálat meg kellene szerezni, mint tárgyi emléket, ki kellene lopni az illatos, puha férfiszőrből, és akkor a vonal alatt maga Kossuth Lajos is erről szól, bár senki se vitatja, hogy elfogyott a regimentje.

A vonalat személyesen a napi szerkesztő húzza.

Hogyan húzza a vonalat, ebből lehet megtudni, hogy jó szerkesztő, vagy nem jó szerkesztő. A jó szerkesztő mindig kézzel húzza a vonalat. Tornáztatja, ropogtatja az ujjait. Megfogja a tollat és felsóhajt. Feláll. Visszaül. Kifújja az orrát. A szemüvegét lehelgeti.

Legyen egy kis csend, gyerekek, vonalat húzok.

És csend lesz a redakcióban.

És a jó szerkesztő meghúzza a vonalat, és ez körülbelül olyan, mint amikor kijelölték a paradicsom helyét.

A vonal alatt van az otthon, a haza, a nép, valamint a vonal alatt tudnivaló az is, hogy Mikszáth Kálmán utálta a teát, hogy Saleckiék válnak a másodikon, és hogy a vonal alá már nem lehet több vonalat húzni.

Ül benn a redakcióban a hírlapíró, március idusa közeleg és a főszerkesztő azt mondta, hogy ebben az esztendőben ő írja az ünnepi vezércikket. Merénylet. Különben is szörnyű az idő. Egyetlen szín van a világon, Isten rosszkedve, a szürke. És a hírlapíró bámul kifelé az ablakon, megborzong, és nem érti, hogy lehetett esőben revolúciót csinálni.

A vonal alatt másfajta szentség és másfajta kegyelem van, mint mondjuk Shakespeare Vilmosnál. Ilyen, például. Szív Ernő hírlapíró városában május végén nyit az üvegkönyvtár melletti szabad büfé. Ilyenkor a hírlapíró odaballag a söntéshez és rendel két deci bort tisztán. Elég rosszak a magyar borok. A hírlapíró Bakó Andrástól tudja, hogy a grúz borok a legjobbak, mert azoknak igazi, ősi tőke az édesanyjuk. Ezek itt a magyar ugaron már importált jenki tőkék.

Délelőtt tizenegy van, és a hőség a szívekig kúszott.

Szív Ernő tehát két decit rendel a rossz magyar borból.

Úgynevezett folyó bor, karcos és zavaros, de mégiscsak magyar és szódamentes. A pincér soká nézi Szív Ernőt, tekintete elhomályosul.

- Köszönöm, uram - mondja halkan.

- Nem értem - mondja Szív Ernő és a fémhúszast bámulja, amit még le sem rakott a söntésre.

- Maga az első - mondja a pincér.

Szív Ernő körbepillant. A fényverte fakkokban alig van ülőhely.

- Már tizenegy elmúlt - mondja a pincér - és eddig csak fröccsöt ittak. Szív Ernő döbbenet hallgat.

- Géza úr vagyok - mondja a pincér és a kezét nyújtja - hozzám bármikor jöhet. A vendégem volt.

Ezt ugye nem kell tovább ecsetelni. Egy ilyen napon a rosszkedv felhői eltakarodnak, egy ilyen napon az ember már nem lesz öngyilkos, nem részegedik le, nem veszik össze a nőjével, egy ilyen napot már mindenképpen túlél az ember.

Vannak azonban ködös októbertvégi napok is.

Mélységesen reménytelenek és kétségbeejtőek ezek a napok. Nagy a valószínűsége, hogy a hírlapíró egy ilyen napon a vízparton bolyong. A köd felfalja a túloldalt és a sirályokat, és a madaraknak csak a jajongása hallik. Valami uszály is halad a vízben, megremeg, felkavarodik a köd, még a nyirkos, vízre hajló fekete ágak is megremegnek és fémszínű hullámok nyaldossák az agyagos partot. Most meg hatalmasat túlköl az uszály. A hírlapíró érzi, ott szemben maga a halál vonul. Aztán úgy gondolja a hírlapíró, elmegy Balog Jócóékhoz, akik nem messze laknak, és a lakás tele van élettel, mert Balog Jócóné méhe háromszor sóhajtott rá a világra. Ez lesz a menedék, ez lesz a megmenekülés. És Balog Jócó asszonyának elmondja, hogy... mindent elmond neki. Mert Balog Jócó úgsincs otthon. Mert sose szokott otthon lenni, amikor a hírlapíró meglátogatja. És valóban, amikor Balog Jócóné kinyitja az ajtót, az arca felderül, elmosolyodik és azt mondja:

- Jaj de jó, hogy jöttél Szív Ernő.

A hírlapíró is érzi, hogy jókor jött. Éppen az utolsó pillanatban jött el a partról. Mert ha nem jön el, már valahol a régi híd alatt sodorja felpuffedt testét az októberi víz. Úgy ám. Szív Ernő ezt a tragédiát hírlapírói tehetsége minden erejével el tudja képzelni. És ez nem túlzás, és nem is önsajnálát, ez bizony tény, a legmakacsabb fajtából való. Hogy már megint egy hajszálon múlt Szív Ernő nyomorult, semmi élete.

Örület.

- Azt akarom mondani... - mondja Szív Ernő és beljebb lép. A lakásban gyerekricsaj van és felfordulás.

- Látod, pakolunk - bólint a háziasszony.

- Azért jöttem, hogy... - mondja Szív Ernő.

- Nem adok házipálinkát, te ma már ittál, Szív Ernő - hajolnak egészen közelről a hírlapíró arcához. - Alkoholizáltál megint. És bizony nem is keveset.

- Nem, dehogy, én azért jöttem...

- Kevesebbet kéne inni, Szív Ernő - mondja az asszonyka.

- Igen, ebben igazad van, de...

- Ezt a csuklós szekrényt ide kell rakni - mutatja a sarkot a háziasszony. - A gyerekágyat szétszedjük és kicseréljük az ágyneműtartóval. Érted ugye, Szív Ernő?

- Értem - mondja Szív Ernő - de...

- A szemetet is le kell vinni, Ernő - mondja az asszonyka.

A hírlapíró most már hallgat.

- Siessünk, jó - fogja meg a karját Balog Jocóné. - Azt akarom, hogy készen legyen, mire hazaér Balog Jócó.

És ha az ember a bútorok emelgetésében megrántja a derekát, akkor egy kicsit megint változik a világ. Valahogy háttérbe szorul, hogy október vége van, és az utcalámpa alatt köd gomolyog, és hogy nyálka fénylik az ágakon, valahogy nem olyan fontos, hogy a Tiszán lassan úszik a halál és hatalmasakat túlköl.

És természetesen a húszforintos balladája. Fémből van ez a húszforintos és nagyon jó megfogni, forgatni, feldobni és utána kapni. Magyarország történelmében feljegyezték egy röpke, gyorsan múló időszakot, amikor a fémhúszas volt a legjobb pénz. Vajon kik jegyezték fel? Szív Ernő biztosan feljegyezte. 1992 tavasza volt ez az időszak. Ekkoriban el lehetett indulni otthonról egy fémhúszassal és akkor ez azt jelentette, hogy tudsz venni egy hírlapot, valamint futja egy kisfröccsre is, és akkor meg volt mentve a délelőtt. Szív Ernő meg akarta ezt akkoriban írni, aztán persze nem írta meg. És egy nap emeltek az újságok árán és emeltek a szóda meg a fröccsbor árán is, úgyhogy Szív Ernő egy témáról végképp és megmásíthatatlanul lemaradt, és most már a fémhúszassal szemben örökös lelkiismeretfurdalása van.

Kritikus riport az Úristennel

- Hadd nézzelek - Szív Ernőné megforgatta a férjét. - Kész csoda, hogy sikerült rendesen fölöltöznöd. Jól van. Mehetsz.

Szív Ernő olyasmire készült, ami még egyetlen hírlapírónak sem sikerült. Szív Ernő kapott akkreditálási kártyát, és beszerzett tájékoztató broszúrákat is. Lázasan csillogott a szeme és borzasztó elszánt volt. Megsimogatta Szív Ernőné arcát és ment.

A szerkesztőség a mindennapi életét élte.

Szállt a kávégőz és a nikotinfelhő, duruzsolt a telexgép és a hírlapírók az új belügyminiszter szakálláról beszélgettek.

Szív Ernő bekopogott a főszerkesztőhöz.

- Első oldalas anyagot hozok - mondta.

- Jaj, Ernő - krákogott a főszerkesztő.

- Bízhatok bennem - mondta Szív Ernő.

A főszerkesztő fölsóhajtott, mert tájékoztatva volt.

Szív Ernő magától az Úristentől akart riportot hozni.

Január közepét írták, és bár Szív Ernő két hete új életet kezdett, ezt most fölfüggesztette, és néhány napra a régit folytatta - pusztán szánalomból és emberieségből. Ivott tehát két adagcska gyomorkeserűt a sajtóbüfében. Na és egy korty sörért is visszafordult még. Mert nem szabad kritikátlanul követni az újat.

A város a szokásos életét élte.

Lágy és enyhe volt a tél, odafenn felhők bodroztak, alant sár fénylett, téli fű és nedves utcakő. A villamos is sárgább volt, a polgármesteri hivatal is sárgább volt. És ment Szív Ernő. Ballagott Szív Ernő az Úristenhez, miközben a kérdéseinek tűnődött, mert roppant bölcs, okos és tapintatos, ugyanakkor kritikus, az emberi függetlenséget is magukba foglaló kérdéseket írt össze. Azt gondolta, hogy meg lesz szorongatva az Úristen. Egy kicsit össze lesz zavarva, jónéhány terve kiderül, s jónéhány szomorú történet mozgatórugója, oka és célja is megvilágítást nyer. Hogy bizony néhány kétes életügyben szint kell végre vallania az Úristennek. Az is az eszébe jutott Szív Ernőnek, hogy ezért a riportért, mely riport egyedülálló lesz a hírlapírás történetében, Pulitzer díjat fog kapni. Vagy valami állami kitüntetést kap. Évjáradékot utalnak ki neki. Biztosítva lesz például Szív Ernőné öregkora.

És Szív Ernő megérkezett az Úristenhez, aki már várta.

Pontosan olyan volt az Úristen, mint amilyennek Szív Ernő elképzelte. Ültek egymással szemben, és az Úristen kedvesen mosolygott, bátorítóan hunyorított is, mi több kávéval és aprósüteménnyel kínálta a hírlapírót, ahogy ezt ilyenkor illik. Szív Ernő előre lapozott a jegyzetfüzetében, aztán visszalapozott. Köhécselt.

- Nos? - hunyorgott barátságosan az Úristen.

- Hát... khm... igen - mondta Szív Ernő.

- A rendelkezésére állok - mondta kedvesen az Úristen.

- Köszönöm szépen - pirult el Szív Ernő.

A jegyzetfüzetét bámulta.

- Bármit kérdez, válaszolok - mosolygott az Úristen.
- Tetszik tudni - feszengett Szív Ernő -, ma a Reök palotánál láttam egy férfit. Középkorú volt, a haja finoman őszes, és úgy állt a délelőtti fényben, akár egy boldog szobor. Egy kicsit hasonlított Önre.
- Ez bizony előfordulhat - mondta az Úristen.
- Tegnap pedig egy fiatalasszonyt láttam, aki sírt. A Széchenyi tér egyik padján ült, rázta a vállát a zokogás, és a könnye a kezére csorgott.
- Megvigasztalta? - kérdezte az Úristen.
- Nem akartam megzavarni - mondta Szív Ernő - Csak elképzeltem, miért sír. Azt képzeltem, hogy meglátta a régi szerelmét. Ballagott a sétáló utcán, és azon gondolkodott, hogy zoknit kell venni a férjének. És az egyik kirakat előtt meglátta a régi szerelmét, aki évekkkel ezelőtt elhagyta őt. Megdermedt, állt mögötte, bámulta a férfi tarkóját. Aztán eltámaszkodott az első padig, és elengedte a könnyeit. - Szív Ernő zavarba jött. - Tessék mondani, helyesen képzelődtem?
- Úgy lehet, igaza van, Szív úr - bólintott az Úristen.

Hallgattak egy keveset. Az Úristen biztatóan mosolygott.

- Tetszik tudni, azok a felhők január első napján, nos azok csodálatosak voltak - mondta Szív Ernő és lesütötte a szemét. - Én egyszer írtam arról, milyen felhőket láttam elvonulni a városom fölött. Hajnaltól napnyugtáig figyeltem és jegyzeteltem. Nagyon érdekes munka volt.
- Elhiszem - mondta az Úristen.
- A napokban szeretnék venni egy zakót is - mondta váratlanul Szív Ernő, miközben újra elpirult.
- Értem - mosolygott az Úristen.
- Egy kockás és rozsdaszínű, sportos gyapjúzakót néztem ki. Nyolcezer forint az ára, de megéri. Habár a feleségemnek még nem említettem - mondta igen komolyan Szív Ernő.
- Van ideje szólni - válaszolta az Úristen.

Hallgattak egy keveset. Az Úristen újabb kávéval töltött Szív Ernőnek, aki az ötödik adagot itta aznap.

- Nem akarom feltartani - feszengett a hírlapíró.
- Nem tart fel - mosolygott az Úristen.
- És azért a novelláért nem haragszik? - kérdezte Szív Ernő. - Tetszik tudni, melyikre gondolok. Amikor az Ördöggel összehasonlítottam. Ott valóban elvettem a sulykot.
- Nem haragszom - mosolygott az Úristen.
- Tetszik tudni - mondta Szív Ernő és újra elpirult - én nagyon szeretem a fényt. Mondjuk, Bakó András nem szereti. Nekem picike lakásom van, de a szobánk ablaka délnyugatra néz. És ha tiszta az ég, délután kettőtől négyig olyan fényviszonyok uralkodnak, hogy ilyenkor szinte lehetetlen rosszra gondolni. Ilyenkor elfordítom a relaxát, hogy megszűrjem a fényt, ami így nem beüt, hanem valósággal becsordogál a szürkésfehér műanyag lécecskék között. Aranyszínű lesz a könyvespolc, a két báránybőrös nádszék. Szív Ernőné színes üvegeire is rácsorog az arany, meg a futóvirágokra is, és a könyveim is mind fáradt arany színűek lesznek... még azok is, amiket nem olvastam el.
- Ennek nagyon örülök - mondta az Úristen
- Viszont már nincsen elég hely a könyveimnek - mondta aggodalmasan Szív Ernő.

- Ez bizony kellemetlen - sóhajtotta az Úristen.
- Egyszer Szív Ernőné rendet rakott az íróasztalomon. A könyveimet is elpakolta. Összevesztünk.
- De aztán kibékültek.
- Igen, kibékültünk.
- Így helyes - bólintott az Úristen.
- Van itt a számon egy folt - mutatta Szív Ernő.
- Valóban - hajolt közelebb az Úristen.
- Említettem már, hogy levespárti vagyok? - kérdezte Szív Ernő.
- Tökéletesen megértem - mondta az Úristen.
- Karajleves, gombaleves, lencseleves, tavaszi zöldborsó leves tejfehér galuskával, tetszik tudni, nekem mindegy, csak leves legyen - sóhajtotta Szív Ernő.

Hallgattak egy keveset újra.

- Mondtam már, hogy sétálni is szeretek? - kérdezte Szív Ernő. Fölcsillant a szeme. - Vagy kora reggel meginni egy pohár keserű sört. A Pilseni! Piacra menni, hajnalban. Szeretek húst venni, friss kefirt kanalazni, hírlapot olvasgatni. És persze a kávé is nagyon szeretem! Aztán a labdarúgás. Uszodaillat. Kovászos uborka. Honorárium! A kisgyerekek vagy a friss könyvek illata! Megfogni egy másik ember arcát. Vagy csak ülni valami vízezske partján, halcsobogásban. És szeretem a szomorúságot, Maigret felügyelőt, és az izomlázat, és szeretem a...

Szív Ernő hirtelen észbe kapott.

Nagyon szégyellte magát.

De az Úristen csak mosolygott és bólogatott.

- Hát persze, Szív úr - mondta.

A hírlapíró zavartan szedelődzködött. Égett az arca.

- Azt hiszem, mennem kell - mondta.
- Megkérdezett mindent? - érdeklődött az Úristen.
- Ó igen, hogyne - mondta Szív Ernő, és azt hitte, menten elsüllyed. Kezet fogtak. Jó erős szorítása volt az Úristennek.
- Önök olykor visszahozzák láttamozásra a riportokat - mondta az Úristen. - Szerkesztő úr, ezt a riportot ne hozza vissza. Megbízom magában.
- Nagyon köszönöm - hajolt meg Szív Ernő.
- A jegyzetfüzetét itt ne felejtse - mondta az Úristen.

Szív Ernő fogta a jegyzetfüzetét, és indult vissza a redakcióba. Tudta, hogy az Úristen figyel, néz utána, és mosolyog rendületlenül. Tudta, hogy mosolyog az Úristen, mégse mert visszafordulni.

Azaz dehogy!

Nem bátortalanság volt ez, barátaim.

Inkább szégyen.

Szégyen.

De a legnemesebb fajtából gyúrva.

Egy nap eltűnik

Szív Ernő felébredt. A hírlapíró egyedül feküdt a hitvesi ágyban, kora délelőtt volt, fényes és sokat ígérő. Szív Ernőné, szegény, ilyen tájt már javában vizitel. Szív Ernő jólesően nyújtózkodott, ropogtatta a csontjait, aztán hirtelen felült. Mit is csinált tegnap? A bölcs ember azzal kezdi a napot, hogy számot vet az előzővel, kinek mit mondott, milyen ostobaságot csinált, mit kell ma kijavítani, folytatni, vagy abbahagyni, kitől kell bocsánatot kérni, kit kell agyonütni, ésígytovább.

Szív Ernő ült az ágyban és nem jutott eszébe semmi az előző napról. A hírlapíró nem volt másnapos, azt nyomban érzi az ember, a másnaposság szép és kifejező költői jelekkel bír az arcon, s a test egyéb tájain. Szív Ernő feje tiszta volt, erősnek, frissnek és munkakésznek érezte magát. A tegnapi napra mégsem emlékezett.

És ez nagyon rossz érzés.

A hírlapíró bizonytalanul botorkált az asztalához, feljegyzéseit, naptárját forgatta, de a legújabb mondatait is írhatta két vagy három nappal ezelőtt. A naplójába se írt semmit. Szív Ernő kétségbeesett. Leült, nézett maga elé, mint Rodin gondolkodója, de az előző nap így sem akart előjönni az emlékek végtelen tárházából. Ivott egy könnyű kávé, aztán egy pohár hideg sört ivott, de ez sem segített. Magára kapkodta a ruháját, lerohant az utcára és megvette az újságokat, átböngészte az ellenzéki interpellációkat, a bűnügyi tudósításokat és a televízió műsorát, de nem lett okosabb. Hírekre, műsorokra sem emlékezett, minekutána végképp úgy tűnt, hogy egy egész napja, a benne lévő világegyetemmel együtt a feledés homályába veszett.

Szív Ernő berohant a szerkesztőségbe.

- Voltam bent tegnap? - kérdezte a kollégáit.

Szív Ernő kollégái csak hümmögtek, és csodálkoztak, hogy Szív Ernő miért olyan kétségbeesett, hiszen ha Szív Ernő nem jön be a redakcióba, azt nem kéri rajta számon senki, mert egy tárcaíró kivételezett személy, különben is jóban van a főszerkesztővel, ezért Szív Ernő többet megengedhet magának, mint más hírlapírók, akik becsületesen és alázattal írják a személytelen tudósításokat, az információkat, a kishíreket, s ez ugye sokkal nehezebb dolog; őt sorért is elmenni az eseményre, képaláírást is elmenni az eseményre, mínuszos hírért is elmenni az eseményre, egyszerűen azok a kollégák, akik a hírlapírás leglényegét tették nap mint nap, tették esőben, hóban, másnapban és kormányválságban, némiképp viszolyogva figyelték Szív Ernő kétségbeesését. Szív Ernő ezek után tárcsázta a feleségét, aki egy klinikán dolgozott, mint-hogy arra esküdött föl néhány évvel ezelőtt, hogy neurotikus, szorongó és tudatzavaros embereket fog a betegségükből kigyógyítani.

- Mit csináltam tegnap? - kérdezte Szív Ernő.

- Én is ezt szeretném tudni - mondta Szív Ernőné és a hírlapírónak úgy tűnt, volt már kedvesebb is a felesége hangja.

- Igen értem - mondta Szív Ernő.

- Szóval? - kérdezte Szív Ernőné.

- Mikor is értem haza? - kérdezte Szív Ernő.

- Éjfél után - mondta Szív Ernőné.

- És mit mondtam? - kérdezte Szív Ernő.

- Semmit sem mondtál - mondta Szív Ernőné.
- Semmit az égvilágon?
- Semmit az égvilágon.
- Nem mondtam, hol voltam?
- Nem mondtad.
- Tudod, az a helyzet, hogy nem emlékszem a tegnapi napra. Egyszerűen kiesett - magyarázkodott Szív Ernő. - Szörnyű. Mintha nem is éltem volna tegnap.
- Valami eredetibbet is kitalálhattál volna - mondta Szív Ernőné némi hallgatás után.
- Értem - mondta Szív Ernő, és persze nem értette.

Hogy a csudába tűnhet el egy nap?!

Lehet, hogy gyilkolt tegnap, bankot rabolt vagy paráználkodott. Valami nagy bűnt követett el és most azzal védekezik az agya, hogy töröl, lenulláz? Hogy amire nem emlékszünk, az nincs is? Nemde olyan ez, mint amikor a kisgyerek elbújik. Behunyja a szemét, és azt hiszi, ha ő nem lát, őt se látják. Valaki csak látott tegnap, gondolta a hírlapíró, valahol lennem kellett, valahol biztosan megebédeltem, és ittam is, és beszélgettem, sétáltam, átnéztem a fák lombján, bizonyára kigondoltam egy-két szép és fontos mondatot, egyszóval éltem, és az élet mindig van valahol, helye van, mert az élet kiterjedés, tartalom, súly, nehézkedés.

Az élet olyan nehéz, mint a szív.

És a szív rettenetesen nehéz.

Ámha ez a súly nincs sehol?!

- Örület - mondta Szív Ernő a telefonba.

- Hogy mondd? - kérdezte Szív Ernőné.

De a hírlapíró már csak hallgatott.

- Na majd este megbeszéljük - mondta Szív Ernőné, aki szorongó, neurotikus és tudatzavaros emberek gyógyítására tette fel az életét, és Szív Ernő tudta, hogy ennek a beszélgetésnek, minimum egy ruha lesz az ára, valami új szövethálvány a passzázsról.

Szív Ernő nem adta fel, tárcsázta a barátját is, akivel egy irodalmi lapot szerkesztettek.

- Szervusz - mondta a barátja, és a hírlapíró érezte, hogy a barátja is bosszús.

- Egész nap vártalak - mondta Szív Ernő barátja.

- Hát nem voltam szerkesztőségi órán?

- Szórakozol velem? - kérdezte Szív Ernő barátja.

- Nem tudom - mondta Szív Ernő halkán.

- Tönkre tetted a napomat - mondta a barát.

- Egészen biztos, hogy nem találkoztunk?

- Tudod kivel szórakozzál? - kérdezte a barát, aztán hirtelen megszakadt a vonal.

Szív Ernő sétált az utcán. Még mindig fényes délelőtt volt, de talán már nem olyan sokat ígérő. A hírlapíró megvonta a vállát. Végül is csak egy napról van szó. Huszonnégy óra. Jaj, ugyan mi az?! Felkel a Nap és lenyugszik. Észre sem vesszük, eltelik, kezdődik egy másik újra. Nem is fontos, nem érdekes. Huszonnégy óra alatt egy valamire való novella el sem

készül. Egy napért kár idegeskedni. Ha mondjuk ő, Szív Ernő hatvan évig él, az cirka huszonkétezer napot jelent. Mármost micsoda ebben a gyönyörű és hatalmas mennyiségben ez az egyetlen egy, amely elveszett. Csekélység.

Szív Ernő sétált az utcán, bámulta az emberek elringó arcát, és nyugtatgatta magát. Csak ne mondta volna az a dublini író, Joyce mester, hogy egyetlen nap az voltaképpen az összes többi. És Szív Ernő, mert az életével kapcsolatban igen eltökélt és engesztelhetetlen tudott lenni, nem adta fel, és elment Bakó Andrásához, és vitt egy üveg szekszárdi vöröset, mert bár Bakó András még mindig betegeskedett, napi két pohárával ihatott, és amikor Szív Ernő felbontotta az üveget, azt mondta Bakó Andrásnak, a költőnek, aki a képzelet engedékenyebb és belátóbb röptetésére tette fel az életét, hogy:

- Azért tegnap jól elbeszélgettünk.

Bakó András azonban hallgatott. Szép új, finoman csíkozott pizsamája volt Bakó Andrásnak, ült az ágyon, húzkodta a szakállát, és hallgatott.

- A szívörkölt elkészítésének arany szabályai, hát nem emlékszel? - Szív Ernő kétségbeesetten mosolygott.

- Erről a múlt héten meséltem - mondta Bakó András.

- Nem tegnap? - kérdezte Szív Ernő.

- Tegnap nem jöttél, Ernő - mondta Bakó András.

- Az lehetetlen - mondta Szív Ernő.

- Két napja, sőt három napja is voltál, de tegnap nem jöttél el hozzám... Pedig nagyon vártalak.

- Biztos ez?

Bakó András ingatta a fejét.

Tulajdonképpen ez volt a végső döfés. Hogy már Bakó András sem segít, aki pedig a képzelet engedékenyebb röptetésére tette fel az életét. És bár lankadó erővel, de Szív Ernő megkérdezte még a szomszédjait, a telepi ház lakóit, elment néhány kocsmába, valljuk meg, igen sok kocsmába ment el, habár ott aztán tényleg megkérdezett mindenkit, látták-e tegnap, és a válasz minden alkalommal bizonytalan volt, talán, igen, vagy mégsem, de inkább nem, egy szóval Szív Ernő végleg és megmásíthatatlanul elvesztette életének egy napját, és Szív Ernő vigasztalan volt, mert úgy érezte, hogy ezzel a semmi eggyel az összes többi, azt a már megtörtént gyönyörű tizenegyezer kétszázhuszonhárom napját veszítette el.

Miért olvas az író?

Az író jobb híján olvas. Az író azért olvas, mert éppen válságban van, unatkozik, fáradt, rossz a kedve, depressziós, szorong, ötletet szeretne lopni, ihletre vágyik, van néhány perc szabadideje két vers, novella, vagy újságcikk megírása között. Az író pihenésképpen is olvas, lévén az író munkaideje napi huszonnégy óra. Komolytalan író az, aki nem a nap huszonnégy óráját dolgozza végig. Írónak lenni az egyetlen szakma, amelyben az egész élet szigorú és feloldhatatlan munkaidőből áll, folyamatos robotból, s ezt a nyomasztó és engesztelhetetlen szigort csak az olvasás képes némiképp enyhíteni, ez az egyetlen írói cselekvés, amely kikapcsolódásként illuzionálja a munkát. Nem véletlen, hogy egyes írók azzal dicsekednek, hogy már nem is olvasnak, hanem csak írnak, és csak írnak, reggeltől estéig írnak, még alvó helyzetben is írnak, ott a kezükben a toll, a másikban a papír, néha a párnát, a dunyhát, vagy a pokrócot róják teli gyönyörűbbnél gyönyörűbb mondatokkal, néha a feleségük, szeretőjük arcára, kezére, vagy hátára írnak verseket, tárcákat, napicikkeket vagy kisregényeket. Írni és csak írni, írni megállás nélkül, nos ez az írás csúcspontja, legeslege, abszolútuma. Ám az az író, aki ezen végső beteljesítéssel dicsekszik, többnyire nem mond igazat. Nagyon keveseknek sikerül végigírni az életet, még ha titokban minden író ezt szeretné, írni evés, csókolózás, sörivás, labdarúgás, politikai szónoklat, fűnézés, vagy éppen szemináriumi felolvasás helyett is.

Az írónak írni kell.

Ezért minden idő és minden cselekedet, amit az író írás nélkül tölt el, a mardosó lelkiismeret-furdalás jegyében telik, így az író olvasása sem lehet felszabadult, úgymond építő jellegű. Az író, ha túl hosszán és figyelmetlenül teszi, még bele is betegedhet az olvasásba. Hasonló tüneteket okoz a túlolvasás, mint a napszúrás, a gyomorrontás, vagy mint a mélységes depresszió. Hányás, émelygés, bőséges verejtékezés, általános rosszullét lesz úrrá ilyenkor az író, s a gyógyítás egyetlen komoly ellenszere, ha ilyenkor gyorsan, akárha gondolatok nélkül is, de ír valamit. Nem is fontos, hogy jó legyen, hogy értelmes legyen az a néhány mondat, csak írja le az író. Ha tehát látunk írókat buszmegállóban, szabadidőparkban vagy kávéházban elmélyülten jegyzetelni, soha ne zavarjuk meg. Az egészségét igyekszik rendbe hozni. Az olvasás egyetlen fajtája azonban mégiscsak fénybe vonja, ilyenkor az író maga-magát olvassa, saját drága, felszabadító és gyönyörűséges mondatait. Ilyenkor az író arca derűs és elégedett, az élet teljességét és nagyszerűségét hirdeti. Az író arca ilyenkor egyszerűen szép, és egészen addig az, amíg fel nem fedezi az első nyomdahiát, amit ő természetesen a korrektúrában kijavított, sőt amire többször is felhívta a nyomorult szerkesztő szíves figyelmét.

Az író gúnyolódva és epésen olvas.

Ilyenkor persze nem maga-magát olvassa. Úgy olvas az író, hogy közben azt mondogatja, ő sokkal jobban megírta volna, sőt meg is írta már jobban a második, vagy a harmadik regényében, ez a probléma ott alaposabban fel van dolgozva, szebben ki van elemezve, és mégis, ez a másik író, ez a senki, ez a tehetségtelen mitugrász kap kitüntetést, ösztöndíjat, miegyebet. Az író ilyenkor harsányan fel-felkacag, a térdét verdesi, és arcán a gúny összes árnyalata szivárványozik. Az író arca olyan, amikor kortársat olvas, mint valami elvetemült gyilkosé, úgyhogy több év szigorított magánzárkát kapna, csak a tekintetéért. Aztán egyszerre elhalványul az író arca, sápadt lesz, mint a hajnali ablaküveg. Ajkait összeszorítja, és falja, csak falja a sorokat, könnyezni kezd, miközben arra gondol, hogy ő soha nem fog ilyen szépet írni, mint ez a másik író, akinek a regényét, novelláját, versét olvassa, holott pedig, az a másik író, épp emennek az írónak a regényét, novelláját, vagy versét olvasva könnyezik néhány száz, vagy ezer kilométerrel arrébb. Nehéz és bonyolult dolgok ezek. Némi enyhület akkor mutatkozik az író arcán, amikor halott kolléga művét olvassa. Mert az író is tudja, hogy a halott író a legjobb

író, mert az már nem írhat jobbat mint ő, egyfelől, másfelől azt meg lehet haladni, azt le lehet körözni. Ezért az író szereti az összes halott író.

Az író ágyban olvas a legszívesebben.

Az ágyban az ember hamar elálmosodik, elég néhány mondat, s maga az író se jut tovább egy-két lapnál, a mellére ejti a könyvet, nem is ejti, inkább finoman ráengedi, majd pedig halk és diszkrét, avagy hangos és elviselhetetlen horkolásba fog, minekutána a felesége óvatosan elemeli az író mellére engedett regényt, novellát, vagy verses kötetet, megsimogatja, vagy nem simogatja meg az író kisimult homlokát, és leoltja a kislámpát. Kivételes eset, amikor az író felesége alszik el hamarabb. Ilyenkor az író meleg örömméreg tölti el, hogy lám, ő győzött, ő bírta tovább, minekutána azért néhány percen belül ő is igen gyorsan elálmosodik. Ilyenkor az író a könyvet, legyen az bármilyen nagy és vaskos, a párnája alá teszi. Az olvasás meta-fizikus művelete következik, hiszen a mélységes éjszakában az író agya a párnán keresztül mintegy beszívja a könyv tartalmát, magáévá teszi, tulajdonképpen paraszexuális kapcsolatba kerül a feje alatt pihenő mondatokkal, s így van ez akkor is, ha reggel az író a könyv egyetlen mondatára sem emlékszik. Az író ilyenkor kerüli a felesége tekintetét és önként megágyaz.

Az író gyűlöli a karosszéket.

Az író azért gyűlöli a karosszéket, mert a bútoroknak eme nagyszerű és kivételes formájában lehet a legkitartóbban és legelmélyültebben olvasni. Az irodalom számára melleleg három bútordarab nélkülözhetetlen úgymint a könyvespolc, az íróasztal, valamint a karosszék. A könyvespolc a gazdagságról és a hiábavalóságról szól, valamint arról, hogy egyszer minden könyvespolc ledől. Azon se szabad csodálkozni, ha egyszer kiderül, hogy a Föld egy adott távolságból könyvespolc alakú. Az íróasztal státuszszimbólum, és finom cigarettafüstben olyan szépen lehet rákönyökölni, hogy az így készült fotográfia fölér az író második legjobb regényével. A karosszék pedig olyan, mint az anyaméh. Van író, aki szeret állva olvasni, otthon is állva olvas, az utcán is, valamint kiváltképp szeret a tengerparton olvasni állva, ráadásul mindezt meztelenül teszi, fújja a szél a testét, hínáros tengervíz nyaldossa a bokáját, ő meg csak olvas, olvas és leég a háta, valamint leég az ülepe is, és másnap valamelyik sörívő kioszk diófája alatt lapozgat képes újságot, vagy filozófiai szemlét, és még mindig áll, mert leülni úgysem tudna.

Összegezésként elmondható tehát, az író a legjobban akkor szolgálja a közt, a kultúrát, a népet-nemzetét, valamint szerény maga-magát, ha ír. Ha olvas, némiképp már bűnözik, de e bűn még megbocsátható. Az írónak minden más, egyéb cselekedete súlyos, megbocsáthatatlan véték. Voltaképpen ezért köteles minden állampolgár felszólítani az író, ha az nem ír, illetve nem az írás irányába mutató cselekedetet végez, hogy azonnal lásson munkához. Nem szabad hagyni, hogy az író megzavarja a világot. Egy nyomorult fücsomó, séta az erdőben, folyóparton, kamillás réten már igen nagy, olykor jóvátehetetlen bajokat eredményezhet, amennyiben az író szembesül a valósággal. Mit mondjunk akkor a direktori szócsőről, a pártelőadói szék-ről, a parlamenti padocskáról. A magyar állampolgárnak tehát kötelessége haza, a mondatai közé zavarni az író. Végső esetben szelíd erőszak is alkalmazható, hogy menjen, menjen haza a csavargó fattya. Katasztrófa akkor van, ha már nincs Kinek, és nincs hová Haza menni.

Én viszem le a szemetet!

Szív Ernő a következőképpen mesélte.

Vasárnap reggel van, Halottak napja, a halványkék ég alá leng az őszirozsa illata és az ára. Faggyús a temetőrács, a kőputtónak bekormozódik a szárnya. Mondják a rádióban, hogy az egyik szarajevói könyvtárban másfél millió könyv égett el a háború alatt. Egy Horvátországban élő szerb író mesél erről, mondja, hogy magyar könyvek is elpusztultak a lángokban. Hogyan pusztul el a könyv? Nemde az ő halála is olyan, akár az emberé. Hát nem?! Eszembe jut Vörösmarty is, ez a könyv zsivány göncéből, ez meg szűz pongyolájából készült, s hogy minden könyv egyedi, ismétелhetetlen történet, akár az ember. Másfél millió könyv égett el, világítva, füstölve, a fenébe is, micsoda olvasás az, amikor a tűz olvas. Sándor barátom most költözik Debrecenben, odaállt a könyvespolc elé, aztán oldalazott lassan és számolni kezdett. Négyezerig számolt, és az igen nagy mennyiség volt. Egy lakásnyi könyv. Jobb elrendezésű panelben, három szobában. Akkor az a másfél millió elégett könyv háromszázhetven ilyen lakásban férne el. Egy kisebb lakótelep-mennyiség, például.

Ehhez képest Szív Ernőné soha nem viszi le a szemetet.

A könyvnek jelleme van. A mérgező könyv például Umberto Ecónál. Mérgezett lapok, az olvasás természetére apellálva. Megnyalni az ujját, úgy lapozni. Kriminológiai toposz, más-különb. A könyv támad is, kiszámíthatatlan és szeszélyes. Egy nyári este lezuhantak Ilia Miska bácsi könyvei a dolgozószoza nagyfaláról. A polc tiplije kilazultak, és egyszercsak elengedték az összes súlyt, ritmust, szűzsét, népies és világpolgár fikciót, helyzetképet, elvont és konkrét gondolatot. Miska bácsiék odaát nézték a televíziót. Nem is a hatalmas robaj, az a földrengésszerű attack, amire nem lehet nyomban mozdulni, dehogy. Hanem ami utána hallatszott. A mélységes csönd utáni lassú puffanások, a lassú utánahullás, hogy még ez is, ez is, és ez is.

Vajon ki regényíró, költő hullott le utoljára.

Én toll nélkül, ceruza nélkül nem tudok olvasni.

És még bátran huzigálok a Bibliában is, elvetemült módon, pedig hát az a legfölső könyv, minden más könyv feletti. A szabály az, hogy a Bibliára nem rakhatsz könyvet. És mégis rákerül. Hogyan? Nem tudom. Ha észreveszem, leveszem. A könyv vándorol a polcon és az asztalon, és ha jól csinálja, észrevétlenül csinálja. Hogy kerül a konyhába, miképpen maradt a mosógépen? Könyvet, mondják, nem szabad összefirkálni. Istenem, dehogynem szabad! A könyv az enyém, a könyv én vagyok. Húzigálok a finom hártyalapokon, a durva fapapíron, a fénylapon is, mert mindez a gondolkodás, a töprengés és főként a figyelem természetéhez tartozik. Összefirkálni a könyvet, beleírni, kérdőjelet rakni, satírozni, beszélgetni vele. Az egyetemi könyvtár könyvei, például, amibe kedves értelmezési baromságokat írkáltak a bölcsész lányok, és üzengettek is, hogy „Zolikám, a Fáklya mozi előtt leszek, Fellini-előadás, szombaton, és csak neked domborodik a szégyenlőskék kardigán!”. A tiszta könyv énnekem olyan, mint akivel nem is törődtek igazán. Szűz az, aki megérdemli. Mert nekem legyen a könyv gyűrött, pecsétés és számárfüles. Minek a test, ha nem simogatják.

Szív Ernőné sose viszi le a szemetet, és én már nem is próbálkozok, mert úgy lehet, igaza van, mert a negyedikről, lift nélkül, a szemetet lecipelni szánalmas férfikötelesség. A szemetet következőképpen magam viszem le, és amikor lefelé cipelem, nem szeretem annyira Szív Ernőné, mint amikor megkönnyebbülve visszafelé haladok.

Vasárnap van. Halottak napja.

Lakó költözik a földszintről. Egész délelőtt pakoltak. A kuka tele van, elhúzom a szájamat és átballagok a másik lépcsőház elé. Vasárnap délben a konténer természetes állapotban már háromnegyedrésszig telt. Már hozzáadnám a miénket, de megakad a mozdulat. Ott állok a kuka fölött, elképedve bámulok a rothadó, bűzös félhomályba és Arany János arcát látom.

János bácsi, édes Istenem.

Mondhattam volna így is: „Baszd meg, világ”.

De ez egyenesen Ottlik Géza hangja lenne, a Budából.

Három könyv hever krumplihéj, tejeszacskó, kávézacc és parizerhéj között, félig temetve.

Diákkönyvtári könyvek.

Puskin: Anyegin (1967) - egykori ára 6 Ft.

Arany János: Toldi estéje (1968) - egykori ára 3 Ft.

Kosztolányi Dezső: Édes Anna (1981) - egykori ára 9 Ft.

Kikaparom, és felviszem őket.

Büdösek és foltosak. Át vannak ázva. Szív Ernőné nézi, forgatja őket. Egy bűdös Puskint, egy bűdös Kosztolányit, egy bűdös Aranyt.

Most akkor mi van.

Én nem tudom, mi van. Halottak napja van. Meg élők napja van.

Élők napja van.

Szív Ernő bosszúja

Szív Ernő az asztalánál ült, meghatódva bámult egy papírlapot, és ingatta a fejét. Szív Ernőné televíziót nézett.

- Gyönyörűt írtam - állt fel Szív Ernő és meglobogtatta a papírlapot. Szív Ernőné nem nézett Szív Ernőre, viszont felhangosította a televíziót.

- Meg fogja ölni - mondta közben.

- Néhány sor csak - krákolta Szív Ernő.

- Az öregasszony biztosan benne van, és gyanús az a rosszarcú inas is - mondta Szív Ernőné.

- A rosszarcú inas? - kérdezte Szív Ernő, miközben a papírlapot bámulta.

- A gyémántok miatt - mondta Szív Ernőné.

Szív Ernő visszaült az asztalához, és sötéten nézett maga elé. Mert egy íróval így bánni nem lehet. Ha például ő, Szív Ernő rossz író lenne - természetesen nem az -, akkor se lehetne így bánni vele. Mert egy rossz író is meg kell hallgatnia a feleségnek, ez a házastárs minimális kötelessége. Továbbá a feleségnek a felolvasás után még azt is kötelessége kijelenteni, hogy az adott írás gyönyörű volt. Akkor is, ha az nem volt gyönyörű. Ennyi a dilettáns, a rossz, a közepes írónak is jár. Ez a kötelesség benne fészkel a boldogító igenben. Úgyhogy Szív Ernőné érdektelensége bosszúért kiáltott. Szív Ernő tehát bosszút fog állni, és ez a bosszú olyan kifinomult és tökéletes lesz, hogy bármelyik angol reneszánsz tollnok dicsőségére válna. Szív Ernő szórakozottan fölpillantott a könyvespolcára és meglátta azt a diákkönyvtári Kosztolányit, amit néhány hete mentett ki a házuk előtt álló kukából. Leemelte Szív Ernő a könyvet, belelapozott és miként a drámai cselszövők teszik egy jelenés végén, nagyon sötéten és nagyon gonoszul elmosolyodott.

Köztudomású, hogy a magyar nők nem olvasnak magyar novellákat. A magyar nő elolvas nagyregényt, színdarabot, és természetesen olvas lírát minden mennyiségben, olykor még politikai publicisztikákkal is lefolytat szépséges küzdelmeket, a novellát azonban nem tűri a természete. A világon kevés dolog különbözik úgy egymástól, mint a női szubsztancia és a novella szerkezete, s hogy miért, ezt megnyugtatóan még senkinek sem sikerült kielemeznie. Talán mert a nő belső mélysége, illetve az életben kijelölt irányultsága nem tűri a villanásnyi novellaidőt.

Szív Ernő arra gondolt, hogy a tökéletes bosszúállások éppenhogy a legnagyobb képtelenségek ingoványaira alapoznak. Szív Ernőnének volt jónéhány önálló studiuma Kosztolányi románepikájából, a novelláiból azonban könyörtelen szekundát kapott volna. És Szív Ernő erre épített.

Szív Ernőné másnap úgy ment el dolgozni, hogy nem sejtette, táskájában viszi egy Kosztolányi Dezső nevű magyar író válogatott novelláit, melyek között jónéhány Esti Kornél-történet is szerepel.

Minden a tervek szerint alakult.

Aznap este Szív Ernő elégedetten konstataulta, hogy Szív Ernőné elmélyülten olvas, hogy valósággal falja a sorokat, néha fölkacag lapozás közben, vagy a térdére ejti a könyvet és csak mereng, álmodozik, miközben fájdalmas és lírai vonás játszik az ajkain. A következő este Szív Ernőné magához hívta Szív Ernőt.

- Ezt fölolvassom neked - mondta, és valóban fölolvasta a hazug örmény családról szóló novella első három oldalát.

- Ugye, milyen szép és finom? - kérdezte Szív Ernőné.

- Gyönyörű - bólintott Szív Ernő.

- Egyszer talán te is írsz ilyen szépeket - merengett el Szív Ernőné.

- Jó lenne - mondta Szív Ernő, és az asztala felé pillantott, melyen további saját, természetesen szebbnél szebb kéziratok szaporodtak. Mindazonáltal Szív Ernő nem volt egészen nyugodt. Minden a tervek szerint alakult, valami mégsem volt rendben. Elalvás előtt Szív Ernőné még kacagva mesélte el, hogyan járt Esti Kornél a bolgár kalauzzal, s bár Szív Ernő félálomban azt motyogta, hogy a történetet ismeri, Szív Ernőné ragaszkodott ahhoz, hogy ő is elmesélhesse. A következő este Szív Ernőné előbb Mogyoróssy Pali szívszorító történetét mesélte el, aztán belekezdett a Suhajda kisgyerek halálába, de ezt már Szív Ernő nem engedte. Ezen egy kicsit összevesztek, aminek a vége az lett, hogy Szív Ernőné fogta a könyvet és kivonult a konyhába, és direkt hangosan lapozgatott, hogy a halálosan kimerült Szív Ernő, aki pedig végigírta, végigjegyzetelte és végiggondolkodta az egész napot, ne tudjon elaludni.

Szív Ernő hajnalban kelt.

Egészen olyan volt az arca, mint aki bűnre készül. Puffadt, antipatikus, és rettenetesen elszánt. S valóban. A hajnal szürkületében, cirka azokban a pillanatokban, amikor kint üvölni kezdenek a kismadarak és a gyári dudák, az elvetemült Szív Ernő kilopta a Kosztolányi Dezső nevű magyar író novellás kötetét Szív Ernőné börtáskájából. Szív Ernő ezután az összes Kosztolányi könyvet eldugta, ami a lakásban előfordult, de még a nyelvészeti tárgyúakat is.

Nem árt tudni, hogy a tűz, ha nemes fára szoktatják elébb, végül a kerítésléccel is beéri.

Este Szív Ernőné zavartan téblábolt a lakásban. Bekapcsolta televíziót. Aztán kikapcsolta. Megállt a könyvespolc előtt. Visszaült az ágyra. Szív Ernő viszont elmélyülten dolgozott. Életében nem dolgozott még ilyen elmélyülten. Szív Ernőné végül megszólalt.

- Nem láttad a... - de mégse mondta ki.

Szív Ernő semmit sem hallott, mert annyira dolgozott.

Eltelt néhány perc.

- Kosztolányi - mondta Szív Ernőné.

Szív Ernő éppen egy novella fejezetét dolgozta át.

- Kosztolányi - mondta hangosabban Szív Ernőné.

Szív Ernő megrázkódva fordult meg.

- Ja, ne haragudj - szabadkozott -, délután itt járt Balog Jocó, és... valami esszé miatt kölcsönadtam neki a könyveket... Nagy baj?

- Balog Jocónak nincsen Kosztolányija? - kérdezte Szív Ernőné nem kevés hitetlenkedéssel.

- Tudod a költözködésükben valahogy elkeveredett - mondta Szív Ernő és visszafordult, mert nagyon fontos fejezeten dolgozott.

Újra eltelt néhány perc.

Szív Ernőné az ágyon ült, és nézett maga elé.

Szív Ernő hirtelen felugrott.

- Nagyon szépet írtam, meghallgatod?

Szív Ernőné a férjét fürkészte.

- Meghallgatom - mondta végül.

- Szóval nem valami vidám írás - lengette a papírlapot Szív Ernő - mert a halálról szól. Viszont szép. Az a címe...

- Miért pont a halálról? - kérdezett közbe Szív Ernőné.

- Hogyhogy miért? - kérdezte Szív Ernő.

- Miért nem az életről szól?

- Hát, tulajdonképpen arról is szól.

- Akkor viszont boldognak kellene lennie - mondta Szív Ernőné.

- Van ebben boldogság is - mondta idegesen Szív Ernő.

- Esti Kornél is sokat írt a halálról - mondta Szív Ernőné.

Akkor Szív Ernő maga elé kapta az írást és csaknem egyetlen lélegzettel felolvasta, mert ennyi neki is járt. És Szív Ernőné meghallgatta a történetet, mely valóban szólt az életről, a halálról, és szomorú is, és boldog is volt egyben. Találtak néhány aprócska hibát, ezt Szív Ernő azon nyomban kijavította. Voltaképpen győzött, habár Szív Ernő mégsem volt tökéletesen elégedett.

Hogy ez lenne a tökéletes bosszú?

Hát persze, hogy nem.

És hajnalban Szív Ernő visszalopta Kosztolányit Szív Ernőné bőrtáskájába, miközben azt is konstataálta, hogy eléggé elnyűtt az a táska, s bizony ideje újat venni.

Szív Ernő felsóhajtott.

Kint felüvöltöttek az első kismadarak és az első gyárdudák.

Helyreállt a rend.

Magyarország legrosszabb írója

Szív Ernő éppen egy novellán dolgozott, amikor hazaérkezett a felesége. Délután volt, hőség volt, alkotói válság volt; üresen kongtak a készülő beszély mondatai, s őszintén szólva nem volt valami eredeti az írás témája sem, mivelhogy arról szólt ez a novella, hogy soha nem szabad feladni a reményt. Szív Ernő egy pillanatra mégis feladta a reményt, nagyot sóhajtva hátradőlt, visszaköszönt Szív Ernőnének, aki, mert gondosan bevásárolt hazafelé jövet, most pakolgatott a konyhában. Aztán abbamaradt odakint a neszezés, és e baljós, váratlan csöndből Szív Ernő egyszerre kihallotta, hogy a felesége megtalálta, és most olvassa az írószövetségi értesítést, amit a hírlapíró kint felejtett az asztalon.

Ez pedig komoly hiba volt.

Ez volt a nap hibája.

Csakhamar jött is Szív Ernőné.

Nem is jött, belibeggett a szobába, ahogy szokta.

- Szóval kihirdették az eredményt - mondta Szív Ernőné.

- Kihirdették - lehelte Szív Ernő, és a novella fölé hajolt.

- És nem te nyertél - mondta Szív Ernőné.

- Nem én nyertem - mondta Szív Ernő, miközben úgy tűnt, hogy nagyon, hogy eltökélten koncentrál a novellára, sőt, mivel újabb mondatok jutottak az eszébe, egészen mélyre hajolt és heves mozdulatokkal írni kezdett. Szív Ernőné álldogált néhány pillanatig, szótlanul nézte a férjét, aztán újra kiment a konyhába. Vagyis kilibeggett. Habár most hangosabb volt a csörömpölés, mint általában. Szív Ernő viszont utálta a csörömpölést, az igazat megvallva ennél kevesebb dolgot utált a világon, mert bármilyen zajban tudott dolgozni, csak csörömpölésben nem. A hírlapíró letette a tollat és nagyot sóhajtott. A pokolban is nagy csörömpölés lesz biztosan. Hirtelen csönd lett újra. És Szív Ernőné bejött a szobába. Szív Ernő most is nagyon szépnek látta a feleségét, viszont gyanította, hogy jobban járt volna, ha az asszony kint marad, és inkább folytatja a csörömpölést.

- Legalább egy különdíjat kaphattál volna - mondta Szív Ernőné. Nem szemrehányóan mondta, egyszerű tényközlés volt ez, gyengéd, szomorú és együttérző. Mégis. Szív Ernőnek eszébe jutott az az este, amikor egy barátja feleségével kint álldogáltak az erkélyen, bámulták a téli éjszakát, a csillagokat, a Kisgöncölt, a Nagyöncölt, meg a sárga csonkasággal ragyogó Holdat, minekutána az asszonyka szelíd, mosollyal teli ártatlansággal egyszer csak így szólt a hírlapíróhoz:

- Tudod, Szív Ernő, hogy az a hóeséses írásod, hát szóval az valami rettenetesen rossz volt? Nem is gondoltam volna, hogy ilyen komolytalant is tudsz írni, na persze, nem azért mondom...

- Tíz percem volt rá... sietni kellett - köhögött a hírlapíró egy vörösboros pohárba, miközben a lelke segítségért sikoltzott.

Ennyi a közbülső történet.

Csak még annyit: tudnivaló, hogy ilyen röpke s voltaképpen felejthető megjegyzés után novellisták és hírlapírók, költők és regényírók százai képesek napokig fetrengeni, és leisszák magukat, és bosszút esküdnek, és a szívük epét cirkulál, és a helyzetre egyetemesen jellemző Bakó András költőnek az a mondata, mely így hangzik:

„Én csak a rossz kritikákra emlékezem”.

Szív Ernő viszont most hallgatott, nézte Szív Ernőné, és hirtelenjében nem tudott mit mondani.

- Ez a reménytelenségről szóló írás volt? - kérdezte Szív Ernőné.

A hírlapíró gyöngyöző homlokkal bólintott.

- Pedig azt mondtad, hogy ez a novella nagyon jó.

- Azt mondtam volna? - kérdezte Szív Ernő és lefelé nézett.

- Azt mondtad, ez az életed legjobb írása. Hogy rövid írás, de tökéletes. Mint a gyémánt, olyan. Hogy tündökölnék a mondatai. Azt mondtad, hogy aki ezt elolvassa, az minimum belevakul.

- Minimum belevakul?

- Szaladgáltál a szobában és azt kiabáltad, hogy ilyen jót még senki se írt ebben az országban. Ököllet csapkodtál a levegőbe - folytatta Szív Ernőné.

Szív Ernő köhögött, és a homlokát vakargatta.

- Tényleg csapkodtam volna?

Szív Ernőné ekkor újra kiment a konyhába, nyilvánvalóan ama dicsérendő, tehát nemkevésbé humánus célzattal, hogy valami vacsora édesszüléje legyen percekben belül. Csönd volt, csönd. Szív Ernő föllélegzett. Jól van, rendben van, ennyit megérdemelt, de most már legyen vége. Csakhogy Szív Ernőné néhány percen belül visszajött s egy félig hámozott krumplit dobálgatva sorolni kezdte a nyertes írók neveit. Szépen felsorolta az összesét, az első helyezettet, a két másodikat, a három harmadikat, és még a különdíjasokat is felsorolta.

- Jobb írók ezek, mint te? - kérdezte aztán.

- Khm... nem feltétlenül - vonta meg a vállát Szív Ernő.

- Mégis ők nyertek - állapította meg Szív Ernőné.

- Momentán, drágám - mondta Szív Ernő - momentán.

- Vagyis momentán jobb írók? - kérdezte Szív Ernőné.

- Puskásék is vesztek a németek ellen - mondta bizonytalanul Szív Ernő, miközben a félig hámozott, repkedő krumplit bámulta.

Szív Ernőné csak nézett.

- Van, hogy egy jó író jobb író a jobb írónál - magyarázta Szív Ernő -, hiszen tudod, ez a versenyzés természete.

Szív Ernőné nem válaszolt. Röpködött a krumpli.

- Pillanatok kérdése, formaidőzítés - mondta Szív Ernő.

Szív Ernőné erre se mondott semmit, ellenben újra elhagyta a szobát. De a nyugtalansága bent maradt. És a hírlapíró érezte a dinsztelt hagyma édeskés illatát, és hallotta a sercegést is. Paprikáskrumpli lesz, gondolta.

Aztán azt gondolta, hogy be kellene zárni a szoba ajtaját.

De későn gondolta ezt.

Ez volt a nap második hibája.

Mert Szív Ernőné újra az ajtóban álldogált.

- Van itt egy ellentmondás - mondta Szív Ernőné.

- Parancsolj, kérlek - lehelte Szív Ernő.
- Tudniillik ha nem is jobb írók, és ha jót is írtál, akkor mégsem értem, miért nem nyertél legalább egy különdíjat - magyarázta Szív Ernőné és egy paprikás fakanállal mutogatott.
- Szív Ernő megadta magát. Kimondta tehát.
- Lehet, hogy nem is olyan jó az az írás.
- Nem jó? - kérdezte Szív Ernőné.
- Nem jó - mondta Szív Ernő.
- Nem értem - mondta Szív Ernőné.
- Mit nem értesz? - kérdezte Szív Ernő.
- Akkor miért mondtad, hogy tündököl, mint a gyémánt?
- Mert akkor még azt hittem.
- És miért hitted azt? - érdeklődött Szív Ernőné.
- Ezt nem lehet tudni - mondta Szív Ernő. - Ez egy művészeti titok. Metafizika! Mindig az a legjobb, amit momentán írunk.
- És nem lehet mindig jót írni? - érdeklődött Szív Ernőné.
- Nem lehet mindig jól írni.
- És miért nem lehet?
- Nem tudom.
- És miért nem tudod?

Ez volt az a pillanat, amikor Szív Ernő kirúgta maga alól a széket és minden előzetes bejelentés nélkül ordítani kezdett.

- Vedd tudomásul Szív Ernőné - üvöltötte Szív Ernő hírlapíró - ha így folytatod, ha tovább molesztálsz, ezentúl csak rosszakat fogok írni. Olyan rosszakat írok, amilyen rosszakat még nem írt ebben az országban senki, tudd meg, hogy szégyenkezni fogsz miattam. Direkte olyanokat írok, hogy visszaküldjék a szerkesztők. Megalázom magam, egy dilettáns, egy fűzfapoéta, egy niemand, egy utolsó rongy alak leszek.
- Háháhá! - kacagott fel Szív Ernő. - Én leszek Magyarország legrosszabb írója!

Aztán Szív Ernő elhallgatott.

Hiszen Szív Ernő még csak akart Magyarország legrosszabb írója lenni, ellenben Szív Ernőné addigra már Magyarország egyik legszebben síró neje volt. Úgy tudott zokogni, olyan tehetséges fájdalommal olyan gazdagon adagolt elkeseredéssel, hogy nyomban besötétült a világ, lehervadt a virág, elhalkult a szív. És Szív Ernőné már kint zokogott a konyhában. A hírlapíró elhallgatott tehát, bámult maga elé, aztán egyszerre leült az asztalához, és írni kezdett. Ha figyel, tudhatta volna, hogy a zokogás ritmusára ír. Igen sokáig írt. És amikor abbahagyta, kiment Szív Ernőnéhez, aki már megterített, és még mindig szipogott, és éppen újramelegítette a paprikáskrumplit. Szív Ernő leült az asztalhoz és mondani kezdte Szív Ernőnének, hogy néhány perccel ezelőtt gyönyörűt írt, olyan szépet írt, mint eddig senki az országban, ette tele szájjal Szív Ernő a paprikáskrumplit és magyarázott, sőt, néha fölugrott, és csapkodott is, ököllel ütötte a levegőt, mert olyat írt, mondta, hogy tündökölnek a mondatok, egész egyszerűen tökéleteset írt, egy igazi remekművet, klasszikus dolgot, és ahogy így beszélt Szív Ernő, dehogy jutott már az eszébe, hogy fertály órával ezelőtt még őszintén és teljes átéléssel akart Magyarország legrosszabb írója lenni.

Szív Ernő és egy másik író

Távolsági buszon utazott.

Az országnak az a tájéka volt ez, ahol a szik sója kiüt a szántók rögein, talajvíz csillog a táblákon, s a földarcú tizenhárom éves gyerek messze pöcköli a talpas cigarettát, mielőtt föllépne a buszra. Errefelé az embereknek szaga van, és olyat tudnak köpni, hogy az eső se mossa el a nyál nyomát. Az ország déli részén jártak, közel a határhoz.

Szomszédja telt arcú, szürke szemű ember volt. Idősebb, mint ő, kicsit testesebb is. Szív Ernő valami régi hetilapot olvasgatott, s mint a hírlapírók többsége ő is úgy futotta át az írásokat, hogy az első három mondat után tudta, érdemes-e folytatni, vagy nem érdemes. Csakhogy a szomszédja fészkelődni kezdett mellette. És nagyon fészkelődött a telt arcú, szürke szemű szomszéd. Egészen izgatottan fészkelődött. Végül megszólalt.

- Azt az írást a harmadik oldal alján nem is olvassa el?

Szív Ernő meglepetten bámult a szürke szempárba, aztán a harmadik oldalra lapozott és elolvasta a tárcát, amely arról szólt, hogy az írókat mindig hamarabb kiszolgálják a kisközeztben, mert egyszer dicsérőleg írt a vegyeskereskedésről, és hogy az idősebbik eladó hölgy, akit Melindának hívnak feltehetően szerelmes is az íróba, de az író még habozik, mert nem tudja, hogy Melinda kisasszony az emberi tulajdonságaiért kedvelte meg őt, vagy csak egy ideába, egy író ideájába szerelmes.

Szív Ernő fölpillantott.

- Tetszett? - kérdezte a szürke szemű.

- Tetszett - mondta előrelátóan Szív Ernő.

- Komolyan mondja?

- Komolyan mondom.

- Ez szerintem is jól sikerült - bólintott a férfi, és a szeméből eltűnt a szürke szín. Zöld lett a pillantása. - A hetvenharmadik írásom - dőlt hátra.

- A hetvenharmadik? - kérdezte bizonytalanul Szív Ernő.

- Ez a rögeszmém, hogy számolom őket - magyarázta a férfi - Minden írónak van valami rögeszméje. Az enyém az, hogy számolom az írásaimat. Habár a huszonkettedik után abba akartam hagyni. Alkotói válság, tudja. Szörnyű érzés volt. De hála Istennek, túltettem magam a dolgon. Hiszen maga is olvashatta. Ezzel a novellával már minden rendben van. Vagy nincs rendben?

- Minden rendben van - mondta gyorsan Szív Ernő.

Átkeltek a Dunán. Kőhordó uszály vonult alattuk, s a természetvédelmi területen majdnem elütöttek egy őzet. Már lágyan hullámozott az út, olykor napfoltos területen haladtak keresztül, remegett körülöttük a koratavaszi levegő. Meleg lett a buszban. Hallgattak néhány percig, aztán Szív Ernő csak megkérdezte.

- A századik írása után nagy ünnepet csap?

- Jaj, dehogy. Igazi író ne ünnepelje magát, ez az első szabály. Majd ünnepel az olvasó, ha jónak látja - mondta a szomszédja.

- Ezek szerint maga igazi író - mondta Szív Ernő.

- Író vagyok - hajtotta oldalra a fejét a másik.

Szerény, világos és ártatlan volt a pillantása. Már egészen kéken csillogott a szeme. Athéntől délre ilyen kék a tenger.

- És milyen érzés írónak lenni? - kérdezte óvatosan Szív Ernő.

- Ne is mondja - sóhajtott gondterhelten az író - ez egy nagyon nehéz és nagyon fárasztó vállalkozás. Rámegy az életünk. Írónak lenni egy misszió! Ráadásul magyar író vagyok, ami egy külön feladat. Iszonyatos felelősség. Megharcolni az igazunkért, aztán ott a hadseregnyi gáncsoskodó, az irigyeinkről nem is beszélve! Megküzdni ízlésdiktátorokkal, rosszízlésű szerkesztőkkel, politikával! Gondoljon csak Ady Endrére.

Szív Ernő Ady Endrére gondolt, miközben a szomszédja elhallgatott, de azért látszott, hogy erősen gondolkodik.

- Viszont van az írásnak szépsége is - mondta. - Amikor, teszem azt, magának tetszik az írásom, az engem minden fájdalomért, minden igazságtalan bántásért kárpótol. Biztosan tetszett?

- Értem - mondta Szív Ernő.

- Nekem nyugodtan megmondhatja, ha nem tetszett.

- Tetszett - mondta Szív Ernő.

Hallgattak egy keveset. A táj megszeliődött, a halványzöld lankák hullámoztak egymásra, és a domboldalakon kicsi házak figyeltek piros cserépsipkákban. Görögfehér oszlopházak, fehérre meszelt nyári lakok, színes ablakú villácskák is feltűntek. Kegyelem tisztán ragyogott az ég, s fű is zöldellni kezdett, mintha egy másik országban jártak volna. Hegyi patakok futottak versenyt a busszal.

- Különben író-olvasó találkozóra megyek - mondta az író.

- Értem - mondta Szív Ernő.

- Látom, érdekli magát a téma - mondta az író.

- Érdekel - mondta Szív Ernő.

- Ahogy elnézem magát, fiatalember, szerintem magának is volt néhány szárnypróbálgatása.

Szív Ernő zavartan hallgatott.

- Ne is válaszoljon - mosolygott égbék szemmel az író. - Látszik magán, hogy igen. Persze versekkel kezdte. Különben, ha tényleg komolyan gondolja, mert kérem ezt a szakmát nem lehet hobbiból művelni, mint a gyufadobozgyűjtést, elküldhet nekem néhány írást. Segítek, ha gondolja. Ha jó írások, segítek elhelyezni őket.

Az író lefirkantotta a címét.

- Csak géppel írjon, arra kérném - mondta. - A legjobb írásait küldje, mondjuk öt darabot. Ne többet.

Szív Ernő elvette a címet. Budapesti cím volt.

- Miféle témákkal próbálkozgatott eddig - kérdezte az író.

Szív Ernő óvatosan megjelölt néhány témát.

- Igen, általában ezzel kezdik - bólogatott az író. - A szokványos ügyek. Majd eszébe jut eredetibb is, ne féljen.

Szív Ernő nem mert többé megszólalni, és az írón is látszott, hogy valami eszébe jutott, simogatta az arcát, nagyokat sóhajtott, egészen mélyre szívta a levegőt, koncentrált, s olykor egész mondatokat mondott magának. Nyilván írt.

Szív Ernő tehát elszunnyadt.

Egyszerre csak megrázták a vállát.

- Nem soká megérkezünk - mondta az író és erősen nézett Szív Ernőre, aki érezte, hogy akar tőle valamit a másik, de képtelen volt kitalálni a kívánságot.

- Nem akarja, hogy dedikáljam? - kérdezte akkor az író, és a régi hetilapra mutatott.

- Nem mertem kérni - sóhajtott Szív Ernő.

Az író mosolyogva dedikálta a tárcanovellát.

- De csak azért, mert tetszett - mondta.

A busz éppen egy kisváros fényes főterére fordult, aztán nagyot zökkenve megállt. Az író ráesett Szív Ernőre, elfojtott egy könnyed szitokszót, aztán szedelődzködni kezdett. Végül a kezét nyújtotta.

- Megtetszett nekem, fiatalember - mondta - Szimpatikus volt nekem. Lehet, hogy egyszer írok magáról.

- Nagyon szépen köszönöm - mondta Szív Ernő.

- Hagyja csak. Hiszen ez a dolgom - mosolygott szerényen az író, aztán letolakodott a buszról, intett Szív Ernőnek, és elsétált valami üzletsor irányába. Meg-megállt az író, úgy tűnt, élvezi a fényt és az illatokat, úgy tűnt maradéktalanul elégedett. Szív Ernő mégis esküdni mert volna, hogy az író szeméből már kihunyt a kék. Újra tompa és szürke volt a pillantása, ahogy utoljára még visszanezett.

Hogyan jelenik meg egy tárca?

Szív Ernő ránézett a naptárjára és feszengve konstataálta, hogy megint elkésett. Aznap volt lapzártá, és az írás, amit tegnap el kellett volna küldenie, és aminek postázására úri becsület szavát adta, úgy hevert előtte, akár egy hullá. Nem volt benne lélek. Az eleje túlírt. A vége összecsapott. A mondatok elnagyoltak, ritmusa ki-kihagy. A szerkezet meg, akár egy hiányos csontváz. Szörnyű.

A hírlapíró tehát nagyot sóhajtott, és munkához látott. Az egészet írta újra. Szavakat cserélt, húzott is. Majd visszaírt. Aztán dühöngve újra húzott. A delet harangozták, mire elkészült. Átolvasta az írást egyszer, majd még egyszer, és bár nem volt elégedett, indult a postára. Merthogy egyszer minden idő lejár. Útközben arra gondolt, a szerkesztői jóindulat töredéke elég lenne, hogy pesti barátai megérezzék, mennyire fontos neki, Szív Ernő hírlapírónak ez az írás, hogy éppen azért késik, mert komolyan veszi, hogy tán az életét rakja rá, írói munkásságának titkos fordulópontja, valami új, valami más kezdete, szóval ha erre ráéreznének a pesti szerkesztőségben, akkor megvárnák. Igen, megvárnák ezt az írást. Na bumm, egy nappal később jelenne meg a lap. Éppen Szív Ernő ne érne annyit? Vagy kihagynák a helyét, hat flekk, nem nagy ügy, utólag tördelnék be a nyomdában. Tényleg meg lehetne próbálni.

Szív Ernő express és ajánlva adta fel a tárcát, mert hiszen az volt a dolgozat műfaja, tárca-novella, mégpedig a tárcanovella-írás nehézségeit taglaló, postázta tehát, majd szépen visszaballagott a szerkesztőségbe. Útközben megismerkedett két kisfröccsel, összemosolygott egy fiatal lánnyal, talált tíz fillért, továbbá eszébe jutott egy újabb tárcatéma. A hírlapíró arra gondolt, jó napja van. Bent a redakcióban, felhívta a pesti lap főszerkesztőjét. Csoda történt, vagy jó napja volt, mert azonnal kapott vonalat.

- Igen - hallotta a pesti főszerkesztő rekedtes hangját.
 - Szív Ernő vagyok - mondta Szív Ernő.
 - Szervusz Ernő, parancsolj kérlek.
 - Nos, ahogy megbeszéltük, feladtam az írást.
 - Nagyon köszönjük... igazán - mondta a főszerkesztő.
 - Megkaptátok? - kérdezte Szív Ernő.
 - Még nem - mondta a főszerkesztő.
 - Nem?!... Én ezt nem értem.
 - A mai postapakkbán nem találtam, és azt hiszem, a többiek se látták - mondta a főszerkesztő. - Majd holnap.
 - A fenébe is... pedig express és ajánlva adtam fel.
 - Akkor biztosan megjön... ne idegeskedj.
 - Azért mégiscsak bosszantó - idegeskedett Szív Ernő - az ember dolgozik, mint az állat, és akkor tessék... ha tudnád, Gusztáv, mennyire elegendem van ebből! Egy szerencsétlen szonett nem régen hosszú heteket keringett az országban. A kengyeli postamester küldte vissza. Örület. Néha arra gondolok, abbahagyom az egészet.
 - Tényleg nyugodj meg - mondta a főszerkesztő - semmi értelme... Holnap megérkezik.
- Hallgattak egy keveset.

- Amúgy jól vagytok? - kérdezte Szív Ernő.

- Jól - mondta a főszerkesztő.

Megint hallgattak egy keveset.

- És te? - kérdezte a főszerkesztő.

- Nem értem - mondta Szív Ernő.

- Azt kérdeztem, te jól vagy-e? - ismételt a főszerkesztő.

- Ja igen, hogye, jól vagyok - mondta Szív Ernő.

Megint hallgattak egy keveset.

- Sokat dolgozol? - kérdezte a főszerkesztő.

- Ne is mond... rengeteget - sóhajtott Szív Ernő.

Megint hallgatnak egy keveset.

- Szóval hat flekk, ahogy ígértem - mondta Szív Ernő - majd látjátok, kell-e. Ha nem kell, dobjátok el.

- Ugyan, biztosan jó az - mondta a főszerkesztő. - Köszönjük... igazán... még egyszer.

- Hát akkor... szervusz, Gusztáv- mondta Szív Ernő.

- Szervusz, Ernő.

Megszakadt a vonal. A hírlapíró mereven bámulta egyik félbehagyott kéziratát. Régen beszélgettek ilyen jót, ilyen kellemeset, ez nem vitás, de valami mégse stimmelt. Valami el volt rontva, és Szív Ernő nem tudta, mi van elrontva. Úgy telt el a hét, akár egy rossz, szeszekkel és megaláztatásokkal kísért másnapos álom. A hírlapíró kedvetlen volt, ingerlékeny, s akivel csak lehetett, összeveszett. Pénteken pontban délelőtt tizenegykor odament az újságosstandhoz és megvette a lapot. Ennek is felment az ára, na tessék. Rossz érzése volt, a tartalomjegyzéken nem látta a nevét. Körülnézett, téblábol-e a közelben ismerős. Nem téblábolt. Szív Ernő a tizedmásodperc töredéke alatt lapozta át az újságot. Ez egy írói, hírlapíró képesség. Mert van ezeknek az alakoknak egy különös, ha tetszik, kivételes tulajdonsága, hogy tudniillik némelyiküknek fel sem kell nyitnia az illető lapot vagy folyóiratot, máris tudja, közlik-e az írását. Azonkívül ezek az írók és hírlapírók az újság legeldugottabb sarkában is azonnal, a lapok első átpörgetésekor ráakadnak a saját nevükre.

Szív Ernő írását viszont nem közölte a lap.

Nem is írt róla.

A hírlapíró egy padhoz támolygott.

Hideg, kegyetlen szél fújt.

Lerogyott. Az újságot nézte.

Szóval mégse rakták be. Szóval nem szeretik többé. Érezte ő a főszerkesztő hangjából, bizony kiérezte, hogy valami nem stimmel. Milyen tartózkodó volt, már-már udvariatlanul, gőgösen hideg. Akár egy ügyész, úgy beszélt vele. Hiszen azt is milyen éles gúnnyal kérdezte, dolgozik-e. Mert ugye, nekik már felesleges. Hát így állunk! És ezért nem sürgetik a debreceni barátai az elmaradt Szív-novellát, ezért keresik olyan ritkán Pécsről. Ezek összebeszéltek. Leírták. Kivégezték. Elkaparták. Ki akarják rugdosni a magyar irodalomból.

Szív Ernő keserűen elmosolyodott.

Ha jól érti, akkor ő most üldözött író lesz.

Mégis felvette az újságot, s komor, kiábrándult felületességgel átlapozta. Egy-két mondatot olvasott csak, a címetek, a bekezdések első lélegzeteit. Különben is, milyen gyenge ez a lap, gondolta. Egyre rosszabb. Hogyis nem vette ezt eddig észre?! Rádásul gonoszkodó és rosszindulatú. Húh, a glosszarovat! Micsoda szellemi olcsóság! Na és a kiszámítható publicisztikák! Miközben pedig drágulnak is, holott könyörögni kell azért a nyomorult honoráriumért.

Mivel az időnek mégiscsak az a dolga, hogy múljék, és akkor is ezt kell tennie, ha az emberrel csúful bánnak, ha sárba tiporják, akkor is múlnia kell, ha az embert galádul elárulják, hát eltelt a következő hét is. Péntek lett, fényes, enyhe és hangos napra virradt a város. Szív Ernő, aki megfogadta, többé nem veszi meg az inkriminált pesti lapot, pénteken délelőtt tizenegykor más hétvégi újságokkal egyetemben természetesen mégiscsak megvásárolta.

Nyomban észrevette, hogy az első oldalon ott áll az ő neve is. A hírlapíró körbenézett, van-e a közelben ismerős. Igen, éppen felé tartott egy férfi, akivel valamikor együtt tanítottak. Szív Ernő beállt a stand árnyékába. Mármost van az íróknak, hírlapíróknak egy különös, ha tetszik, kivételes tulajdonsága, hogy tudniillik már az első kézbevételekor is pontosan azon az oldalon nyitják ki az újságot, ahol az írásuk megjelent. Az író agya ilyenkor fényképező számítógéppé alakul, s az olvasás fizikai határait felülmúlva, a másodperc töredéke alatt vesz észre a második bekezdés nyolcadik sorában egy végzetes, az írói szándékot végképp megzavaró vesszőhibát, valamint a negyedik bekezdés harmadik mondatában egy ugyancsak végzetes ékezethibát. A gyors és igen erőteljes dühroham után az írók többsége a nagyvonalúság mellett dönt, és nem kér korrekciót. Szív Ernő sem kért. Várta a padja.

Kényelmesen elhelyezkedett, s ahogyan az ilyenkor szokás, újraolvasta saját magát. De most már lassan, nagy műgonddal, hat flekkes írásának minden szavát, minden mondatát külön ízlelgetve olvasott.

Milyen szép, lágyult el Szív Ernő.

Pedig csak egy tárcsa, és mégis milyen szép!

Mégiscsak nagyon jó vagyok, gondolta a hírlapíró.

Elcsodálkozott. Hogy a csudába tudott ő ilyen szép mondatokat leírni?! Milyen erő segítette?! Szív Ernő érezte, hogy ezzel a semmi kis tárcával, a zsrúnál irodalomnak eme jelentéktelen kiskatonájával, mégis valami roppant súlyosat tett a világ dolgaihoz, dübörgő hitvallásokhoz, szentenciákhoz, hangoskodó felfedezésekhez és kinyilatkoztatásokhoz, s hogy a nagyravágyó vers, a pökhendi novellisztika, a fennhéjázó esszé vagy a gögös regény mellett az ő tárcája is örökérvényűt alkotott. Olyan ez, mint amikor a gyenge kis gyalogos legyőz egy egész hadsereget. Csoda.

A hírlapíró eztán lassan, édesapai türelemmel olvasta át az egész újságot. Még Z. írását is elolvasta, ezét a törtető féldilettáns novellistáét, de most még ő is tűrhető volt. Mit tűrhető, váratlanul egész jó. A publicisztikák finomak és okosak, a glosszák szellemesek és vitriolosak voltak, és ültek a kritikák is, sőt, még az építészeti írás is izgalmasan lélegzett. Szív Ernő elismerően bólogatott. Úgy látszik, a lap kikerült a röpke, és igazából szóra sem érdemes hullámvölgyből. Egyre jobb lesz, határozottan jobb lesz, bólogatott.

Erre gondolt Szív Ernő, amikor elvette előle valaki a napot. Bakó András volt az, a költő. A város költője. Szeretetre méltó, csupaszőr figura. Szorongó alkat. Bakó András annyit szorongott, hogy ez minden bűnéért, minden istentelenségéért bőven kárpótolta. Most egy orosz költő álnevéen írta komor hangú, istentelen verseit. Ha Szív Ernő érzékeny volt, Bakó András hiperérzékeny. Egyszer együtt sétáltak, s Szív megemléltette, valamelyik folyóiratban írnak Bakó verseiről. Bakó András futva tette meg az újságosstandhoz vezető út utolsó húsz méterét.

Szív Ernő lerakta az újságot, felpillantott.

- Olvastad? - kérdezte, de mintha valami egészen jelentéktelen dologról beszélne.

- Olvastam - bólintott Bakó András.

- Na és?

Bakó András hümmögött.

- Olyan jó átlagos.

- Aha - mondta Szív Ernő rezenéstelen arccal.

- Volt már jobb is, de azért nem rossz - mondta Bakó András.

- Sietnem kellett, tudod, rám telefonáltak - szabadkozott Szív Ernő. - Nem volt elég anyaguk. Összezsáptam.

- Ne félj, azért lesz jobb is. Ebből már látszik. A vége például egész jó. Ahol vodkának - bólogatott Bakó András.

- Aha - mondta Szív Ernő.

- Iszunk valamit? - kérdezte Bakó András.

- Ihatunk.

- De csak bort - mondta Bakó András.

A költő szilveszter óta, legalábbis a saját állítása szerint alig ivott vodkát. Ezt persze többen és igen nagy határozottsággal cáfolták. Bakó András menthetetlenül szerette a vodkát. A mennyországban is azt fog iszogatni szívószálon. Istenke már rakosgatja a vodkás rekeszeket.

- Rendben, csak bort iszunk - mondta Szív Ernő.

Elballagtak tehát a legközelebbi kiskocsmába, s mivel híresen és megátalkodottan következetesek voltak mindketten, írói alapossággal, mélyrehatóan, finoman, határozottan és áhítatosan vodkázták végig az egész péntek délutánt.

A honorárium

Kevés hírlapíró van, aki csak a saját hírlapjában szaporítja a mondatokat. Saját hírlapjától többnyire fizetést kap az ember, Más lapoktól, könyvkiadóktól, antológiák nagyhatalmú szerkesztőitől viszont honoráriumot. A honorárium egy csoda. Mindazonáltal az idők változnak.

Már nincs szerkesztő, aki mellényzsebből, íróasztalfiókból fizetne, és főurak sincsenek, akik kétstrófás versikéért fűszeres sült húst, erős tormát, némi fröccsmennyiséget és egy kávét helyeznek a hírlapíró asztalára. A honorárium mégis a művészet legfontosabb eleme, és a határ-idővel szemben igenis a legfontosabb mûzsa. Honorárium nélkül nincsen művészet, és ihlet és akarat és művészi vágy és elképzelés sincsen, és például azon se szabad majd meglepődni, ha egyszer egy pergamenillatú filosz kivödrözi a múltnak kútjából, hogy Ady Endre egy arcpirítóan csekély honorárium után vágyta tengerhomokba vagdosni a Disznófejű Nagyurat. Tudnivaló az is, hogy Kosztolányi Dezső milyen elszántan szállt síkra a honorárium lényegéért és milyen konokul hajtogatta a honoráriumnak a művészeti életben betöltött fontosságát. És milyen ország az, ahol egy Krúdy Gyulának kikapcsolják a villanyóráját fizetéshátralék okán?! Rossz ország, hálátlan ország, egy dög ország. Mert mennyi mondatot írjon az ember, hogy nyugta legyen, hogy, úgymond, a nemzet által garantált végleges életnyugalma meglegyen?! Na és milyen ország az, ahol az egyik poéta egymillió forintot kap kézhez egy verseskötetért, a másik meg, jól van, nem is mondjuk, mennyit; kifizette a kocsmárost, vett a feleségének egy pöttyös nyári ruhát, magának egy-két flaska bort, aztán homályos, vérerekkel teleszótt szemekkel bámulta a nyomdászagú kötetét, és boldog volt, finoman remegett a testében valami nagy erő, miközben azon tűnődött, hogy nem élt hiába. Ez a nyolcvanas évek közepén történt ebben a hálátlan és dög országban, és égbekiáltó szégyene volt a mondatokkal való foglalatosságnak. Mert a honorárium természete mindig beszél a hon állapotáról. Beszél a züllésről, a kivételezésről, az erjedésről, és beszél az irodalmi divatokról, amelyek úgy múlnak el, mint a rossz nők szerelmei.

A honorárium nem feltétlenül pénzmag, fehér csekk, avagy rózsaszín bankutalmány. Olykor természetes alapanyag is lehet, úgymint rózsacsokor, vagy emberi ürülékkel összekent hírlapkivágás. Szív Ernő hírlapírót már mindkét jutalmazás fajtával megajándékozta az olvasó. Az előzőt egy nyugdíjas tanárnő hozta neki a redakcióba, három szál rózsa egy másnapos kis glosszáért, míg az ürülékes írást feladó nélküli borítékban küldték, és egy jócskán megszenvedett tárca váltott ki ilyen szélsőséges olvasói szenvedélyt.

Vannak lapok, amelyek rendre késnek a honorárium leszámolásával. Az ilyen lapokat le kellene tiltani, fel kellene oszlatni; világgá kellene zavarni az efféle redakciók személyzetét, mert a legszentebb törvény ellen vétnek, s nemcsak a mínuszos hír és a nemzeti költemény közötti kozmikus mennyiséget, magát a Mindenséget veszik semmibe, de minden művészi cselekmény fundamentumát köpik szembe, már ha van szeme az ilyen fundamentumoknak, egyszóval az ilyen lapok nem érdemlik meg a működést; és azt a személyt, aki elsődlegesen felel például a honorárium ki nem fizetéséért, hát azt minimum egy nap időtartamra kőbányába kellene küldeni, kőalapácsot kellene a kezébe adni, tanulja csak meg a szégyent, a nyomort és torkot mardosó szomjúságot, mert körülbelül efféle érzések gyötrik a hírlapírót is, amikor elmarad, vagy késik egy-egy jogos honorárium. De hiszen nem a szegény, a jó és törekvő lapocskákról beszélünk, akik egy-két hétnél sosem látnak előrébb. Azokkal szemben az okos hírlapíró türelmes és megértő, mert jól tudja, hogy a túlontúl számító, a honoráriumért gyakran vitatkozó, az önzőn alkudozó hírlapírónál nincsen utálatosabb, és az ilyen firkászok általában nem is a szakma legkiválóbbjai, és a testüket mindig odadörzsölgetik, ahol hatalom, erő, meg pénz van.

Aki nem kéri a honoráriumot, az is gyanús. Az ilyen kéziratküldő többnyire szépreményű műkedvelő, és azt hiszi, hogyha lemond a honoráriumról, akkor majd könnyebben fényfürdőzik a publikáció üdvözítő világában. Aki nem kér honoráriumot, annak mellékgondolatai vannak, az valami törvényen kívülit akar, valami mást, gyanúsat, rosszat és lehetetlent, az ilyen emberrel ezért a szerkesztőnek nem érdemes üzleti kapcsolatba kerülnie.

A honorárium tehát fehér vagy rózsaszín csekken érkezik, és az ondolált hajú hölgytől kell lekérni a pénzt a postán, és az ondolált hajú hölgy ugyan számtalanszor elkérte már Szív Ernő igazolványát, mégis elkéri újra és újra, finom ujjaival fölpörgeti a piros lapocskákat, lassan olvasgatja a hivatali betűket, gödrös kis arca komoly és mindenható, mintha elképzelhető lenne, hogy az az izgatott tekintetű férfi előtte. Szív Ernő, akit ugyan jól ismer, de aki egy napon talán már nem lesz Szív Ernő, és nem ott lakik majd, ahol most lakik, és akkor majd jogtalan lesz a honorárium fölvételére, és ő akkor a pénzkiadást meg fogja tagadni, lecsapja az ablakocskát, kicsi mellecskéi előtt összefonja karjait, és majd úgy néz Szív Ernőre, aki valójában már nem is Szív Ernő, mint valami leleplezett utolsó szemtelen csalóra. A honoráriummal kapcsolatos képzelgések legszörnyűbbike ez.

A redakcióba, ahol Szív Ernő is írja a hírlapot, a postás bácsi hozza a honoráriumot. A postás bácsi délután kettő és három felé érkezik a szerkesztőségbe, és ha a folyosón elindul egy hírlapíró felé, akkor az illető hírlapíró arcát hirtelen a reménykedés fénye ragyogja be, és abban a röpké néhány pillanatban, míg elér hozzá a postás bácsi, arra gondol az illető hírlapíró, hogy valami kivételesen nagy pénzt kap, valami díjszerű honoráriumot, gondolatban már el is költi a pénzt; habár ilyenkor megesik, hogy a postás bácsi az illető hírlapíró kollegáját keresi, egy máskülönbén tehetségtelen és ostoba alakot, annak hozott pénzt, és nem az illető hírlapírónak, aki ilyenkor megalázottnak, kismizmizettnek és becsapottnak érzi magát, és már nem is szereti annyira a postás bácsit, egészen a következő napig, amikor a piszkoskék egyenruha újra be nem kanyarodik a folyosó végén és jön, jön egyre közelebb.

A honoráriumban az a csodálatos, hogy nem tud róla a nő. A buta hírlapírók jó előre bevallják a honoráriumot, és ezzel tulajdonképpen a házasságukat teszik tönkre. A hírlapírók manapság is sokat és előszeretettel válnak, mert ez egy ilyen szakma. Megfigyelhető azonban, hogy jóval több a válás azokban a házasságokban, melyekben a hírlapírók előre kérkednek egy-egy eljövendő honorárium nagyságával. Ezekből a hírlapírókból gyorsan és végérvényesen kiábrándul a nő, és a nőnek tökéletesen igaza van, mert a honorárium valójában arról szól, hogy a hírlapíró valamilyen, a nő által be nem látható misztikus hatalommal áll kapcsolatban, amely hatalom törődik vele, amely hatalom fontosnak tartja, gondoskodik róla, s teszi mindezt valami nagyon fontos, úgylehet államérdekű titok miatt, amit a hírlapíró még nem vallott be a nőnek, mert talán nem vallhat be, hiszen mindkettőjük életét tenné kockára, szóval a hírlapíró nagy ember, fontos ember, napfénytehetségű ember, mert az nem lehet, hogy azokért az unalmas és érthetetlen írásokért kapjon annyi pénzt. A honoráriummal előre dicsekvő hírlapírók mármost ilyen és ehhez hasonló varázsokat zúznak szét, minekutána igen gyorsan silabizálhatják a vagyonmegosztó okiratokat.

Az okos hírlapíró ellenben egyszercsak odaáll a nő elé, és azt mondja neki, hogy bár halál-fáradt, és tulajdonképpen nem is éhes, de azért szeretné vacsorára vinni a nőt; a nő szeme ilyenkor összeszűkül, ami azt jelenti, hogy de miből, hová van, te ember, ó ne is törődj vele, csak menjünk, és a nő megremeg, és már rúzsozza is az ajkát, és az okos hírlapíró úgy alakítja, hogy a kirakatsor mellett sétáljanak el és a nő megállhasson a ruha előtt, ami után három rettenetesen hosszú nap óta vágyakozik, ilyen ruha különben mindig van, és az okos hírlapíró bólint, és azt mondja, jól van, holnap megvesszük ezt a ruhát, és a nő ilyenkor belekapaszkodik a hírlapíró karjába és mindenáron tudni szeretné, honnan van pénze, és mennyi pénz az,

de az okos hírlapíró, mivel szereti a házasságát, sosem árulja el ezt a nőnek. A vacsora finom és drága, és persze taxival mennek haza, és az okos hírlapíró lefekvés előtt még odaadja a ruhapénzt a nőnek, meg ad még valamennyit bevásárlásra is, hogy reggel sápadtan koto-rásson a nadrágja zsebében és azt dünnyögje, hogy egy-két százast azért hagyhatott volna magának is.

Mert a honorárium úgy vész el, ahogy jött.

És az okos hírlapíró ilyen reggeleken újra kezdheti a mondatok utáni gyötrelmes hajszát. Éjszakázhat, kínozhatja magát koffeinnel, nikotinnal és keserű szeszekkel, megélheti a hiába-valóság iszonytató érzését, a rossz mondatokat, elcseveghet alázatosan a szerkesztőkkel, akiknek hosszú az új írás, s akik további javításokat javallának, és az okos hírlapíró javít, húz és újra hozzáír, és majd pihenésképpen végigsétál a passzázson, ahol a kirakatban ezer és ezer ruha lóg, bámulja az okos hírlapíró a gyönyörű szörnyetegeket, a nyári blúzocskákat, az őszi kabátkákat, a téli bundákat és a tavaszi kosztümöket, hiszen jól tudja, idővel az összes ruhát meg kell venni.

Szív Ernő főszerkesztő lesz

Egyszer azt képzelte, hogy ő lesz a redakció első embere. Elképzelte, milyen is vezetni egy szeretettel, megértéssel, szakmai alázattal teli emberi közösséget, mint amilyenek az újságíró-közösségek általában. A főszerkesztő éppen távol volt, megfáradt testét, elrongyolt idegeit idegen országban pihentette, így hát e képzelgés találkozott a realitás némi lehetőségével, következésképpen kerek, egész történetté tette.

Tudnivaló, hogy egy redakcióban a legtájékozottabb ember a fotóriporter. A fotóriporter a fél-nyolcas trolibusszal jár dolgozni - mopedjét még gyakornok korában elrontotta - és este nyolcig a szerkesztőségben eszi a fene. Panaszkodik is ezért, ám ha csak egyszer hazaküldnék, tegyük fel, délután kettőkor, hogy pihenjen meg, fújja ki magát, szórakozzon, olvasgasson színes magazinokat, hát a fotóriporter csak ülne az ágya szélén, bámulná a falat és csorognának a könnyei a tehetetlenségtől. A fotóriporter megörökít traktort, miniszterelnököt, csavargót és szavalóversenyt, illetésképpen a redakció minden kollégájával és a világ minden rétegével munkakapcsolatban áll, tehát azt is tudja, amit nem tud. A fotóriporter szereti a kisfröccsöt, a sörtől viszont bereked, és életében csak egyszer volt elégedett, habár akkor is csak tévedésből.

A fotóriporter reggeli kávézáskor a legvédtelenebb.

Hírérzékenysége ilyenkor kulminál. Hátha az álom édes valóság formájában tart tovább. Tehát, Szív Ernő kavargatja a kávéját, belepillant a fotóriporter arcába s mintegy mellékesen csak annyit mond:

- Sokat dolgozol... és ennyi pénzért. No majd felemelem.

A fotóriporter megpróbálja értelmezi a hallottakat. Koncentrál, szeme összeszűkül, a kávé magára lötytyinti.

- Felemeled?!

De Szív Ernő nem válaszol. Valahová a távolba bámul. Minél távolabbra. Mint Hamlet édesapukája a várfalon. Olyan Szív Ernő, mint egy jelenés.

- Azt hiszem, béremeléssel fogom kezdeni - mondja, megissza a kávéját, lassan a főzőpultra helyezi a poharat és kilép egy megdöbbszent kollega aurájából, hogy a dramaturgia szabályai szerint gondterhelt, töprengő ábrázattal sétáljon tovább a redakció másik felébe. Megtörtént. Szív Ernő hírlapírót most már csak a hirtelen halál foszthatná meg a főszerkesztő forgós karosszékétől, amelyen állítani lehet a háttámla megdőlésének fokozatait. Aludni is lehet abban a karosszékből. Nagyon jó karosszék az.

Szív Ernő főszerkesztő tudja, mire számíthat.

Reggel kilenc óra. Már a nyugdíjas kollégák is tudják, hogy megbukott a régi főszerkesztő. Üzent, többé nem jön vissza a távoli, idegen országból. Fornak a telefonvonalak, a faxgép elromlik, kisebb csoportosulás támad a szerkesztőség épülete előtt. Gyorsan felröppenő, majd megcáfolt hír szerint a főszerkesztőt az idegen országban elrabolták.

Minden bizonytalan, viszont Szív Ernő főszerkesztő sehol.

Délelőtt tíz óra. Tudnivaló, hogy a lap mérsékelten ellenzéki irányba fordul az eddigi helyett. Beszélnek arról is, hogy a - jellegtelen, habár kifizetődő - hír és reklámdömpinget újra emberarcú, a hagyományos zsurnalizmus műfajaira alapozó újságírás váltja fel. Kiabálás hallatszik a reklámigazgató szobájából. Aztán elterjed, hogy lesznek napok, amikor Szív Ernő utasítása

alapján a hírlap csak lírai költeményeket közölhet. Még a reklámokat is rímbe és szabályos versütembe kell venni. Újra kiáltozás hallatszik a reklámigazgató szobájából.

Viszont Szív Ernő továbbra sincs sehol.

Délelőtt tizenegy. Két névsor kering a szerkesztőségben. Azoké, akiket biztosan kirúg, lefokoz, megbuktat, meggyaláz, a sárba tapos Szív Ernő főszerkesztő, s azoké, akiket biztosan maga mellé emel, vagyis havonta kiemelt honoráriummal jutalmaz. A két névsor folyamatosan kiegészül, átalakul és egymásba játszik. Bakó András költő felhívja a napi szerkesztőt és köszönettel visszautasítja a főszerkesztő-helyettesi posztot.

Tizenegy óra. A redakció büféje kinyit. A pult mellett a fotóriporter azt magyarázza egy kollegának, hogy a fotórovatban bekövetkezendő változtatásokat valójában ő javasolta Szív főszerkesztőnek, s aki e javaslatokért meghatottan, könnytől fátyolos tekintettel ölelte magához a fotóriportert. A javaslatok lényege, hogy a fotóriporternek csak a Tisza, a sarki gimnázium, valamint a Kisszínház közötti terület eseményeit kell ezentúl fotóznia. Ha mégis ezen túlra szólítja a szükség, vagy a meggondolatlan munkakedv, úgy kiszállási díjat, ebédjegyet és szabadnapot kap. Mint látható, a kép tisztul, mind egyértelműbb, viszont Szív Ernő továbbra sincs sehol.

Délután kettőkor befut a szerkesztőségbe a püspöki hivatal közleménye, melyben döbbenettel és mély aggodalommal utasítják vissza a Szív Ernő főszerkesztőségét. A közleménnyel együtt a püspök úr, mintegy mellékesen elküld még négy darab remekbe szabott politikai publicisztikát, három tárcát, két Kosztolányi-féle kisszínest, egy kroit, egy glosszát, valamint - feltehetően véletlenül - egy imavázlatot, hogy azt a hírlap másnapi száma, tekintettel a sajtószabadságra, a múlt bűneire, és a pártatlanságra, közölni szíveskedjen. A napi szerkesztő kissé tanácstalanul nézi a vaskos és tömjénillatú paksamétát, tanácsot azonban nem tud kérni, hiszen Szív Ernő továbbra sincs sehol.

Délután háromra mind gyakorlati, mind elvi értelemben megbénul a szerkesztőségi munka. A kérdés csupán az, milyen legyen az újság. Egy szerkesztőség életében viszont ez a legsúlyosabb kérdés. Csakhogy ebben döntenit kell, felelősséggel, bölcsen és határozottan. Délután négykor a redakció a rendőrség segítségét kéri, s a jó kapcsolatok eredményeképpen városi körözést adnak ki Szív Ernő főszerkesztő ellen. A keresés hiábavaló. A vecsernye időt minden hírlapíró házon belül tölti. Ünnepi illetve katasztrófahangulat van, tehát a büfé üzemel. Az egyik oldalon pezsgő csordogál, a másikon inkább tömény.

Vannak klasszikus, a történelem szövetébe beleégő képek.

Este hét körül a napi szerkesztő bepillant a szomszédos kiskocsmá ablakán, és meglátja Szív Ernő főszerkesztőt egy asztal és három borosüveg társaságában üldögegni. A napi szerkesztő azt is konstatálja, hogy Szív Ernő hírlapíróban már nagy és néma vizek úsznak valami végtelen kék felé. A napi szerkesztő belép az egységbe, és leereszkedik Szív Ernőhöz.

- Főszerkesztő úr - mondja halkan.

Szív Ernőnek sikerül fölpillantani.

- Te vagy az, Rezeda barátom?

A napi szerkesztő mindent megért.

Tulajdonképpen csak arról van szó, hogy senki sem főszerkesztő örökké. A napi szerkesztő tehát belekortyol Szív Ernő borába, majd visszaballag a redakcióba és összerakja az újságot, mint máskor. Van benne sok hír, reklám, és az első oldal olyan kék lesz, mint amilyen kék felé Szív Ernő nagy és néma vizei úsznak.

Angyali üdvözlét

- Ne keltsen feltűnést.

A férfi arca fényesen ragyogott, mint akinek még soha nem kellett borotválkoznia. Mosolyogva ereszkedett le Szív Ernő kávéházi asztalához, mintha gyermekkori barátok lettek volna. Pedig a hírlapíró soha nem látta. Az idegen mozdulatai finomak voltak, hangja szelíd, meggyőző, leginkább talán énekléshez szokott.

- Nem állt szándékomban - mondta fáradtan a hírlapíró.

Az utcát bámulta, az esőt, ami elállt, aztán kedvtelenül újra szemelni kezdett. Hozzákezdett valami karácsonyi történethez, de csak firkált, csapongva, összefüggéstelenül, gyorsan megunt. Mostanában unta a saját történeteit is. Válságban volt. Mindent unt. Minden jó volt és semmi nem volt jól. Miért fáj a világ, ha egyszer nincs oka fájni. Ez a legrosszabb.

Álmos csönd lebegtette a port a kávéházban. Ilyenkor még nincs vendég, a fényes hajú úrifíúk, a délvidéki seftelők, és a rókabundás öreg nénik majd dél körül jönnek.

- Örömhírt hoztam - mondta az idegen.

Újra elmosolyodott. Különös mosoly volt ez, sem a szája, sem a szeme nem mozdult, és mozdulatlanul maradtak az arcizmai is. Szív Ernő mégis érezte, mosolyt látott.

Úgy mosolyogtak rá, mint még soha.

A lélekkel lehet így mosolyogni.

Hirtelen nagy melegséget érzett.

- Ó igen, köszönöm - mondta. - Szív Ernő hírlapíró vagyok.

- Tudom - mondta a másik. - A nevem Gábel.

- Gábel - mondta Szív Ernő halkán.

- Az angyal - mondta az idegen, aki már nem volt idegen.

- Az angyal - mondta Szív Ernő.

A kávéházi nagytükörben hirtelen meglátta a fehér, kicsi szárnyakat. Nyílást szabtak nekik az öltöny hátán. Gábel hátranyúlt, szórakozottan megsimogatta őket.

- Ó, ez csak dísz. Hogy valóban elhiggye.

- Elhiszem - mondta Szív Ernő nagyon halkán.

- Örömhírt hoztam - gyújtott cigarettára az angyal. - Minden évben egy ember soron kívül a mennyországba juthat. Ezt a jutalmat még az Úr alapította. Nos Ő, aki minden teremtményét, kicsit és nagyot, öreget és fiatalot, nagyon bűnöst és kevésbé bűnöst egyformán szeret, úgy gondolta, az lesz a leghelyesebb, ha egy pártatlan, mindazonáltal az érdemet pontosan látó hármás bizottság jelöli ki a szerencsés személyt. Raffael, Mihály és természetesen jómagam alkotjuk e bizottságot, és ebben az évben is döntöttünk. Nem volt könnyű, mondhatom, sokat vitakoztunk, s olykor a vita hevében komolyan elragadtattuk magunkat, végül sikerült meggyeznünk.

- Már megbocsásson, - vetette közbe Szív Ernő, akit meglepett az angyal bőbeszédősége. - Pontosítaná, Gábel... úr, mit jelent, hogy valaki soron kívül feljuthat?

- Kérem, a szerencsés illető azonnal jöhet. Ebben a minutumban. Ennek a szerencsés illetőnek máris bérelt helye van a mennyországban. Garantáltan luxusellátás.

- Mármost ez azt is jelenti, hogy akkor elhalálozik ez a szerencsés illető. Ez nem misztikus kor. Meg aztán Dantéből is csak egy volt.

- Mosolyogva hal meg ez a szerencsés illető - mondta az angyal. - Még a temetésén is mosolyog. Atmoszféra majd a síron, amelybe fektetik.

Szív Ernő hírlapíró homlokán legördült egy kövér verejtékcsepp, végigszántott az arcán, és az abroszra talált.

- Ámbátor - nyomta el a csikket az angyal -, mit jelent az emberi életnek ez a valóban nem igazán kellemes néhány pillanata. A halál. A szív megáll, és megáll a gondolat is, de kérem, Szív úr, a következő pillanatban máris a mennyország örökkévalóságában, a szeretet örök fényében fürdik a lelke. Ó, Szív úr, a mennyország csodálatos.

Szív Ernő hírlapíró csak bámult.

Mint akit megfenyegettek.

- Tudom, Gábiel úr, írtam róla.

- Nagy butaságokat, Szív úr!

- Ne sértsen meg, díjat kaptam érte.

- Emberek adták. Tudja, hogy nevetett magán Raffael? Még az Úr is mosolygott.

Szív Ernő megbántottan dőlt hátra, száját összeszorította. Kortyolt az ásványvizes palackból. Az üvegből ivott, illetlenül, de most nem érdekelte. Gyógyvíz, dorbézolás után. Óvatos buborékok. Bélmosás. Lassan szólalt meg.

- Gábiel úr... Ön azt akarja mondani, hogy én vagyok ez a szerencsés kiválasztott.

- Ördöge van - nevetett fel az angyal. - Pardon... ha gondolja, indulhatunk is.

A hírlapíró belekapaszkodott kávéházi asztalkájába.

- De miért éppen én? Hiszen annyi bűnt elkövettem...

- Mindenről tudunk - komolyodott el az angyal. - Tudjuk, hogy hajlamos az italozásra. Dorbézolás fajta. Ha jól látom, most is másnapos, sőt kissé részeg még. Azon kívül Istenkáromló. Rendre megbántja a barátait. Kivételesen parázna gondolatai vannak. A kéziratokat nem adja le időben. Néha kezét emeli a feleségére... Soroljam?

Szív Ernő még mindig az asztalt fogta.

- De hiszen ez csupa kizáró érv. Látja, Gábiel úr, milyen rossz ember vagyok. Hogyan is juthatnék éppen én soron kívül a mennyországba.

- Nem, Szív úr, maga a megbánásban felülmúlhatatlan. Hiszen a bűn másnapján olyan meghatóan akar jónak és tisztának lenni, hogy ennek nem tudunk ellenállni. Bűnösök maguk, emberek, mindannyian. De nem találtunk olyant, aki ennyire akarna megjavulni. Végül is ez döntött a venezuelai kőművessel szemben.

- Venezuelai kőműves?!

- Mihály arkangyal jelöltje volt. Az egész világot számba vettük. Végül csak ketten maradtak. José és maga.

- Gábiel úr, én ezennel lemondok José javára. Menjen inkább a venezuelai kőműves.

- Szív úr, ezzel a nagylelkűséggel is csak azt bizonyítja, hogy jól választottunk. Önnek kell jönni. Indulhatunk?

Szív Ernő hírlapíró szívét jeges rémület markolta. Te jó Isten, most akkor vége? Mindennek vége van? Ennyi? Kész, viszontlátásra, élet?

- Na de mi lesz a szeretteimmal? Az életművem. Rengeteg a tartozásom. Hangjátékot kell írnom a rádióknak, már így is elkéstem. Csalódtak bennem. Az elbeszéléseim, a tárcáim. Minden szerteszéjjel van. A labdarúgás. Van odafent labda?

Az angyal mintha kezdte volna elveszteni a türelmét.

- Ezek ugyan mulandó földi dolgok, de megoldunk és lezárunk mindent. Özvegy Szív Ernőné hirtelen nagy pénzhez jut. Ekkor már különben a maga gyermekeit hordja a méhében, egy kisfiút s egy kislányt. Szép és okos ikerk lesznek. Nem hal ki a Szív család. Barátai összegyűjtik az írásait. Lezárt, kerek és egész életműve lesz. Postumus díjakat fog kapni. Nem is egyet. Tanítják majd az iskolában, az irodalomtörténet magasztalni fogja. Ennyi elég?

Az angyal bosszúsan hallgatott el.

- Gábor úr, lehetek őszinte?

- Nekünk nem tud hazudni, kedves barátom.

- Én még maradnék egy icipicit. Egy-két hónapocskát. Mondjuk, jöjjön vissza jövőre. Jövő ilyenkor itt találkozunk.

Az angyal arca elkomorodott.

- Nincs jövőre. Magának most kell jönnie, ebben a pillanatban. Maga ki lett jelölve. Az Úr magát várja. Értse meg, hiába ellenkezik.

- Gábor úr, én, már megbocsásson, nem megyek.

- Itt akar maradni ebben a siralomvilágban? Maga mondta, hogy siralomvilág, és hogy minden rossz, elrontott, meg hogy csak szenved, és fáj minden, és nem múlik a gyötrelmem!

- Az akkor volt! Már egészen jól vagyok! Minden rendben van és semmi se fáj! - kiáltott Szív Ernő hírlapíró, és e kiáltásra rájuk nézett Géza pincér, és csodálkozva letette a sportújságot.

- Hazudik - mondta halkan az angyal. - Jöjjön. Ne vacakoljon - emelkedett fel.

Szív Ernő a pincért nézte.

Géza úr kedves, busa fejét.

A drága Géza urat.

- Géza úr, kérem - suttogta.

A pincér a következő pillanatban máris ott állt előttük. Könnyedén meghajolt, elmosolyodott.

Szív Ernő az angyalt nézte.

- Géza úr, ez az alak molesztál engem... Nem is ismerem... Ideül az asztalomhoz, és... és nem hagy dolgozni... Erőszakoskodik.

És Géza úr, aki szerette és tisztelte Szív Ernő hírlapírót, mert egyszer írt róla, ránézett a megdöbben idegenre, aztán a szárnyainál megemelve úgy kivágta a koradélelőtti utcára, hogy az csak nyekkent.

Az angyal lassan feltápáskodott.

Porolgatta magát. A szárnyait igazgatta. Aztán csak állt, bámult az utcáról, Szív Ernőt bámulta. És nem akart elmozdulni. Így történt, hogy aznap este Szív Ernőt egy kávéházi pincér kísérte haza.

Nő

Valamelyik pesszimista marha azt találta mondani, hogy Lakitelek után nem lehet többé a nőről írni. Erre gondolt mosolyogva a férfi a vonatban, mely vonat Szegedről indult és Budapest felé vette az irányt. A vonat éppen Balástya falucska magasságában suhant. És a férfi akkor megérezte, hogy nagy érzésekkel nézik.

A nő a vonatfolyosón állt és haját, a vadbarna zuhogót röptette. A nő arca minimum az Olimposz alatt készült. Kékpetyes ruhácska feszült testén, nos, hát az a test, a telt, barna formák, mint amikor valami mindjárt robban, a finom izmok, húszok elrendezve, husikák, hogy egyszer azok által haljon meg egy másik, egy ember, de minimum elképzelje, hogy meghal, és nagyon nehezen támadjon fel.

Tényleg nem Szív Ernő kezdte nézni a nőt.

A nő kezdte nézni a férfit, és a férfinak ez új volt, meglepő volt, márhogy egy ilyen kapacitású emberi szerkezet egyszer csak leplezetlenül szenvedélyes pillantásokat lövelljen rá, igen rá, pedig ő csak olvasni, mondatozni akart, illetve ama kérdést tervezte megoldani Nagy-körös, hogy mi is van elrontva az ember teremtésében. Nem lett ebből semmi. Mert Szív Ernő vérnyomása felszökött, s hirtelen rádöbbsent, hogy harminc felett az ember elveszti az életkormeghatározás ajánlatos képességét, hiszen ahogy jobban megnézte ezt a nőt, csak határokat tudott mondani, lehetett a drága tizenöt esztendőske éppúgy, mint jó tucattal több.

Mit lehet tenni. Visszanézni, mintha csak véletlenül. És még egyszer visszanézni. Mennyi véletlen, istenem. Jól van, akkor a nő fordult, és megmutatta, hogy a lapockája több mint csodálatos, valamint hogy a fenéke is olyan szépséges esemény, mint amikor két négyes méretű labda találkozik a pálya felett az ifi kettő edzésén. Aztán a nő megmutatta a combjait is. Húzzuk le az ablakot. A férfi kicsit megőrül és nem érti, mi ez az egész. Tényleg kikezdenek vele? Mármost akkor le kellene szólítani ezt a női embert, minimum. Azt nem lehet. Miért nem lehet? És megint néz, istenem, hogy néz, most meg simogatja keblei felett a mélybarna völgyet, pisztolyt, pisztolyt ide. Gázold el jó büfékocsis, legyél megmentőm. Kalauz, szállítsa le. De mégse szállítsa le. És ez így megy egy órán keresztül, és Szív Ernő egy gyáva alak, mert csak a szemével beszél.

Kecskemétnél egyszer csak leszáll a nő.

Búcsúpillantása szívgödörre mért szörnyű ütés.

A férfi holtan süpped az ülésbe, ó, hát vége, ennyi volt a romantika mára, na persze, most majd jön egy menedzserzakós izomhím és lenyúlja a nőt, a fenébe is, nem volt rendszerváltás, nem volt rendszerváltás. De tényleg izomhím jön? És Szív Ernő kihajol az ablakon és nézi a nőt, azt nézi, hogy ki várja az állomáson, mert egy ilyen nőt, valaki mindig vár az állomáson.

Csak azt akartam mondani, hogy az élet igenis tud szabályos novellisztikát írni. Pedig hogy le van nézve, le van sajnálva az élet. Holott az életnek igenis van arányérzéke, nagyon tudja a formát, cselekményszövése kimeríthetetlen, ismétlődésre az élet képtelen, s úgy tud befejezni valami könnyű cselekményt, olyan szépen és bölcsen, hogy tudnivaló, az már többé soha nem kezdődhet el.

Az édesanya százhuszkilós volt, akár egy termékenységű isten. Nahát, ő várta a nőt. Kis kezét megfogta a nőnek, csomagját elvette, s vitte, vitte befelé Kecskemét városába.

És Szív Ernő csak bámult, aztán hirtelen nevetni kezdett és valami nagy, valami fontos elégtételt érzett.

Jolikával a játszótéren

Játszótéren üldögélt, nem messze a redakciótól. A kislány szőke volt, öt éves, szoknyáját fellebbentette a langyos májusi szél. A kislány a homokozó betonperemén formázgatott homoktortákat, homokkitliket, homokpogácsákat és néha különös pillantást vetett a hírlapíróra. A hírlapíró arra gondolt, a gyerekek nem néznek így. Szív Ernő a napon üldögélt, szemben a kislány anyjával, és arra is gondolt, hogy ezen az átlagos, semmi délelőttön végre megnyugodhatnának a dolgok. Nem kell semmi. Minden jól van, ahogy van, elég a változásból. Mire mindezt kigondolta Szív Ernő, a kislány a közeli orgonabokrok alól előhozott egy babát. A baba rózsaszín volt, csupasz, és kopasz. Szőke műhaját régen leette az idő. A kislány odatopogott a hintához és ráültette a babát.

- Meghintáztatom - mondta, és az anyja felé fordult.

Az asszonyra is úgy nézett, ahogy a hírlapíróra. A kislány anyja felpillantott a könyvből és elmosolyodott. Érett, szép asszony volt. Mint Catherine Deneuve. Nyilván későn szült, jól tartották, óvták, kiszolgálták.

- Biztosan örül majd neki - mondta az asszony.

De a kislány nem lökte meg a hintát. A babát bámulta, helyrecsavargatta a karjait, simogatta a fejét.

- Egyszer tényleg mindenki meghal? - kérdezte a kislány és meglökte a hintát. A baba a homokba huppant.

- Mit mondtál, kislányom? - kérdezte az asszony, de most sem nézett fel a regényből. Lapozott. A könyv vége felé járt.

A kislány leült a baba mellé.

- Amikor a nagypapa meghalt, esett az eső. A nagymama meg kiáltozott.

Az asszony lerakta a könyvet, de nem szólt. Inkább feszült volt, mint meglepett. A hírlapíró leolvasta a regény címét: Szenvedélyek rabságában, avagy szerelem mindenáron.

- Ez a bácsi is meg fog halni? - kérdezte a kislány és újra a hírlapíróra nézett.

- Ugyan, Jolika - mondta az asszony és elpirult.

- Hát, ha egyszer mindenki meghal - vont a vállát a kislány és újra a hintára ültette a babát. Csupa homok volt a baba feje. Nem látszott az arca. Behorpadt a mellkasa.

- A nagypapa után mindig véres maradt a vécéülőke - mondta a kislány, és meglökte a hintát. A baba újra a homokba huppant.

- Hagyd ezt abba, Jolika - mondta halkán az asszony. A szerelmes regényt gyűrögette, amiből már csak néhány lap volt hátra.

- Például az is lehet, hogy ezt a bácsit elüti a villamos - a kislány elgondolkodott -, amelyikkel az apu járt. - Felvette a babát, leverte róla a homokot, miközben a hírlapírót nézte.

- Bocsásson meg, uram - mondta az asszony.

- Vagy a bácsi fejére esik egy virágcserep - csicsergett a kislány, miközben alaposan megnézte a virágcserep várható helyét. Újra a hintára rakta a babát.

- Betörik a feje és véres lesz, mint az ülőke.

- Tessék ezt abbahagyni - kiáltotta az asszony és felpattant. A földre sodorta a szerelmes regényt. A kislány meglökte a hintát. A baba most csak a visszaúton huppant a homokba, és a könyv mellé esett. A kislány a babához szaladt, felkapta és félrebillent fejfel mosolygott az anyjára.

- Csak még egyszer, anyucika... utoljára.

Az asszony a könyvet porolgatta.

- Olyan eleven, érzékeny gyerek - mondta zavartan a hírlapírónak, és visszaült a padra. De már nem tudott olvasni. Számolgatta, hány lap van még hátra. Hangtalan mozgott az ajka. Érzékeny festett, dús ajkai voltak. Lehet, hogy éppen ő volt az, Catherine Deneuve. A kislány a babát ültetgette.

- Anyuci, a gonosz szeretőt lelőtte már a fiú?

- Micsoda, Jolika?!

- Hát a könyvben. Te mesélted, hogy a gazdag özvegyért, meg a gyémántokért a gonosz szerető mindenre képes. Vagy a gonosz szerető, vagy a szegény kertészfiú marad életben. Valamelyiküknek meg kell halni. Ez lesz a megoldás.

Az asszony felnevetett. Hangosan, csilingelve nevetett, haja a hátára zuhogott. A hírlapíró látta az asszony bíbor fényben fürdő szájpadrólását, a fogsor csillogó fehérét, s a nyelvet, ami kicsi kagylóként mozgott előre-hátra a kacagás felszabadult hullámaiban.

A kislány meglökte a hintát, miközben újra Szív Ernőre pillantott.

- Lehet, hogy ezt a bácsit is lelővi egy gonosz szerető.

Az asszony abbahagyta a nevetést.

- Vagy megmérgezi - mondta a kislány és a babáért hajolt, aminek kiesett az egyik karja.

Az asszony újra felállt. Egészen kíváncsún tette a kétségbeesés. Hol elpirult, hol meg sápadt lett, mint a Hold.

- Most már aztán tényleg megyünk, Jolika!

- Vagy úgy jár ez a bácsi is, mint a nagypapa. Öreg lesz, bűdös, kiesik az ágyból és kész - mondta a kislány.

Az asszony megragadta a kislány karját és kiabálni kezdett.

- Kérj bocsánatot, hallod, Jolika, így nem szabad beszélni!

A kislány odament a betonperemhez, óvatosan felvett egy homokpogácsát és a hírlapíróhoz vitte. Komoly képpel nyújtotta.

- Tessék, bácsi, edd meg. Aki nem eszik, kicsi marad, és meghal. Tudod, a kicsik hamarabb meghalnak.

A hírlapíró elvette a homokpogácsát.

- Köszönöm - mondta.

A kislány nem nézett vissza.

Az anyja is csak egyszer, a járdaszélről. Mintha csak véletlenül tenné. Aztán tényleg elmentek. Pedig ha várnak még egy kicsit, láthatták volna, amit a félkarú baba látott a hinta alól. Hogy bár mosolyogni igyekszik a hírlapíró, azért sápadt, a homloka is gyöngyözik, összeszorított markából meg pereg, pereg a homokpogácsa.

Őszi délelőtt

Vannak olyasféle őszi délelőttök, amikor az égbolt kékje alább ereszkedik, s a mennyország mindjárt ott kezdődik a tér öreg platánjai felett. Hát azért mégsem. Nem ilyen egyszerű. A padokon öregek ülnek szépen sorban, és nyerni akarnak. A totó. Ott egy másik, az a fiatal csóró meg a nőket bámulja. Ő is nyerni akar. Babakocsikerék nyikorog, pelenkaszagot lehelget a szél. A galambtető öregasszony. Mosolyog a galambforgásban, mint aki máris nyert. Vannak olyasféle őszi délelőttök, amikor az ember rákészől az égre, az őszi kék végső zenéjére, mert holnap már szürke és ólmos lesz minden, köd gomolyog, és sár fröcsög, és az olajhabos tócsák csak egymás vakságát tükrözik vissza. Ilyenkor az ember padot választ, honnét az összeboruló platánlombok tömött zöldjéből leginkább feldereng az őszi ég. Odaül az ember és hallgatja ezt a közeli kéket, mert ő is nyerni akar, mert nyerni sokféleképpen lehet.

- Szabad... kérem szépen leülhetek?

A férfi alacsony volt, középkorú, szürke ruhája lógott, s ha nem lobban felém tekintetének zavart fénye, hát jellegtelennek mondtam volna. Csakhogy, ez az ember a fájdalom különös erőterét sugározta. És bajban, fájdalomban nincsen jellegtelen ember. Nézttem azért, mennyi az üres pad mindenfelé. Na mindegy, ideülhet, ha ezt akarja. De nem szóltam, csak bólintottam. Ő meg hirtelen, nehogy visszavonassék e váratlan kegy, leereszkedett, s mozdulatlan maradt vagy öt percen keresztül. Csak aztán kezdett fészkelődni.

- Már ne haragudjon, de ha már így egymás mellé kerültünk, hadd kérjek tanácsot öntől.

Torokhangja volt, és mintha fulladástól félne, szaporán lélegzett. Közelebb, egészen a kellemtelenkedő bizalmaskodás határáig hajolt.

- Parancsoljon.

- Az lenne a kérdés, uram, elváljak-e, vagy sem.

- In flagranti - bólintottam megértőleg, és sajnálkozva még az is átfutott rajtam, hogy összetettebb problémát vártam. Többet ígért ennek az embernek a tekintete.

- Ugyan dehogy - legyintett. - Soha nem csalt meg. Hűséges, kitartó fajta.

- Nos tehát akkor maga...

- Én sem szeretek mást, uram. Nem erről van szó...

- Nos hát akkor miről van szó?

- Nem tudom - felelte halkán, és elhajolt. - Nem tudom.

- Nem értem.

- Azt mondom, uram, nem tudom, miről van szó. Csak kérdezek. Vagyis hát kérem, adjon tanácsot. Maga megtenné? Elválna?

Láttam már, bonyolódik a történet, habár továbbra sem bíztam különösebb fordulatban. A nyomorult testre gondoltam. Elromlott, nyilván.

- Nem kívánja. Elhízott, a mellei megereszkedtek, a nyaka ráncos, hullik a haja, reggel egyszerűen, már megbocsásson, csúf...

- Néha még hajnalban is akarom, uram. Nem azért mondom. A padlószőnyegen, uram. A múltkor a konyhaasztalon, uram. Feldübögtek a szomszédok - suttogta.

- Gyermeket szeretne! - mondtam valamivel hangosabban.

Az egyik totózós öreg a szemközti padról ránk nézett és bosszúsan megcsóválta a fejét.

- Gyönyörű nagylányunk, meg okos kisfiunk van, uram.

- Akkor az anyósa - csaptam le. - Egy szipirtyó, egy kibírhatatlan dög. Ha nem válik el, megöli. Agyonveri az anyósát.

- Régen meghaltak a nagyszülők, uram.

- Okosabb, mint maga. Olyan okos, mint a nap. Kibírhatatlanul, eszeveszetten okos.

- Én fejezem be a keresztretjvényeit, uram.

A homlokomra csaptam és fölnevettem.

- Hát persze, kicsi a lakás, úgy érzi megfullad. Változást akar. Szabadságot, független nyugalmat...

- Nem, uram. Nagy a házunk, és szép, szelíden lejtő helyen fekszik. A kertben barack, dió, cseresznye, málna és feketeribizli. Ó igen, és van szőlőlugas is. Saszlafélék és Piros szlanka. Kert, primőrökre is. Veranda, nyugággyal. Komondor nyalja a bokám, ha regényeket olvasok.

- Tudom már, maga egy papucs, egy rabszolga. Magát elnyomják, kihasználják. Lelki terror!

- Két hete megvertem, uram. Pofon ütöttem. Elsózta a levest, visszabeszélt.

- Szóval rosszul főz - mondtam és bár csalódást éreztem, mégis megnyugodtam, hogy a csudába, ilyen egyszerű ez.

Rosszul főz a felesége.

A hülye.

Nahát váljon csak el, gondoltam.

- Nem főz rosszul - mondta, és elhallgatott. Csak a tekintete könyörgött, hogy folytassam.

Folytatni? De mit, könyörgöm?!

- El akar válni - mondtam valahonnan a gyomromból.

- Nem tudom, uram, csak kérdezem. Maga megtenné?

- De miért, az istenit, miért?! - És azt hiszem, ekkor már határozottan kiabáltam. Nem érdekelték a bolond öregek, azok a dög galambok, a bogyuta babakocsik.

- Mi a fészkes fenéért akarna elválni?

- Nem tudom - mondta nagyon halkán, és lesütötte a szemét. Rázkódtak a vállai, remegett az egész ember.

- Rendben. Olvasta Kierkegaardot?

- Igen uram, többször is, alaposan átolvastam. Meg a többieket is. Penelopé, Lady Macbeth, Störr kapitány felesége, Szendrei Júlia... utánanéztem a dolognak.

- Na látja.

- Nem tudom, uram.

- ?!

- Nem tudom, elváljak-e?

- De ha minden rendben van, akkor miért akar elválni? - ordítottam.

- Nem tudom, uram, hogy akarom-e, csak kérdezem. Maga megtenné?

Ez volt az a pillanat, amikor megtörtem. Nézett rám azzal a két különös fekete szemével, mosolytalan arcával, és várt. Elkészültem. Most már én is halkan mondtam.

- Tudja mit?

- Igen...

- Tegye meg. Igen. Válgjon el. Azonnal. Már holnap.

Olyan sápadt lett, hogy azt hittem, menten lefordul a padról. A vállaimba kapaszkodott és váratlan erővel rázni kezdett. Kiabált.

- Ezt komolyan mondja, nem hülyéskedik?

- Elválni! - parancsoltam. - Azonnal. Ne habozzon!

Megmerevedett, és csak sokára szólalt meg.

- Maga kegyetlen ember - lehelte felém, és azt hiszem, ez lett volna az a pillanat, amikor felemelem az öklöm és az arcába sújtok. Megütöm szívem és agyam minden mérgével. Egyszerűen elpusztítom, kivégzem, mit tudom én. De hirtelen halk női hang szólt a hátunk mögül.

- János, drágám, jössz?

Olyan hirtelen fordultunk, hogy majdnem összekoccant a fejünk. A férfi csak bámult a nőre. Még mindig a vállaimba kapaszkodott.

- A barátom - suttogta feleszmélve - ez itt a barátom.

- Igen - mondta a nő. - Természetesen. Jössz akkor?

A férfi felemelkedett, óvatosan belekarolt az asszonyba.

Elindultak, férj és feleség.

Döbbsenten bámultam utánuk.

Mert hiszen az író mégiscsak arra esküdött föl, hogy beszélni fog a világról, leírja, ábrázolja azt, a megnevezés könnyedségével és szépségével otthonosabbá teszi, és én mégsem kívánok egyetlen szót sem mondani arról az asszonyról.

Nem, nem.

Látszólag pedig mindenről beszélhetnék.

Ahogy állt előttünk, hajszínéről, az arcának finom pírjáról, vállai ívéről, testtartásáról, ruhájának eséséről, parfümjének felénk lebbenő illatáról, hosszan beszélhetnék a tekintetéről, amely a férfi megtört arcán nyugodott, a mozdulatról, amellyel megölelte, mégis, mindez teljességgel felesleges.

Ebben a néhány másodpercben megértettem a férfit.

Értettem, miért kellett neki ilyen makacssággal kérdezni. Már tudtam, mi az, amiről hallani szeretett volna, amire képtelen volt szavakat találni, és amit kimondani, bármennyire is szerettem volna, nekem sem állt módomban.

Férj és feleség jó húsz méterre lehetett addigra.

Üvöltöttem.

- Tegye meg, hallja, tegye meg, igen!

A férfi megperdült, bámultuk egymást.

- Tegye meg, az isten szerelmére, tegye meg! - hörögtem.

- Miért, csak azt mondja meg, miért? - sikoltotta.

De az asszony lágyan visszafordult, belekarolt, és vitte tovább a tér kevésbé árnyékos oldala felé.

Elvira

Szív Ernő elkövette azt a hibát, hogy nem figyelt eléggé. Egészen pontosan, figyelt a hírlapíró, csakhogynem rosszul figyelt. Szív Ernő csak a nőt figyelte, a fénytelen és nemtörődöm tekintetet, a hanyag testtartást, a vállakra vetett kabátot, a poharak mellé ejtett kezek könnyűségét, és ez mind arról szólt, hogy leülhet az asztal másik oldalára. Úgy tűnt, gyorsan és következmények nélkül megihat egy pohár sört, mielőtt végleg hazaindulna. Szív Ernő figyelmében a férfi csupán egy sötét és elmosódó kontúr volt. Ám amikor Szív Ernő leereszkedett az asztalhoz, egy kétségbeesett és eltökélt tekintet meredt rá. Megoldatlan történet sugárzott ebből a tekintetből. A férfi középkorú volt, a haját oldalra fésülte, kopaszodott, és farzsebében nyilván ott lapult a kicsi fésű. Nikotintól sárgálltak az ujjai. A nőnek pattanásos volt a homloka. A hajtóve fekete, a haja piszkosszőke. Szagtalan töménytet ittak, vastagfalú decis poharakból. Talán vodkát. Szív Ernő majdnem végzett a maga sörével, amikor a férfi intett a kiskocsmapincérének és újra rendelt. Jelentősegteljesen ránézett Szív Ernőre, és azt mondta:

- Az úr is kér egy pohárral.

A nő nem mozdult. Mióta Szív Ernő az asztalhoz ült, elúszott közöttük öt lassú perc, de nem szóltak egymáshoz. A férfi cigarettázott és olykor a nőre pillantott, aki nem nézett vissza. Szív Ernő látta, hogy a férfi beszélni szeretne. A pincér Szív Ernő elé is odatolt egy decis poharat. A férfi azonnal és mohón ivott.

- Egészségedre - mondta Szív Ernőnek.

Szív Ernő bólintott és felemelte a maga poharát. Borókapálinka volt, a legrosszabb fajtából. A nő is ivott. Mosolyogva emelte a poharat, váratlanul nagyot kortyolt, és Szív Ernő látta, hogy a körméről pereg a piros festék, és hogy gyűrű is van az ujján.

- Voltál már szerelmes? - kérdezte akkor a férfi.

Szív Ernő zavartan hallgatott.

A férfi a poharat forgatta, aztán a nőre pillantott.

- Mondd meg, mit csináljak? - kérdezte, és olyan fájdalom sugárzott a tekintetéből, hogy Szív Ernő megrettent.

- Szerelmes, érted! - mondta a férfi.

- Értem - bólintott Szív Ernő.

- Soha ilyen nőm nem volt - mondta a férfi, aztán megvonta a vállát. - Hogy jó nő?! Ugyan. Nézz csak rá! Ez a nő egy csoda. Mindent megpróbáltam. Virágcsokrokat vettem. - Hirtelen félresimította a nő szálkás haját. - Látod ezt a fülönfüggőt? Ezt is éntőlem kaptam. Mutasd meg az órád!

A nő könnyedén elmosolyodott, és megrázta a fejét.

- Hogy hívják? - kérdezte Szív Ernő.

- Elvirának - mondta a férfi és remegő ujjakkal gyújtott rá. - Ha hívom, jön. Ha nem hívom, nem jön. Ha azt akarom simogasson meg, megsimogat. Ha nem kérem...

A férfi keserűen legyintett, és elhallgatott.

- Fogja meg a kezét, Elvira - tanácsolta Szív Ernő.

A nő hirtelen előre hajolt, és egészen közeliről bámult Szív Ernő arcába. A félfestékes ajak csaknem elérte a hírlapíró arcát. Szív Ernő zavartan nézett vissza. Vajon hány éves? Huszonöt, harminc? Vagy túl van a harmincötön is? Kicsipkedte a szemöldökét. Az arcán remeg egy idegecske, az orr tövében.

- Tényleg nem szereted, Elvira? - kérdezte Szív Ernő.

A söntésnél kiabálni kezdtek. Pohár csattant, részeket vitatkoztak. A pincér unottan lökdösődött. Kinyitották az ajtót és a huzat meglódította a cigaretta füstjét.

- Nem szeretem - mondta Elvira, és a férfira pillantott. Szenvtelen tekintete ottragadt a férfi arcán. A férfi felsóhajtott, elnyomta a cigarettát. Idegesen rázta a fejét.

- Mondtam, hogy nem szeret. Én megmondtam.

Ököllel ütögette az asztalt.

- Tényleg megmondtad - krárogott Szív Ernő.

- Csinálj valamit - nézett fel a férfi.

- Én?! - dermedt meg Szív Ernő.

- Istenem - suttogta a férfi - drága jó Istenem.

- Nem tudom - mondta Szív Ernő. Az Elvira nevű nő rámosolygott, és azt tükrözte ez a mosoly, hogy bocsánat, de én erről mit sem tehetek. A férfi lehajtotta a fejét. Szív Ernő tanácstalanul bámult a nő arcába. Elvira megigazította lecsúszni készülő kabátját. Alig domborodott valami a melle helyén. A nyaka szeplős volt. Hanyagul cigarettát kotort a férfi dobozából és rágyújtott. Még mindig mosolygott. De volt ebben a mosolyban valami hideg, valami szívbe markoló, valami szenvedélyesen zavaros. Szív Ernő ismerte a mosoly természetét és a legszebb emberi mozdulatnak tartotta. Az őszinte mosolyból kitetszik a lélek. Elvira mosolyában fekete, zavaros árnyék terjengett. A hazugság nem az emberben van, gondolta Szív Ernő, hanem odaáll eléje és eltakarja.

- Megőrülök - suttogta a férfi, és felemelkedett. Meg-megbillenve nézte őket, aztán elindult a vizelde irányába. Útközben az asztalok szélébe kapaszkodott, és leverte egy hamutartót. Az egyik társaságtól nevetve utána szóltak.

- Jól belecsöppentél, kisfiam - mondta a nő, miközben a férfi után bámult. Talán ekkor követte el a hibát. Szív Ernő megérezte valami kikezdhető gyöngeséget e kihívó szenvtelenségben. Szív Ernő ekkor úgy gondolta, hogy a dolgok végére jár, és nem lesz kíméletes.

- Tényleg szép vagy - mondta tehát Szív Ernő.

A nő felkapta a fejét, és csak nézett.

- Komolyan mondom - mosolygott Szív Ernő.

- Na jó. Ezt hagyjuk - mondta a nő idegesen.

- Neki persze el akartad hinni - mondta Szív Ernő.

A nő hallgatott, és az üres poharakat bámulta.

- Igazad van, nem vagy szép - mondta Szív Ernő.

- Szórakozol velem? - sziszegte a nő.

- Hány éves vagy? Negyven? - kérdezte Szív Ernő.

- Szemét.

- A ballagási fényképedet magadnál tartod?

- Impotens, te hülye! Tényleg nem érted? Kampec, kész! Ennek az embernek vége van! - a nő összeszorította a száját.

Szív Ernő a vizelde felé biccentett.

- Jól van. Ha visszajön, elviszem innen. Megfogom a karját és kivezetem az utcára. Te meg itt maradsz. A számlát rendezem, ne félj. Érted, miről beszélek? Búcsúzz szépen, Elvira.

A nő szeme könnyben úszott.

A férfi már fölöttük imbolygott, és kapkodta a fejét.

- Mit mondott neki? - ragadta meg Szív Ernő karját.

- Nem is Elvirának hívják - nézett fel Szív Ernő.

A nő ütni akart. Lesodort néhány poharat, s ha a férfi nem fogja le, belekarmol Szív Ernő arcába.

A hírlapíró felállt, pénzt dobott az asztalra.

- Mit mondott neki? - küszködött a nővel a férfi.

Szív Ernőt a kocsmá ajtajában érte a sikoltás. A férfi két tenyérrel fogta a nő arcát, aki rázta a fejét, miközben kifordult teste alól a szék. Hangosan zokogott a nő, a férfi meg tartotta az arcánál fogva. És még látta Szív Ernő, hogy a nő kezei, a férfi karjába markolnak, és úgy szorítják, mintha nem is a mocskos kocsmápadló, de valami szakadék, valami rettenetes mélység fölött térdelne. Mint amikor az életünk szakad ketté. Hová csak egyszer pillant az ember, hogy aztán örökké emlékezhessen rá.

A vers helyzete

„Szatír” - Szív Ernőné.

„Kedves Szív! Megkaptuk verseidet, mind a hármat, s mihamarabb közzé is tesszük őket. Kivéve ezt az egyet, az Éjszaka címűt, amelyben szerepel egy, úgymond, lágy hímtag is. A szerkesztőségi értekezleten alaposan megvitattuk a problémát, minekutána úgy döntöttünk, hogy a jelzős szerkezet sajnálatosan hibás. Az adott esetben, vagyis szerelmi aktus után, a hímtag nem lehet lágy. Arra az álláspontra jutottunk, hogy inkább ernyed, esetleg puha, lágy azonban semmiképpen sem lehet. A vers közlésétől ezért eltekintünk.”

- Mint férfi a férfitől? - kérdezte Bakó András.

- Igen - mondta a hírlapíró.

Bakó András felállt. A gyerekűjság szerkesztőségének ablakához lépett. Kitárta. Visszasétált. Leült. Újra fel akart állni.

- Ha akarod, ne válaszolj - mondta a hírlapíró.

- Nem is tudom - Bakó András a fejét vakarta.

Szakállára ragadt egy cérnaszál. Lengedezett a huzatban. Az utcán villamos csikorgott. Kora ősz volt. Fátyolos és barátságos. Az asztalon kihajtott folyóirat. Bakó András verse a kagylós női ölről.

- Szóval nem lágy? - kérdezte a hírlapíró.

- Nekem inkább... mintha puha lenne. Puha, forró és... és elégedett. - Bakó András eltűnődött.

- Na persze, ha aznapra lezártam az ügyet.

- Puha és forró?

A cérnaszál a folyóíratra hullott.

- És a boldogságtól kicsit még könnyes is.

„Kedves Szív úr! A legszebb magyar versek évi antológiájába az Éjszaka című versét beválogattuk. Küldjön magáról négyszer ötös fényképet is, lehetőleg művészi kivitelben. A publikációért önnek természetesen honorárium jár. Kérjük a közlés tényét tudomásul venni. Üdvözlettel... stb.”

- Ez az Éjszaka című se jó - mondta a szerkesztő.

- Igen - mondta a hírlapíró a földet bámulva.

- Ezt is ki kellene hagyni - javasolta a szerkesztő.

Kötetet szerkesztettek. Szív Ernő kötetét. Verseket. Kisprózák. Prózaversek. A lillafüredi szálló parkjában ültek, többszáz méter magasan. Véreztek a fák. Ősz volt, még mindig.

- Azért mert lágy? - kérdezte a hírlapíró.

- Micsoda?

- Lágy a hímtag. Ez már másoknak se tetszett.

- Nőknek? - a szerkesztő mosolygott.
- Nem dehogy, - mondta Szív Ernő - szerkesztőknek.
- Szerintem a hímtaggal nincs baj. Ha lány, akkor lány. Végül is te érzed... vagy is hát a lírai én... de nekem valahogy az egész nem tetszik. A versvilág egyszerű. Nem hat.
- Igen, értem.
- Kihagyhatom tehát?
- Ahogy jónak látod.
- Kihagyom.

„...Olvastam a Legszebb magyar versek antológiájában az Éjszaka című költeményét. Először nagyon meglepett, de aztán nem tudtam szabadulni a soroktól, ettől a különös kitárulkozástól, folyvást a vers képei jártak a szemem előtt, és nem tudtam szabadulni a tekintetétől sem, amely az antológiából nézett rám, csak nézett engem, igen, most már tudom, ezért a tekintetért éltem idáig. Maga felébresztette bennem a nőt, felkavart, felzaklatott, megtapintott bennem valami titkos anyagot, életem értelmének leglényegét. Nő és férfi viszonyáról így nekem még nem szóltak. A Maga verse, uram, összetört, megalázott, hogy aztán újra a remény testmelegébe emeljen. Írjon, írjon, válaszoljon nekem, ha van lelke. Tudom, hogy van! És bocsásson meg, hogy az életébe törtem. Ugye megbocsát?”

Bakó Andrásnak az arca se rezdült.

- Biztosan csúnya - mondta föltekintve.
- Igen, lehet, hogy csúnya - tűnődött Szív Ernő.
- Nézd csak, ráadásul bal kézzel írta - hajolt Bakó András újra a levélhez. - Lehet, hogy nincs is jobb keze. Levágta a vonat. Elüszkösödött. Vagy eleve hiányzott. Úgy született.
- Igen, lehet - mondta Szív Ernő.
- Biztosan öreg. A fiatalok sokkal célratörőbbek. Ezek olyan homályos, pirulós, szégyenkezős mondatok. Sok kudarc érhet. Öreg, csúnya, szentimentális, dilettáns, ráadásul nincs jobb keze.
- Igen, lehet - mondta Szív Ernő.
- Legalább ötven éves - tűnődött Bakó András.
- Aha - mondta a hírlapíró.
- Vagy hatvanöt - mondta Bakó András.
- Vagy hatvanöt - mondta a hírlapíró.
- Mondd Ernő, te sok ilyet kapsz? - kérdezte még Bakó András, és az arca se rezdült.

Reggel nyolc óra van, és csörög a telefon. Késő ősz van, barátságtalan, ki emlékszik már a szüretre. Kinn szemerkél. Köd gomolyg és nyálka csorog. Hajnali buszra tolakszik, becaplat, megázik, hogy dolgozhasson, és csörögni kezd a telefon. Hajnali nyolckor. Merénylet.

- Tessék, Szív Ernő.

- ...

- Halló, Szív Ernő.
- Én vagyok az... Megismer?
- Így hirtelenjében... nem is tudom...
- Én írtam... Kedves Ernő... Csak a hangját akartam hallani.
- Értem.
- Fájt, amit írt. Legyek boldog ott, ahol élek?
- Talán ez lenne a helyes.
- Azt hittem, beleőrülök.
- Nem akartam megbántani.
- Nagyon fájt.
- Sajnálom... igazán.
- Olyan furcsa a hangja... Ernő.
- Influenza.
- Szegénykém... Inhaláljon... Ha láza van... ha forró a teste, egy kis priznic se árt... priznic... Igyon mézes teát... Néhány cseppecske rumot bele... Réteges öltözködés... Nyugalom... Érti, ugye?
- Értem.
- A verseimet megkapta?
- Igen.
- Mind a négy ciklust?
- Mind a négy ciklust.
- A kisregényt is?
- A kisregényt is.
- Ugye megírja, milyenek?
- Megírom.
- Csak ennyit akartam... kedves... Ernő.
- Viszonthallásra.
- Viszonthallásra.

„Amit a legutóbb írtam, felejtse el. Most már tudom, hogy maga epés, ingerlékeny, kopasz és borostás, és a hangja se az influenza miatt hangzott olyan rekedten és idegenül a telefonban, hanem mert eredendően rosszindulatú. Maga uram, nem az, akinek kiadja magát. A leveleimre nem válaszolt. A verseimre nem válaszolt. A kisregényemre se válaszolt. Mi kell magának, mondja? Azt hiszem, Ön lelketlen és önző alak. Arra kérem, írásaimat postafordultával küldje vissza. Már ha pislákol még Önben egy kis jóérzés, tisztelt Szív úr.”

- Tudod, egészen megzavarodtam - mondta Bakó András. - Rémes. Néha már figyelem magam. Utána. Hogy olykor lágy, máskor meg puha, néha ernyed, vagy kókadt, vagy nem is tudom... Hol ilyen, hol olyan.

- Így hiszem én is, - mondta Szív Ernő - hol ilyen, hol olyan.

- Néha lágy - mondta Bakó András.

- Néha ernyed - mondta Szív Ernő.

- Máskor meg egészen kókadt - mondta Bakó András.

- Vagy puha - mondta Szív Ernő.

- Soha nem ugyanolyan - mondta Bakó András.

- Mindig más - mondta Szív Ernő.

- Örök változásban van - mondta a költő.

- Örök változásban van - mondta a hírlapíró is.

Tavasza volt már, és ők nagyon tűnődtek.

A gyerekújság szerkesztőségének ablakában álltak.

Bakó Andrást meg akarják ölni

Olyan volt a gyerekújság szerkesztősége, akár egy kriptá. Súlyos volt a csendnek, és halálszag hullámzott. Még az éjfélete, száznyolcvan centis titkár kisasszony is görnyedve üldögélt az asztala előtt. Pedig most megy férjhez. Nem így néz ki, aki férjhez akar menni. Csak nem elhagyták? A hírlapíró intett a fejével, mire a titkár kisasszony Bakó András ajtajára mutatott. Szív Ernőnek összeszorult a gyomra, ahogy benyitott a szobába. Csend volt odabenn, a lemezjátszó sem szólt. Bakó András a romjaiban hevert. Tőle jött a halálszag. Szív Ernő csak nézte a költőt, aztán odaült mellé.

- A haláloamat várja - Bakó András föl sem pillantott.

- Kicsoda? - kérdezte megdöbbenve Szív Ernő.

- A Búzás Karesz.

- A Búzás Karesz?!

Búzás Karesz egy középiskolában tanított irodalmat, maga is írt verseket, valljuk meg, nem igazán jókat, viszont a kisujjában volt Jókai Mór meg az egész tizenkilencedik század. Továbbá Bakó András monográfusa volt. Tanulmányokat, esszéket írt a költőről, figyelte az életét, kikérdezte versei jelentésteréről, különórákon tanította az iskolában, egyszóval szelíd szívóssággal és odaadással tette a dolgát.

- Tegnap itt járt, azt kérdezte, hogy vagyok - suttopta Bakó András.

- Miért ne kérdezhetné meg? - értetlenkedett a hírlapíró.

- Többször is megkérdezte - mondta Bakó András.

- Nem értem - csóválta a fejét a hírlapíró.

- Láttad volna, hogy nézett! Kések voltak a tekintetében! Mintha a májamig nézett volna! Azt nézte, meddig bírom még. Csupa halálvágy volt az a kicsi ember. - Bakó András ingatta a fejét. - Nem néztem volna ki belőle ekkora elvetemültséget.

- Képzeld - mondta Szív Ernő komolyan.

- És ahhoz mit szólsz, hogy vodkát is hozott?

- Tudja, hogy szereted.

- Azt akarja, hogy halálra igyam magam.

Szív Ernő türelmetlenül rázta a fejét.

- Ugyan már! Miért akarna megölni?

Bakó András, mint mindig, ha nagyon kihozzák a sodrából, a fejéhez kapott.

- Istenem, hogy te milyen értetlen vagy, Szív Ernő! Ha a koporsóm fölé nyomják a keresztet, ő is megírhatja végre a monográfiáját.

- Ittál, András, ugye?

- Egy kortyot sem. Mióta Búzás Karesz a májamat méregeti, egy kortyot sem. Nem merek. Lehet, hogy valamelyik éjszaka utánam jön a biciglijével és elgázol. Pedig azon a kisfiát szokta vinni. Istenem, csupa vér lesz az a kerékpár. Ott fekszem majd a sáros járdán, törött csigolyákkal, akár egy rongybaba. Nem leszek szép halott, így nem.

- No várj csak - mondta halkán Szív Ernő.

- Ha azt mondd, hogy képzelődöm, hát hozzád vágok valamit - kiabált Bakó András és a fejét fogta.

- Mondd csak, András, te jó költő vagy?

Bakó András gyanakodva méregette a hírlapírót.

- No mondd csak bátran, ne szerénykedj!

- Igen... azt hiszem... szóval... elég jó költő vagyok.

- Helyes. Viszont nem írtál még meg mindent. Van egy-két egészen kiemelkedő, páratlanul szép versed, de még nem vagy a csúcson. Így igaz?

- Még nem vagyok a csúcson. Elég jó vagyok már most is, de még ennél is jobb leszek.

- Na látod - dőlt hátra Szív Ernő elégedetten.

- Semmit se látok - idegeskedett Bakó András. - Csak azt látom, hogy a halálot várják, hogy útban vagyok, hogy felesleges vagyok, és hogy éppen onnan jön a tördőfés, ahonnan a legkevésbé várnám. Nem az irigyeimtől, a féldilettánsoktól, nem a gonosz kritikusoktól, dehogy, éppen ellenkezőleg, a SAJÁT MONOGRÁFUSOM támad meg! Szörnyű! Iszonytató!

Szív Ernő nagyot sóhajtott.

- Figyelj rám, András. Tény, hogy egy monográfusnak, ha kortárs, valóban nem érdeke, hogy túlontúl hosszú életű legyen a költő. Mert a végén még ő, a monográfus hal meg először, és akkor minden munkája kárba vész. Nem mondhatja el a sírbeszédet, nem vigasztalhatja először az özvegyet, nem írhat a helyi lapba megindító nekrológot, ami már lehet, hogy évek óta kész van. Szóval rengeteg neki járó, őt illető dologról lemarad. Csakhogy az sem érdeke, hogy költőjét idő előtt kaparják el. A monográfusnak fontos, hogy kiteljesedjen, a csúcsra érjen a költő életműve. Nahát, lásd csak be, így van ezzel Búzás Karesz is, s mivel a te életműved még nem teljesedett ki, még nem vagy a csúcson, hát a halálot sem várhatja. Nem bizony!

De Bakó András rázta a fejét.

- Szóval Búzás Karesz szerint nem vagyok a csúcson. Nem vagyok neki elég jó - Bakó András komor volt, akár egy kriptá.

- Nem szerinte. Szerinted. Búzás Karesz nagyon jó költőnek tart, de azt is tudja, még ennél is többre vagy képes. Ez pedig a tisztelet és a bizalom jele. Szeret téged Búzás Karesz.

- Azt mondd?

- Nem lehet másként - bizonygatta Szív Ernő.

- Végül is, logikusan hangzik - tűnődött Bakó András. - Minél jobb leszek, annál jobb neki is.

- Így igaz.

- Mert hiszen jobb egy nagyon jó költő monográfusának lenni, mint egy jó költő monográfusának lenni.

- Igen, igen!

- Akkor mégiscsak képzelődtem.

- Képzelődtél, András.

Hallgattak egy kicsit.

Bakó András a szakállát húzkodta.

Elővette a pipáját, megtömte, aztán szépen lerakta.

- Azért még kérdeznék valamit, Ernő!

- Parancsolj, András.

- Az ember a csúcsra jut - mondta Bakó András.

- Odajut - bólintott Szív Ernő.

- És meddig maradhat ott? - kérdezte Bakó András, miközben meggyújtotta a pipáját.

Az álmogyújtó

Ezt a történetet Bakó András mesélte.

Nem egészen így mesélte, viszont így is mesélhette volna, és ha így is mesélhette volna, akkor tulajdonképpen így is történt, hiszen a tárcanovella se más mint egy madár, melynek egyik szárnya az esendőség, a másik pedig a szép valóságosság. Hadd szárnyaljon tehát a történet, még ha most nagyobb is ez ívelésben a fájdalmas reménykedés, mint a felszabadult mesélési kedv.

Bakó Andrást május hónap utolsó napján tolták be a kettes kórház egyik műtőjébe, s a beavatkozás célja az volt, hogy eltávolítsanak egy rosszindulatú gombócot a költő testéből. Az ilyen műtéteknél természetesen altatnak, s ezúttal ezt egy alacsony és kopasz doktor végezte. Csupa vibrálás, csupa izgatottság volt ez az ember, s egyszerűen elképzelhetetlennek tűnt, hogy egy ilyen polgártársunk szakosodjon a többi altatására.

Bakó András a műtőasztalon feküdt, és a mennyezetet bámulta, amely olyan fehér és vakító volt, mint a halál. Bakó András arra gondolt, hogy Andrej herceg legalább az eget láthatta. Habár igaz, a herceg Napóleon ellen harcolt, ő meg, Bakó András nem harcolt semmi ellen, legalábbis konkrét hadvezérek ellen nem csatázott soha. Bakó András Napóleonja alaktalan, megfoghatatlan, és időtlen volt, talán éppen ebben rejlett az ereje és a félelmetessége, amit ideig-óráig el lehetett szeszekkel kábítani. Hát igen, Bakó András teste átmenetileg belefáradt a szorongással és a depresszióval folytatott egyenlőtlen küzdelembe, s ezért most segítségre szorult. A kicsi doktor tehát a költő mellett szorgoskodott. Hirtelen elmosolyodott, megfogta Bakó András karját, és felemelte az injekciós tűt, melynek hegyén megcsillant a műtőlámpa hideg fénye.

- Hogy vagdosás alatt ne csukladozzon a beteg, Bakó úr - kedélyeskedett a doktor.

- Micsoda? - nézett fel a költő.

- Izomnyugtató injekció, Bakó úr - mondta a doktor és nagyot sóhajtott. - Istenem...

- Mi baj? - kapta fel a fejét Bakó András, már amennyire felkaphatta a műtőasztalon fekve.

- Tudja, Bakó úr, altattam én már gyárigazgatót, nagybanis zöldségest, pártvezért, koldus-szegényt és milliomost, sőt egyszer egy katolikus lelkészt is altattam, de költőt még soha.

- Aha - mondta Bakó András, és ezekben a pillanatokban nem igazán érezte magát költőnek. Egy egészen szimpla, kiszolgáltatott embernek érezte magát, akinek a testét néhány percen belül felnyitják, és mindenféle szörnyűségeket találnak benne.

- Megkérném valamire - mondta komolyan doktor.

- Parancsoljon - mondta a költő, miközben azt bámulta, hogyan hatol a vénájába az altató folyadék.

- Álmodni fog - mondta az altató orvos. - Jegyezze meg, nagyon kérem, az álmát, és mondja el nekem.

A költő bólintott, lehunyta a szemeit, s néhány másodperc múlva elszibbadtak a karjai, majd elszibbadtak a lábai és mélységes, sötét álomba zuhant. Arra ébredt, hogy csövek lógnak a testéből és hogy rettenetesen szomjas. A műtét majd öt óra hosszan át tartott. Délután egy óra volt, kánikula, s Bakó András megfogta a felesége kezét, aki ott állt mellette, majd újra elszenderült. Az alkonyat szűrt távoli fényében eszmélt újra. Valaki ült az ágya szélénél.

Nehezen ismerte fel a költő. Az altatóorvos volt az, szürke utcai ruhában, nyugtalanul és feszengve.

- Hogy van, Bakó úr? - kérdezte.

- Hát - vont a vállát Bakó András, és az infúziós palackra pillantott, ami félig volt valami vízszínű folyadékkal. Szomjas volt Bakó András, rettenetesen szomjas.

- Sikert? - kérdezte a kicsi ember.

- Maga kérde tőlem?! - dünnyögött Bakó András.

- Bocsásson meg - szabadkozott a doktor - A m?tét siker?lt, nem is siker?lhetett volna jobban... én... khm... az álmára gondoltam.

- Mire?!

- Azt kérdzem, hogy siker?lt-e Bakó úrnak a m?tét alatt álmodnia? Hiszen tudja, megígérte, hogy majd elmeséli nekem.

Bakó András belenézett a kicsi ember nyugtalan tekintetébe, amely most olyan volt, mintha nagyon messzir?l, az élet túlpártjáról vizsgálná ?t. Mit akar ez az ember? Ennyire fontos lenne az ? álma? Na és miért fontos annyira? Lehet, hogy haldoklik, hogy percei vannak hátra, hogy reménytelen minden, és ez az ember itt ül mellette, és az utolsó pillanatban még ki akarja szedni bel?le az álmait, és majd el fogja adni, mint irodalmi szenzációkat?!

A költ? óvatos szomorúsággal ingatta a fejét.

- Nem emlékszem, bocsásson meg... komolyan... tényleg nem jut az eszembe.

Bakó Andrásnak másnap enyhült a szomjúsága, a sebe sem sajgott annyira, rámosolygott a legcsinosabb nővérke is, a következ? nap pedig már pépeset is ehetett, csöveket húztak ki a testéb?l, minekutána a költ? arra a következtetésre jutott, hogy mégsem haldoklik, hogy talán van még néhány ezer napja ezen a világon, verseket is fog írni, s?t, id?vel egy-két pohár óvatos zengés? szekszárdi borral is megjutalmazhatja magát. A harmadik nap reggelén azonban újra megállt az ajtóban az altató orvos. Mélységes szomorúsággal bámulta a költ?t.

- Bakó úr, eszébe jutott már?

Bakó András csak ingatta a fejét, mik?zben úgy érezte, hogy önhibáján kívül bánt meg egy embert. A doktor szótlanul fordult ki az ajtón. Csalódása sokáig lebegett kórteremben, mint valami szomorú szellem. A következ? héten meghalt Vizi bácsi a szemközti ágyon és ett?l Bakó András pocsék hangulatban volt. Éppen Vizi bácsi ágyát tették tisztába a nővérek. Az altató orvos nem is jöhetett volna rosszabbkor. Újra megállt az ajtóban. Egyetlen szót kérdzett.

- Nem?

- Nem.

Bakó András ekkor döbbsent rá, hogy az altató orvos gy?jti a betegek álmait, ez a doktor hobbi, rögeszméje, s hogy ?, mint költ?, ekképp különös, egészen kivételes paciens abban a tekintélyes sorozatban, melyet a doktor magáénak mondhat. S mégis csalódást okoz. Egy költ?, aki nem álmodik, akinek pedig az álomgyártás, a lélek finom röptetése lenne a földi rendeltetése, s akinek a képzelete éppenhogy az élete egyik legfontosabb, legválságosabb pillanatában mondjon csödöt, amikor pedig sziporkázni, felragyogni, tündökölni kellene?! Mivelhogy egy költ?nek a kórházi ágyon, csövekkel a testében, ágytálra kényszerítve, pépeseket nyamnyogva is van szakmai önbecs?lése és önérzete, a dolgot nem lehetett ennyiben hagyni.

Bakó András másnap üzent a doktorért.

A kicsi ember különös nyugalommal ereszkedett melléje.

- Eszembe jutott - mondta a költő.

- Tudtam, éreztem, hogy így lesz - sóhajtott a kicsi ember, kissé hátradőlt, s várakozón lehunyta a szemeit.

- Hosszú és nagyon sötét alagúton haladtam keresztül - kezdte a költő - melynek a végén csodálatos fénypont csillogott. Valami zene is szólt. Fenséges zene volt, tele kürtökkel, valami Mahler-szimfónia, angyali átiratban. Az alagút pedig meleg volt, és kocsonyás, mintha...

A doktor felpillantott, és a költő elhallgatott, mert észrevette, hogy a másik csalódottan bámulja.

- Valami baj van?

- Bakó úr, nem akarom megbántani, de mindannyian hasonlót mondanak. Még a nagybanis zöldségkereskedő, aki, magunk közt szólva, egy igen egyszerű ember volt, az is hasonló élményről beszélt. Kiérnek az alagútból, s a kicsiny fénypontból hatalmas világosság támad, a zene tovább szól, miközben látják magukat, mintha a lelkük emelkedett volna ki a test börtönéből, születés és halál egyazon pillanatban, és...

- Nem - mondta hirtelen a költő.

- Mit nem? - kérdezte a doktor és a költő felé hajolt.

- Tudja ki volt az alagút végén? - kérdezte halk elszántsággal Bakó András.

A doktor hallgatott. Egyetlen sápadt vonal volt a szája.

- Napóleon lebegett az alagút végén - mondta a költő.

Akkor lehetett ilyesféle csend, amikor Istennek eszébe jutott, hogy a majmok, a kígyók és a papagájok közé valami emberféle is kellene a frissiben teremtett Földre.

- Ez fantasztikus - lehelte elhűlve a doktor - ilyenről még nem hallottam. Napóleon. És mit mondott a császár?

- Azt mondta, hogy ő Napóleon - mondta Bakó András.

- Bemutatkozott! - sóhajtotta az altató orvos - Hihetetlen!

- Azt is mondta hogy Párizs túl messze van.

- Kolosszális!

- Azt is mondta, próbáljam fel a kalapját.

- Nem hinném, ha nem maga mondaná, Bakó úr!

- Aztán a kezembe adott egy dérfutotta királyi kardot, melyen egy Oroszország nevű kamasz fiú vére barnállt.

- Harcba hívta?

- Igen - bólintott a költő.

- Csodálatos álomszimbólumok - suttogta az orvos.

Majd tollat s papírt kapott elő, és aprólékos gonddal feljegyezte, hogyan nézett ki Napóleon, miket mondott, s talán még azt is feljegyezte a doktor, aki az álmokat gyűjtötte, amit a franciák legnagyobb császára egyáltalán nem tett és nem mondott Bakó András alagútjának végén, de természetesen megtehetett és elmondhatott volna.

Színházban

Kezdhethetnénk körülményesebben, mégis legyen elég annyi, hogy egy napon Szív Ernőből színházi szerző lett. A darabot a vidék legnagyobb magyar városában mutatták be november utolsó, havas és hideg napjaiban, és Szív Ernőnek eszébe sem jutott, miféle szenvedéseket és fájdalmas kétségeket fakaszt embertársaiban, akik kénytelenek az ő mondatait életre kelteni. Szív Ernő tehát nem egészen értette, mit akar tőle a színész, amikor az egyik részpróba szünetében megállt előtte, megragadta a karját, és jelentősegteljesen nézett rá.

- Hát igen, alakul, jó lesz - hümmögött Szív Ernő.

- Ő nem hozza be a kávé - mondta nagyon komolyan a színész. Szív Ernő hallgatott. Ez a mondat a darabban hangzott el, a színész mondata volt a harmadik jelenet elején. Szív Ernő mégsem értette, mire akar a színész utalni.

- Nem hozza be a kávé - mondta a színész.

- Ígyunk egy kávé? - kérdezte Szív Ernő.

- El akarja venni az Ő betűt! - kiáltotta a színész.

Vadul mosolyogott, és szorította Szív Ernő karját.

- Kicsoda?

- A rendező - mondta a színész, és sárga fény lobbant a tekintetében.

- Miért akarja elvenni? - kérdezte Szív Ernő.

A színész elengedte a hírlapíró karját.

- Most már csak te segíthetsz - sóhajtott, és elindult a büfé felé, ahol éppen elkészítették a karfiolos szendvicseket. Másnap este a klubban találkoztak. A színész egy másik színésszel üldögélt, lehamuzták az asztalt, komolyak voltak, és az idő mélyében tudtak néhány komoly mértékű rendeltet. A színész ekkoriban Shakespeare valamelyik királydrámájában is játszott, tehát az asztalhoz parancsolta Szív Ernőt.

- Szóltál neki? - kérdezte nagyon szigorúan.

- Beszéltünk róla - füllentette Szív Ernő.

- Mit mondott?

- Rám bízta a dolgot - mondta Szív Ernő. - Én pedig azt mondom, nem az Ő betű a lényeg.

- Nem-e? - kérdezte a színész és gúnyosan mosolygott.

- Írnak egy darabocskát, és azt hiszik, tudják a szakmát - legyintett a másik színész, és ráhamuzott Szív Ernőre.

- Megírja a darabot, és nem veszi észre, hogy az enyém a legfontosabb szerep - legyintett keserűen a színész.

- Úgy értem - igyekezett menteni Szív Ernő -, teljesen mindegy, van-e Ő betű, vagy nincsen. Hiszen nem kell, kimondani, hogy legyen, viszont elhangozhat, miközben mégse halljuk.

A színész mélyet szívott a cigarettából.

- Na persze - dűnnyögte.

Ittak tovább, elszántan, önfeláldozóan, és olyan szépen ahogy csak a színészek tudnak. A következő napon, a színész úgy állt meg Szív Ernő előtt, mint bűnös a bírāja előtt. A színész egészen kicsi volt, töpörödött volt.

- Ő nem hozza be a kávé - suttogta kutyaszemekkel.

Hallgattak. Szív Ernő krárogott.

- Nem hozza be a kávé - mondta a színész.

Szív Ernő a megtört, alázatos arcot fürkészte.

- Jól van. Kihúszom a mondatot - sóhajtotta.

- El akarod venni tőlem?! - a színész döbbenten meredt Szív Ernőre. - Miért nem tőle húzol? - kérdezte, miközben a színésznő felé mutatott. - Nekem csak hatvankét mondatom van, és abból is negyvenegy tőmondat. Az ötödik jelenet után már nincs is szerepem. Jó, egyszer még átfutok a színen. De azt is én találtam ki.

- Lehet, hogy mégis rossz mondat - gyözködte Szív Ernő.

- Ez?! - a színész az ég, pontosabban a koszos színházmennyezet felé kiáltott - Ez neked rossz mondat?!

- Ő nem hozza be a kávé - nevette fel a mennyezetnek, kiábrándultan, mindazonáltal hihetetlen líraisággal a színész.

- Esetleg átírom - javasolta bizonytalanul Szív Ernő.

- Átírni? - a színésznek könnyes volt a szeme.

Aztán hirtelen kisimult, s nagyon elszánt lett az arca.

- Jól van. Eddig türtem. Visszaadom a szerepet - mondta.

Hátat fordított, és kiment a büfébe, hová éppen friss krémeseket, Mignonokat és Rigó Jancsikakat hoztak. Szív Ernő fogta a fejét. Most mi lesz? Mit kellett volna tenni? Odabotorkált a dramaturghoz. Szív Ernő voltaképpen mentve érezte magát. Ezért a darabért a dramaturg a felelős. Ő követelte Szív Ernőtől, hogy írja meg, akárhányszor csak találkoztak, azt kérdezte, hogy áll a dolog, halad-e már, és amikor Szív Ernő zavartan himelt-hámolt, akkor a dramaturg, aki hölgy volt és Líviának hívták, ingatta a fejét, keserűen mosolygott, egészen csalódott arcot vágott. Szív Ernő viszont utált csalódást okozni, következésképpen, amikor legközelebb találkoztak rejtélyes mosollyal előhúzott a táskájából egy vastag paksamétát, amely egy készülő darab első felvonását tartalmazta. A dramaturgnak természetesen nyomban felragyogott az arca, kikapta Szív Ernő kezéből az első felvonást, azonnal átolvasta, és még azon melegében kihúzatott Szív Ernővel két gyönyörű és persze tökéletes jelenetet. Szív Ernő ezért is érezte némiképp mentve magát, márhogy a színész visszaadja a szerepet. Szív Ernő tehát kétségbeesetten kapaszkodott a dramaturgba, aki hölgy volt, karcsú volt, törekeny volt, és mégiscsak elbírta Szív Ernőt.

- Mi lesz most? - suttogta Szív Ernő.

A dramaturg látott mindent.

- Buta - mondta, és megsimogatta Szív Ernő arcát.

- Dehát visszaadja a szerepet.

- Nem adja vissza.

- Akkor mi ez az egész?!

- Jön a premier - vont vállat a dramaturg, és kicipelte Szív Ernőt a büfébe, és megvette neki az utolsó Rigó Jancsit, amit Szív Ernő már bent, a széksorok közt majsolt el, mert elkezdődött a próba, és persze a színésznek hihetetlenül jó kedve volt, egyszerűen sziporkázott, és soha nem volt még ilyen mély, ugyanakkor finom, és bonyolult a játéka. Részletezhetnénk a problémát, hiszen történt még egy s más a bemutatóig, a színész majdnem visszaadta a szerepet, aztán természetesen nem adta vissza, és így megtörtént a premier, és volt némi siker is, egészen pontosan nem volt bukás, és a szokásos pezsgőzés pillanataiban a színész lázasan ragadta el Szív Ernőt.

- Milyen volt? - kérdezte izgatottan.

- Fantasztikus voltál. Egy csoda - sóhajtotta Szív Ernő.

- Ah, én a kávé mondattal kérlek! - kiáltotta a színész.

Szív Ernő viszont hallgatott.

- Ugye, így volt a legjobb?

Szív Ernő nem emlékezett a kávé mondatra.

Nem emlékezett, volt-e Ő betű, vagy nem volt.

Volt-e mondat egyáltalán?

- Örület - mondta tehát Szív Ernő.

- Igen? - a színész remegett a várakozástól.

- Így volt a legjobb. Tényleg. Kérlek, én inkább nem is mondok semmit - mondta Szív Ernő.

- Tényleg jó volt?

- Fájdalmat okoztál - mondta Szív Ernő.

A színész mosolygott.

- Tudod, hogy így mentettem meg a darabot?

- Tudom - bólintotta Szív Ernő - hogyan tudnám.

Nagyon szerették egymást. Egymásba karoltak, ittak még néhány pohár pezsgőt. Őszintén szólva nemcsak pezsgőt ittak. Részletezhetnénk, de nem érdemes, legyen elég annyi, hogy beszélgettek és vitatkoztak, újra és újra kielemezték az ominózus mondatot, miközben nem látták, hogy a dramaturg nagyokat mosolyog a hátuk mögött.

Szív Ernőt kirabolják

- Ide a pénzt, haver, de az összeset!

Szív Ernőt még soha nem rabolták ki. A kis utcát nyálkás félhomály uralta, nedves és csupasz ágak árnyékolták a lámpasort, s a hírlapíró percek óta nem látott egyetlen járókelőt sem. Habár a rabló ott magasodott előtte, a hírlapíró nem félt. Elmosolyodott.

- Biztosan meg akarja tenni? - kérdezte szerényen.

- Na ne szórakozzál!

- Nem fél? - kérdezte Szív Ernő.

- Én?

- Hírlapíró vagyok - mondta Szív Ernő.

- Jólkereső újságíró - mondta a rabló és felemelte az öklét.

- Nos jó - mondta Szív Ernő -, ha valóban megteszi, megírom magát.

Az útonálló leeresztette az öklét. Láthatóan nem volt mai fiú, de ilyen riposztal talán még ő sem találkozott. Elnyúlt a képe a csodálkozástól.

- Hogy mondja?

- Jól értette. Megírom, hogy ellenszenves az arca, hogy ismerem magát, tudom, hogy itt ténfereg a városnak ebben a kihalt, mellesleg igen romantikus közében, és nem csak az italért, de néha pusztán kedvtelésből is rabol. Azt is megírom, hogy buta. Durva és erőszakos, faragatlan fráter. Már megbocsásson, de egy bunkó. Ezt mind megírhatom.

- És ha nem rabolom ki?

- Akkor nem írom meg.

- Tegyük fel, nem rabolom ki, - engedte le az öklét a rabló - maga viszont, hálából, megírja épp az ellenkezőjét. Hogy jó ember vagyok. Sokan szeretnek. Nem tartozok senkinek. Szépen és jól életem. Büszke rám az anyukám. Börtönt csak kívülről láttam.

- Nem lehet, uram - mondta Szív Ernő.

A rabló újra felemelte az öklét.

- Miért, nem lehet?

- Van önnek szakmai önbecsülése? - kérdezte Szív Ernő.

- Azt hiszem, van - mondta a rabló.

- Látja, én is csak az igazat írhatom meg. Mármint ha Ön leüt, megírom milyen valójában. Ha nem üt le, egyetlen szót sem szólok Önről, s voltaképpen ezzel önnek teszek szolgálatot. Mert jobb néha a valóságról nem beszélni.

- Szóval te csak az igazat írod meg - kérdezte a rabló és újra felemelte az öklét. Igen nagy ökle volt a rablónak.

- Egészen pontosan - bólintott Szív Ernő - azt írom meg, amit helyesnek gondolok. Tehát, kedves rabló úr, választhat. Ha nem rabol ki, magáról egyetlen rossz szó nem esik. Gyanítom, továbbra is rossz ember lesz, odakerül még egy-két alattomos kifosztás a bűnlajstromára, ámde én erről mélyen hallgatok. Mintha soha nem láttam volna. Ha viszont kirabol, lefestem

piszkos kék szemeit, előreugró, borostás állkapcsát, hiányos fogazatát, görbe orrát, a tekintetéből áradó értetlenséget, s akár egy élethű fényképet, látni fogja Önt nemcsak a jelen, de a múlt embere is. Vigyázzon, maga a tárcairodalom rosszfiúja lehet.

- Minek a rosszfiúja?

- Tárca. Kérem ez olyan műfaj, amely hírlapban, hetilapban lát napvilágot. Könnyű történet, az élet egyetlen villanása. Ahogy a méz csorran a reggeli tányérra. Elesel, gondolsz valamire, és felállsz. Egy megállónyi idő a kékkettes buszon. Lehetőség szerint csattanós befejezés. Ilyenek kérem. Ha a novella két lélegzet, akkor ez, mármint a tárca, mindössze egyetlen lélegzet. Szóval? Kirabol, vagy sem?

- Azt hiszem, mégsem rabolom ki - kedvetlenedett el a rabló. - Különben van magánál pénz?

- Kevéske - mosolygott Szív Ernő hírlapíró.

- De mégis, mennyi? - szomorkodott a rabló.

- Mostanában kevés a honorárium - mondta Szív Ernő.

- Az meg micsoda?

- A honorárium olyan, mint az Isten - mondta Szív Ernő.

- Értem. És kevés van belőle? - kérdezte a rabló.

- Ne is mondja - legyintett Szív Ernő gondterhelten.

- De mégis mennyi? - kérdezte a rabló.

- Alig kétszáz forint - mondta Szív Ernő.

- Az tényleg nem sok. - A rabló eltűnődött.

Aztán a következő pillanatban Szív Ernő hírlapírót, a tárcaírás szerelmesét, úgy ütötték le, mint egy kutyát, és elvették mind a száznyolcvankét forint ötven fillérjét, valamint azt a papírlapját, ami egy nagyszerűnek ígérkező tárca vázlatát tartalmazta.

És a téma házhoz jön

A férfi meglepően alacsony, ellenben határozott és energikus volt. Úgy lépett be a szobába, mintha ő lenne a főszerkesztő. Végére igaz is, akkor mennek jól a hírlapírás dolgai, ha a hírcsinálási hierarchiában első a jó Isten, második az olvasó, harmadik a főszerkesztő, negyedik a postás, utolsó pedig a hírlapíró. Mert ugye mi is a hírlapírás titka? Hogy a hírlapíró utolsó legyen. Miért? Onnét mindenkit látni lehet.

Viszont ez még nem jelenti a világ végét.

Viszont az is nagy dolog, ha a téma házhoz jön.

A hírlapíró tehát mosolyogva bemutatkozott.

- Az én nevem nem érdekes - mondta az emberke, s nyomban széket kapott maga alá. Még a kabátját sem vette le. Csak a kalapját forgatta. Kopasz volt, és madárfejű.

- Témát hoztam - mondta.

Szív Ernő hátra dőlt. Ha igazi téma jön a házhoz, az kész csoda. Az olyan, mint amikor eltalálsz az első kilenc meccset a totón, és még nincs vége.

- Mert olvasom ám magukat! - az emberke valamivel gyorsabban forgatta a kalapot. Egyszerű fekete posztó kalap volt. Szív Ernőnek eszébe jutott Esti Kornél nyúlszörkalapja. Nahát, ahogy az kimúlt.

- Maguk akkor is írnak, ha nincsen témájuk - mondta az emberke. - Igaz-e?

- Igaz - mondta lehiggadva Szív Ernő.

- Maguk néha úgy írnak, ahogy a kémény liheg a levegőbe. Aztán minden elszáll, mint a füst, és mi, a tisztelt olvasók semmire sem emlékszünk. Ez kérem, egy becsapás! De most én hoztam egy igazi témát.

Szív Ernő újra az emberkére mosolygott, aztán a válla fölött lopva kibámult a redakció ablakán. Jégfoltok úsztak a Tiszán. Olvadt. Január közepe volt, és olvadt. Tíz fokot mondott reggel a rádió.

Isten sétálgat közöttünk, gondolta Szív Ernő.

- Tehát megírja? - hajolt előre a kisember.

- Miről is van szó? - hökkent meg a hírlapíró.

- Megírja vagy, sem? Egyenes választ kérek!

- Igen, azt hiszem, szeretném megírni, de így... hogy is mondjam... talán ha bővebben kifejtené.

- Bátor ember maga, Szív úr? - fürkészve nézett a kisember.

- Én a mondattól sose félek - mondta a hírlapíró.

Az emberke hirtelen felállt, aztán újra visszahuppant.

- Nekem egy bátor, talpig becsületes, tisztességes magyar hírlapíróra van szükségem. Nem akármiről van szó. A dolog, ha úgy tetszik, országos horderejű. Maga tud írni, de ez nem minden. A hozzáállását kell előbb tisztázni. Mert kérem, az Ördög se tehetségtelen.

Az emberke hirtelen elhallgatott. Szív Ernő csak bámult.

- Szóval, megírja?

- Esetleg, ha megtudnám, miről is van szó - krákkogta a hírlapíró.

- Szóval nem akarja megírni - az emberke tekintete elsötétült. Egészen úgy nézett, ahogy a hírlapíró főszerkesztője szokott, amikor Szív fanyalog valami kötelező témán. Az emberke a kicsi madárfejéhez kapott. - Istenem, nem is erről van szó. Maga tudja!

- Mit tudok én, már megbocsásson?

- Maga az első pillanattól kezdve tudta, mit akarok mondani. Maga szórakozott velem! Maga engem megalázott!

- Nem uram, téved. Higgye el, nem tudom, mit akar elmondani, és szívesen meg is írom... ha tehetem, ha, úgymond, énrám tartozik... vagyis ha bővebben kifejti. - Szív Ernő szinte rimánkodott. De az emberke rázta azt a kicsi madárfejét.

- Csalódtam magában. Becsapott, megalázott - suttogetta maga elé révedve. Felállt. Shakespeare-nél ekkor jön a nagymonológ, aztán vért ontanak. Jött is a nagy monológ. Szív Ernő arra gondolt, hogy az emberke valamikor amatőr színész volt egy vidéki kultúrházban.

Van-e nála tör, tűnődött a hírlapíró.

- Eljöttem magukhoz nyílt szívvel, reménykedve. Nem érdekelt, hogy a sajtószabadság címén igaz, becsületes magyar embereket gyaláztak, nem érdekelt, hogy sárral dobálták a kormányt, hogy félretájékoztattak, hogy manipuláltak, hogy lefitymálták és kigúnyolták a nemzeti szentségeket, hogy türelmetlenek és gőgösök voltak és azt hitték, csak a maguk igazsága igazság, mindez, kérem, engem nem érdekelt, én az utolsó pillanatig bíztam, de most már nincs tovább. Hát tudja meg, újságíró úr, bevégeztetett!

Az emberke úgy nézte Szív Ernőt, mint a férget.

- Mi végeztetett be, tessék mondani?!

- Tudja mit, Szív úr, nem írhatja meg! Ne is rimánkodjon!

- Nem tudom, miről van szó - suttogetta a hírlapíró.

- Ha megírja, letagadom! - kiáltotta az emberke.

- Nem írom meg - mondta Szív Ernő.

- Ha megírja, beperelem. Még a gatyája is rámegy! - kiabálta az emberke, és megragadta a kilincset.

- Nem írom meg - mondta Szív Ernő a becsapódó ajtónak.

Sokáig mozdulatlanul ült.

Aztán az ablakhoz sétált, kitárta, és mélyeket szippantott a langyos levegőből. Olvadt. Január közepét írták, és olvadt.

Kilenc fokot mutatott a hőmérő.

Végtére is Isten sétálgat közöttünk, gondolta a hírlapíró.

Szív Ernő a világ végén

- Halló, itt egy emberi lény beszél.
- Azt hiszem, itt is - morogta a kagylóba Szív Ernő.
- Helyes - mondták odaát némi hallgatás után.
- Szív Ernő hírlapíró vagyok - mondta Szív Ernő.
- Mondja csak, Szív úr, járt már a világ végén?
- Azt hiszem, többször is - tűnődött Szív Ernő.
- Maga még nem járt a világ végén.
- Pedig néha egészen úgy tűnt.
- Nem volt ott. Még nem.
- Úgy gondolja? - kérdezte Szív Ernő.
- Maga holnap délelőtt tizenegykor lehet a világ végén, Szív úr, amennyiben méltóztatja venni a fáradságot, hogy eljön az általam megadott címre. A nevem Holkovics.
- Hallgatom, Holkovics úr.
- A főkórház után halad tovább egyenesen. Arra kérem, ne nézzon se az égre, se a földre, tekintsen csak előre, miként rögeszmés honfitársaink kutatnak valamely idea után. Elhagyja a házakat, s néhány szegényes hétvégi kertecske, a békalencsés bűdöskanális, egynéhány deszkabódé, majd a vastelep után hamarosan a dögtemetőhöz érkezik. A fű rozsdabarna, a kutak bűzlenek. Néha az árokparton marad egy-egy állattetem, főként kutyák. Nem lesz kellemes empíria, viszont eszébe juthat, hogy Isten sem nem munkás, sem nem paraszt, de mégcsak nem is értelmiségi származású. Inkább modern művész, aki titkos csalódást érez minden alkotása után. Tehát ha hajlandó tovább folytatni útját, néhány száz méter után meglátja az elhagyott putrisort. A szélfogó erdő felőli utolsó kalyibában élek, egyedül. Házam fehér, meszelt, kertje, udvara nincsen. A nevem Holkovics.
- És mi köze, Holkovics úr, e helynek a világ végéhez.
- Bízok bennem, Szív úr?
- Kíváncsivá tett - mondta Szív Ernő.
- Voltaképpen nem a hely a fontos, hanem jómagam. Akárhonnan élhetnék. A folyóparti villasorban is, aranycsillár alatt. Mert, tudja meg, én vagyok az az emberi lény, aki a világ végén él. Így alakult. A nevem természetesen Holkovics. Momentán az utolsó ember vagyok.
- Értem - mondta Szív Ernő.
- Ez azt jelenti, hogy eljön hozzám?
- Felkeresem, Holkovics úr - mondta Szív Ernő.
- Bízom bennem - mondták még a vonal másik végén, ám mielőtt Szív Ernő válaszolhatott volna, megszakadt a vonal.

A hírlapíró szórakozottan bámulta a néma telefont. Nagyot sóhajtott aztán és leballagott a napi értekezletre, ahol a felelős szerkesztő, számba véve a másnapi eseményeket, témákat és feladatokat, Szív Ernő munkatervére is rákérdezett.

- Eseményre megyek holnap - mormogta Szív Ernő.

A felelős szerkesztő csak nézett, mert nem tudott semmiféle olyan eseményről, ami Szív Ernőt érinthette volna. Szív Ernő egyébként sem az a hírlapíró volt, aki csak úgy, önszántából, különösebb kényszerítés és felettesi ráhatás nélkül elmegy valamely eseményre.

- A világ végére megyek. Találkozom az utolsó emberi lénnyel - mondta Szív Ernő.

- Kivel találkozol, Ernő? - kérdezte a felelős szerkesztő.

- A neve Holkovics - mondta Szív Ernő.

- Értem. Húsz sor - sóhajtott a felelős szerkesztő, fáradtan ingatta a fejét -, na jó, maximum huszonöt - mondta még, és lezárta az értekezletet.

Szív Ernő nagyon tűnődött.

Járta a fényszűrte őszi utcákat, ahol az impresszionisták elájultak volna a színek összevérző gazdagságától. A kis gömbakácok dacoltak a reggeli mínuszfokokkal és még tartották a zöldet, de a gesztenyék és a nyárfák megadták magukat, barna és élénk sárga köpenyeket öltöttek. Lehültek és hártákat eresztettek a vizek, fémíze volt az utcai légnek, és nagy forgalmat csináltak a sálárosok. Vannak pillanatok, amikor minden arról szól, hogy valaminek vége van a világban. Persze nem tudjuk, minek is van vége, és a világ sem bírja sokáig ezt a fárasztó végletességet. Megtagadja magát, feladja. Felragyog a Nap, aztán felhőt kér.

Szív Ernő nagyon tűnődött.

Az utolsó embernek lenni a világon.

Úgy élni le most már az életet.

Vajon milyen lehet az?

Másnap délelőtt tizenegykor Szív Ernő hírlapíró ott ült egy mészfehér és udvartalan putriban, és még mindig émelygett a dögszagtól. A Holkovics nevű emberi lény állt előtte, és cigarettázott. Holkovics alacsony, piros arcú és kövér emberi lény volt, és úgy kunkorodott a szemöldöke, mintha a homlokára ragasztották volna. Továbbá Holkovics egészen úgy nézett ki, mint aki fontos és gazdag relációban van az alkohollal. Holkovics szeme mindazonáltal szeretetteljesen és szelíden csillogott.

- Kér? - egy pálinkás üvegre mutatott.

- Igen - bólintott Szív Ernő.

- Nagy lehetőség előtt áll - töltött a Holkovics nevű emberi lény, ivott ő is, és újra rágyújtott.

- Értem - mondta Szív Ernő.

- Kiválasztottam magát.

- Engem választott ki - mondta Szív Ernő.

- Az írásai alapján választottam ki magát.

- Köszönöm - mondta Szív Ernő.

- A nevem Holkovics, és holnap elköltözőm.

- Megértem, hogy innen el akar menni.

- Én néhány napon belül eltávozok az élők sorából, uram. Egyetlen lépést kell tennem hátrafelé.

Szív Ernő nem szólt.

- Úgy alakult - kezdte a Holkovics nevű emberi lény -, hogy 1993 októberében én élek a világ végén. Húsz éve töltöm be ezt a, mondjuk így, missziót. Utánam nincsen világ, nincsen fa, hegy, égbolt, szeretet, és főleg nincsen ember. Énbennem mindennek vége van. Különösen hangzik? A nevem Holkovics, emberi lény vagyok, hangsúlyozom, az utolsó emberi lény. Engem senki se lát igazán, mert én mindenki mögött vagyok. Viszont én mindenkit látok. Belátom az egész emberiséget, az élet teljes horizontját, de néhány nap múlva elköltözöm.

- Ne költözzön el, Holkovics úr - mondta Szív Ernő.

- Én csak arról határozok, ki kerüljön a helyemre, vagyis a világ végére.

- És ez egy nehéz döntés ugye? - feszengett Szív Ernő.

- Igen az, nagyon nehéz döntés.

- A mi hírlapunk nem foglalkozik ilyen események közlésével - mondta zavartan Szív Ernő, de a másik szelíd határozottsággal folytatta.

- Ha nem lennek Holkovics, bizonyára rosszul döntöttem volna. Viszont Holkovics vagyok, ez a nevem, tehát jól döntöttem. És én magát választottam, Szív úr.

Szív Ernő sokáig hallgatott.

- Biztos, hogy maga Holkovics? - kérdezte aztán.

- Nem bízik bennem - mondta a másik.

Szív Ernő lehajtotta a fejét.

Holkovics újabb pohárkát töltött teli.

- Arról van szó, hogy mindazt, amit maga, és a magához hasonlók megírtak a nincs, a semmi, az üresség pokláról és az élet gazdagságáról, nos tehát ez mind a rendelkezésére állhat az utolsó emberként. Nem mondatban, és képzelődésben, hanem elemi tapasztalatban. Amiről eddig csak álmodozott, amiről suta és mulatságos mondatokat gyártott, most közvetlen egyszerűséggel tárulhat maga elé. Öné lehet az utolsó földdarab, amely még világ. Ami még van, de már alig van. Maga lehet a világ vége, Szív úr. Ha úgy akarja, persze. Én már döntöttem.

- Jár ezért honorárium? - kérdezte váratlanul a hírlapíró.

- Honorárium? Nem tudom, miről beszél. Olyan ez, mintha a hátával Istennek támaszkodna, miközben szemben áll mindennel, ami Istene kívül van.

- Kívül van?

- Ahogy emberként látja a fát, a madarat, a sörös kriglit, vagy a feleségét, úgy igen. Úgy mindez kívül marad Istene. Az utolsó emberként majd pontosan érzékeli a különbséget.

- Uram, én író vagyok - mondta Szív Ernő hírlapíró.

- Azt hiszem, ez a maga baja.

- Van gondolkozási idő? - kérdezte Szív Ernő.

- Igyon még - töltött újra a Holkovics nevű emberi lény.

- Három nap múlva visszajövök - mondta a hírlapíró.

- Nem fog visszajönni - mondta a Holkovics nevű emberi lény, és mereven bámult a hírlapíróra.

És Szív Ernő valóban nem ment vissza három nap múlva.

Az idő elromlott, s úgy esett, mintha Karácsonyig nem akarná abbahagyni. Igazi őszt, nyirkos és sárcsimbókos. Az ilyen időtől csak Bakó András, a költő derült fel, az emberiség másik része viszont rossz kedvű lett, túlkomoly, humortalan. Aztán egy jó hét múlva váratlan kékséggel ragyogott fel a reggeli ég. Szív Ernő sokáig állt a nyitott ablakban, és nagyokat lélegzett ebből a kékből, mely ott, a negyedik emeleti panellakás ablakánál ért véget. Szív Ernőt hallatlan békesség fogta el. Szív Ernő ezen a napon nem ment be a redakcióba, pedig vártak rá néhányan. Szív Ernő elindult a Holkovics nevű emberi lényhez, és nem zavarta sem a roncstelep percegő rozsdája, sem a dögtelep bűze, sem a sár, ami még a kezét is összepötyözte.

A putrisor szélén valami kopott kisteherautó állt, mintha a roncstelepről szökött volna. Magas, kedvetlen idegen pakolgatott a Holkovics nevű emberi lény purtijából. Szív Ernő köszönt, és a férfi megtorpant. Valami rossz széket tartott. Kedvetlenül nézett a hírlapíróra.

- Ismerte? - kérdezte.

- Holkovicsnak hívják - mondta Szív Ernő.

- Csavargók találtak rá. Napok óta halott volt. Végrendelet nincs. Rokonokról nem tudunk. Azt se tudjuk, hogy került ide, és mióta élt itt. Maga talán rokona?

- Ismertem - mondta Szív Ernő.

- Tartozott magának?

- Ígért valamit.

- Ha akar, szétnézhet - vont vállat az idegen, a platóra mutatott, s közben felpakolta a széket is. - Amott már semmi sincs - mondta. - Üres a ház.

Szív Ernő bámulta Holkovics kacatjait. Vödrök, egy pár gumicsizma, ruhaneműs kosár, fadobozban tányérok, kóchullajtó matrac, néhány üres pálinkás üveg.

- Nem ilyesmit ígért - mondta.

- Visszavigyem a városba? - kérdezte az idegen.

- Köszönöm, nem kell - mondta Szív Ernő.

A hírlapíró sokáig hallotta a teherautó berregését, amely meg-megakadt a sáros úton. És amikor csönd lett, és csak a haját hallotta, amint puhán játszik tincseivel a szél, belépett a házba, amely üres volt, és Szív Ernő nem érzett szomorúságot.

- Holkovics - mondta Szív Ernő.

Arra gondolt a hírlapíró, hogy mégiscsak helyesen döntött. Ugyan. Nem olyan ember kell a világ végére, mint ő. Tévedett ez a Holkovics nevű emberi lény. Holkovics helyét azóta elfoglalták, hiszen bizonyára megtalálta az utódját. Olyan embert, aki vágyik arra, hogy az utolsó legyen, és hogy vele érjen véget minden. Szív Ernő nem vágyott ilyesmire. Ő azt szerette, ha közel vannak a dolgok, aztán elúsznak, hogy egyszerre megintcsak ott legyenek a szív fölött. Szív Ernő nem akart mindent látni, de amit látott, azt mind akarta. Szív Ernő azt a sok kis hibát, félreértést és tévedést szerette, melyek ha összeálltak, mégis valami különös tökéletességről beszéltek.

- Holkovics - mondta a hírlapíró, és kilépett a házból.

Zoltán, egyetlenem!

A buszok késtek.

Ha a buszok nem késnek, akkor ez a történet örökre ott marad a lehetőségek össze-visszaturkált raktárában, hol mégis inkább a káosz, mint a rend az úr. Különbözik pedig nincs annál szokványosabb fordulat, mintha ha mással tévesztik össze az embert. Úgyhogy mostan semmi különös megesni nem fog. Hogy miért adjuk közre mégis ezt a semmi kis esetet?

Talán mert megszerettük.

Talán mert ősz van.

Csak.

Holnap bezár a kerthelyiség, ülünk a kockás abrosz mellett, a sör lehabzott, jegyzetelgetünk, miközben a kézfejünkre pereg egy levél. És nézzük ezt a levelet, és nem seperjük odébb, és egyetlen mosollyal örülünk, hogy a kézfejünkre esett, és majd csak otthon vesszük észre, hogy útközben mégis elvesztettük.

Úgy kezdődött tehát, hogy a buszok késtek, és keserű szelek kergetőztek a megálló körül. Szív Ernő rosszkedvű volt. Fenn a felhők, és lenn az emberek is rosszkedvűek voltak, és szemben a múzeum is rosszkedvű volt, mígnem a rosszkedv ködjéből kinyúlt egy kéz, és megérintette Szív Ernő vállát.

S mielőtt még a hírlapíró megfordult volna, kimondták:

- Zoltán, egyetlenem!

A nő az a lassan kinyíló, szőke típus volt, melyet a hírlapíró olyannyira kedvelt. Ezek a nők enyhén teltek, lassúak és mértéktartóak, súlya van a szempillájuknak, szelídíthetetlenek, és olykor egészen váratlanul leszoknak a cigarettáról. Szív Ernő belenézett a kék szempárba és azt várta, hogy zavart helyesbítés következik. Hiszen sohasem látták egymást. Csakhogy a nő megfogta a hírlapíró karját, s újra kimondta:

- Zoltán.

Szív Ernő azt akarta mondani, hogy elnézést, tényleg nagyon sajnálja, de ő momentán csak Szív Ernő hírlapíró, aztán mégsem mondta. Mert a nő még mindig tartotta a karját. Mert már nem volt rosszkedvű a világ. Valami megtört. Mert a nő még mindig őt nézte, s homályos félmosolyában az öröm hullámozott lágyan és fájdalmasan. És a hírlapíró egyszerre megérezte ebben a tekintetben az idő szelíd és visszavonhatatlan gazdagságát, melyben csak akkor részesül az ember, ha valóban szeretett és viszontszerették. És Szív Ernő arra gondolt, hogy innen nem szabad visszakozni, és egy kicsit megrendült a saját bátorságától és a másik tartózkodó, mégis nyílt örömétől, és persze nem tudta, mit is tegyen, amikor a nő vállá fölött megpillantotta a feliratot: Rozmaring eszpresszó.

- Menjünk át - mondta akkor Szív Ernő.

Az ablak mellé ültek, látták az utcát, odakint elnyúlt a délután, mint egy fáradt gyermek.

- Legyen a szokásos - mosolygott a nő Szív Ernőre, és a pincér felé pillantott. A hírlapíró gondolkodás nélkül kérte ki a két kávét, és a két konyakot, és nézte a nő arcát, ismerkedett a lágy vonásokkal, az ajkak fényével, a szemöldök ívével, a pici pöttyel a balorcán, miközben persze őt is fürkészték, habár másképp, inkább az újrafelfedezés örömeivel, és amikor a pincér kihozta a kávékat és a konyakokat, a nő újra elmosolyodott.

- Tudtam, hogy a tejszínt elfelejtet - mondta.

Szív Ernő arra gondolt, hogy nem tudja a nevét.

Szív Ernő arra gondolt, hogy mégis szólni kellene.

Hogy ez egy visszataszító játék.

Hogy ehhez nincs joga.

Szív Ernő nagy lélegzetet vett. Akkor a nő átnyúlt az asztalka fölött, és megérintette a hírlapíró arcát.

- Tudod, hogy alig változtál?

A hírlapíró az ujjakat bámulta. A körömágyakat, melyek úgy fénylettek, mint a kagylócskák.

- Tudom - mondta.

Hallgattak, és ez jó volt. A nő a kávé kavargatta.

- Tényleg nem akarsz semmit mondani? - kérdezte hirtelen.

- Olyan nehéz - mondta a hírlapíró, és rágyújtott.

A nő nézte a lassan gomolygó füstöt.

- Azóta dohányzom - mondta a hírlapíró.

- Istenem - mondta a nő maga elé - Istenem.

Szív Ernő szeretett volna hozzáérni, de nem mert.

- Gyűlölni akartalak - mondta felpillantva a nő.

- De nem gyűlölsz - mondta Szív Ernő és megérintette a nő kezét.

- Szokott még fájni az arcod? - kérdezte a nő.

- Igen - mondta a hírlapíró.

- Tudod, Zoltán, azt gondoltam, hogy sohasem érthetlek meg igazán, és ez elviselhetetlen volt. Mert mit akarhatunk egy másik embertől, ha csak az arca egyik felét látjuk? És épp oda, ahol fáj neki, ahol fázik, szenved, ahol magányos és kiszolgáltatott, hát oda nincs bejárásunk. Nem az bántott, hiszen ezt jól tudod, hogy gyenge vagyok, de mintha te is így akartad volna. Sz szenvedjek, mert neked kifizetődő?

- Téged védtelek - mondta bizonytalanul a hírlapíró.

A nő megdermedt.

- Mindig elgyengültél az én bátorságaimtól - mondta Szív Ernő.

- Mellébeszélsz - a nő keserűen mosolygott.

Szív Ernő hallgatott. Elnyomta a cigarettát, a konyakos pohárra pillantott.

- Kérsz még?

A nő rázta a fejét.

- Azt mondd meg, miért így történt?

- Ha jól belegondolsz - mondta a hírlapíró - nem történhetett másképp. És tudod, valahogy azt is éreztem, így volt igazságos.

A nő hitetlenkedve rázta a fejét.

- Igazságos?!

- Igen.

- Ha ezt akkor merted volna mondani, megöllek.

- Akkor még nem tudtam.

- Büntudatod támadt? - kérdezte a nő.

- Ugyan - vont vállat a hírlapíró - egyszerűen csak megnyugodtam.

- A félelem nem nyugtathat meg, Zoltán.

A hírlapíró hallgatott.

- Egyszerre csak félni kezdte, hogy boldog is lehetsz. Boldog, érted, amit mondok?

De Szív Ernő nem szólt.

- Igazam van?

- Igazad van.

- Anya persze tudta, hogy így lesz. Hányszor mondta, hányszor könyörgött, hogy én legyek az elszántabb. Hogy kínozzalak meg. Csakhát az elszántság egyik fele tömény ostobaság, a másik fele meg fájdalom.

- Túlzol - mondta Szív Ernő,

- Mint ahogy anya is túlzott.

- Anya mindig mindent jobban tudott - mondta a hírlapíró.

A nő megbántottan hallgatott.

- Anya szeretett téged - mondta aztán.

- Anya? - hitetlenkedett Szív Ernő.

- Most legalább mindent tudsz - mondta a nő.

- Igen - bólintott Szív Ernő -, mindent tudok.

- Jól van, nem kínozlak tovább - rázkódott meg a nő és már újra mosolygott. - Ennyi még járt nekem. Zoltán, ha gondolod...

És a nő újra elhallgatott, csak nézett Szív Ernőre, aki néhány pillanatig bírta. Lehajtotta a fejét.

- Köszönöm - mondta a hírlapíró, amikor felpillantott.

- Emlékszel még az Osibisára? - nevetett fel a nő.

- Emlékszem - mondta Szív Ernő.

Hallgattak egy sort.

- Neked kell jönnöd - mondta a nő.

- Tudom - mondta Szív Ernő.

- Most elmegyek - mondta a nő és felállt.

Nézték egymást.

- Minden a régi - mondta a nő -, a feltételek, a szabályok, a kulcsok formája, érted?

- Igen, értem - mondta Szív Ernő. - Minden a régi.

A nő bólintott és még egyszer megérintette a hírlapíró arcát.

- Szervusz, Zoltán - mondta.

- Szervusz - mondta a hírlapíró.

A nő elment.

És a hírlapíró még sokáig üldögélt a Rozmaring eszpresszóban, ahol lassan felgyújtották a lámpácskákat, és az asztaloknál középkorú szerelmesek, magányos nők és magányos férfiak üldögéltek, és kávékat ittak, meg konyakot ittak, és volt aki cigaretta szagú mignont eszegetett, némelyek meg fogták egymás kezét, és percekig semmit se beszéltek, és ahogy Szív Ernő elnézte mindezt, egyszerre csak olyat érzett, mint még soha.

Szív Ernőnek fájni kezdett az arca.

Matildka verse

Szív Ernő a meggyűrt, összefogdosott papírlapot bámulta.

Az Istenért sem nézett fel.

- Tetszik? - kérdezte az asszony. Mosolygott. Ölébe emelte a táskáját. Fekete lakktáska volt, patentos.

A hírlapíró köhintett, és csak felpillantott.

- Hogy tetszett mondani, mióta is ír?

- Ez itt a harmadik, a legutolsó - mondta az asszony.

- Már három verset írt. És mind rímes - mondta még.

Ezt is mosolyogva mondta, miközben a patenttel babrált. Kapcsolgatta. Szív Ernőt nyugtalanította a pattogás, de nem szólt. Nézte az asszony ujjait. Festetlen, rövidre nyírt körmei voltak.

- Tetszik tudni, tavaly télen - mondta az asszony és mosolygott - amikor először rosszul lett, és be kellett vinni a Zács utcába, akkor írta az elsőt. Bent a kórházban. A Dóra nővérnek írta. Nagyon szerette Dóra nővért, és az is a címe, A nővérke... Ez itt a harmadik - ismételte aztán, és megérintette a papírlapot.

- A harmadik - mondta a hírlapíró.

Cigarettára akart gyújtani, de csak a gyufás dobozt és cigaretta csomagot rakta maga elé.

- Most természetgyógyászhoz járunk. Húst nem eszik. Pedig kicsi korától húsos volt. Nagyon szerette a mellét, meg a hátát. Tetszik tudni, ezeket a fehér, rostos, magától szakadó részeket... Kihullott a hajacskája... Azt mondták, újra kinő. Nagyon szégyenli. Vettem neki sálkendőt. Megmutassam?

Megmutatta.

A patentos lakktáskából vette ki, amiben talán más nem is volt. Legfeljebb egy-két papír, zárójelentések, fűtésszámla. Ki kellett csomagolni a kendőt, zörgött a kemény áruházi papír. Széles, zöld kendő volt, piros virágmintával. Az asszony két kézzel emelte az ablak felé, és eltartotta magától. Hunyorgott.

- Maga szerint jó lesz?

- Szőke? - kérdezte Szív Ernő.

- Inkább szőkésbarna a Matildka.

- Akkor jó lesz.

- Hiszen kinő a haja - mondta az asszony.

- Igen, újra kinő Matildka haja - mondta Szív Ernő.

Az asszony újra a papírlapot nézte, s mintha eltökélte volna, hogy másképpen nem néz, mosolygott.

- Szép vers ugye? - kérdezte. - A három közül nekem ez tetszik a legjobban.

- Igen, szép vers - mondta Szív Ernő.

- Akkor jó - mondta az asszony.

Felsóhajtott, hajtogatta a sálát. Hirtelen felnézett.

- Olyan jó, hogy ezt mondja. Tudja, szerkesztő úr, ő nem akarta, hogy behozzam. Félt. Ettől is félt. Nem bízott abban, hogy magának tetszeni fog... Aludt délelőtt, kivettem a fiókjából. Nem is tudja, hogy eljöttem.

- Mit is mondott, hány éves? - kérdezte Szív Ernő.

- Tizenhat lesz februárban - mondta az asszony és elfordult. Néhány pillanatig kifelé bámult a redakció ablakán, de fátyol ereszkedett a szeme elé, nem látta a folyót. Mégis mosolyogva fordult vissza.

- Végül is odateszik, ahová akarják. A leghátsó oldalon is közölhetik. Csak a reklámok közé ne rakják... ha lehet... És persze, nem kérünk honoráriumot... Hogy fog majd örülni, ha leközlik. Lehet, hogy már holnap megjelenik?

Szív Ernő letette a papírlapot.

- Nem mondtam, hogy biztosan leközöljük - mondta.

Nagyon halkán mondta. Végre rágyújtott, aztán látta hogy az asszonyt zavarja a füst.

- Nem mondta? - kérdezte az asszony és abbahagyta a mosolygást.

- Nem - mondta a hírlapíró. - Nem mondtam.

- Viszont azt mondta, hogy tetszik - mondta az asszony és a lap után nyúlt. Aztán meg gondolta magát.

- Lehet hogy helyhiány lesz - mondta Szív Ernő. - Anyagtorlódás. A szerkesztői koncepció... Én ezzel nem vitatkozhatok.

- De ha a szerkesztő úrnak tetszik! - az asszony kikerekedett szemekkel bámulta a hírlapírót. Letette a lakktáskát a földre, aztán újra az ölébe vette. Pattogatott.

- Maga olyan jó író. Magának neve van. A lányom is csak magát olvassa. Ha a szerkesztő úr azt mondja, hogy közöljék, akkor... Én ezt nem értem. Tudja, annyira tetszett a legutóbbi írása is, a régiségkereskedő családjáról szóló... hogy három piros üveggel, meg egy rézmozsárral kezdett a nagypapa...

Nagy lélegzetet vett és újra mosolyogni kezdett.

Szívósan, kegyetlenül mosolygott.

- Nem tudom - mondta Szív Ernő.

Felemelte a papírlapot.

- A lányom kivagdossa a szerkesztő úr írásait. Egy mappába ragasztja bele. Azt írta a mappára, hogy Szív Ernő írásai. A kórházba is magával szokta vinni - mondta.

- Azt hiszem - mondta Szív Ernő nagyon lassan - ez nem jó vers.

- Nem jó - nézett az asszony egyenesen Szív Ernő szemébe.

Hallgattak.

- Akkor miért mondta, hogy tetszik?

Most először majdnem kiabált.

- Tényleg tetszik - nézett vissza a hírlapíró. - Nem hazudok, asszonyom.

- Én ezt nem értem - mondta az asszony fáradtan.

Hirtelen összeomlott. Már nem mosolygott, átnézett Szív Ernőn, át a redakció ablakán, a Tisza ködjén. A patentot se kapcsolgatta.

- Hazudik - mondta aztán, és a papírlap után nyúlt.

Temetőben

Észre se vette, mikor lépett be a kapun. Jobbra máris egy kicsiny sír hantja púposodott. A kopott fakeresztén végigfolyt a faggyú. Balra, a kerítés mellett fa barkázott, s mintha orgona zúgott volna halkán, a fát körbezenélték a bogarak. Olyan volt az idő, mintha mindenkinek megbocsátottak volna. Azt gondolta, inkább nem néz a virágárusra. Szépen elsétál a bódé és a virágokkal roskadozó fapad mellett, mintha pontos és határozott célja lenne, mintha tudná, hová tart.

- Részvétem, uram - szólt utána a férfi.

Megfordult és visszalépett. Gúny nem játszott azon az arcon. Figyelmes, érdeklődő s valóban együttérző volt a virágárus telt, húsos arca. Kövér ember volt a virágárus. És ez a kövér, szelíd ember most megszólította őt.

- Köszönöm - mondta és nem értette, mit köszön, mi ez az egész. Hogy talán így szokás. Vagy illene virágot venni? Kötelező? Zavartan nézte a másikat.

A füben, a napfoltok fölött remegett a levegő, mintha a fény áttetsző, szivárványuló szárnyaacs-kákból lenne, s mintha láthatatlan cérnaszálakra lennének fölfűzve ezek a remegő szárnyak, a cérnákat meg odafentről húzogatnák valami vidám lények. Áprilisból, virágillatból, sírhantokból és a kövér virágárusból állt most a világ. Borostyán kúszott egy közeli márványoszlopon. Verebek csirregtek, valahol munkagép is dolgozott és külön illata volt a közeli japánakácoknak, melyek a kőkerítés mélyéből ferdültek az ég alá. Az út végén, a távolban kalapos, fekete ruhás ember hajlongott.

- Bocsásson meg - mondta a virágárus. A mondat végén emelte a hangsúlyt, és a jobb keze belelógott a tulipános vödörbe.

- Semmi baj - mondta Szív Ernő, és az út végén kapáló embert nézte. A kalapos egyetlen mozdulattal vágott alá a fücsomóknak és maga mögé lökte őket. Egy vágás, egy dobás, egy lépés, aztán újra. A hírlapírónak eszébe jutott Goethe. Azok a szép természeti leírások vidékekről, tájakról, a zöld növényekről. Na igen, Isten és a zöld növények.

- Mikor történt? - kérdezte hirtelen a virágárus.

Azt gondolta, hogy ez mégiscsak túlzás.

Vagy megfordul és kirohan innen, vagy szépen ellépdel.

Jól van, inkább továbbmegy. Az mégse olyan feltűnő.

- Ebben a hónapban történt - mondta és nem lépdelt tovább. A friss zöld füvet rugdosta. Jung pszichiáter meg azt mondta a zöld növényekről, hogy azok még az elhajlás nélküli isteni szándékot képviselik. Az állatnak és az embernek van szabad akarata. Odébb tud menni, ha akar.

- Azért nem láttam még magát - mondta a virágárus. - Új vendég.

- Vendég?

- Mindenki vendég, aki él. Itt meg különösen az.

- Értem - mondta, miközben a nárciszok nyugtalanító sárgáját nézte. Rózsák, kis csokor ibolyák, hosszúszerű gerberák is voltak a vödrökben. Meg művirágok félrerakva. Műkoszorúk, műborostyánok, selyem szalagok, gyertyák, fafeszületek, szentképek.

- Harminc éve vagyok virágáros - mondta a virágáros. - Itt a legjobb. Az északi temetőben valahogy fősvények az emberek. A déli városrészben ugyancsak. Egyetlen szál virágot visznek, néha azt se. Itt tűrhető a forgalom - mondta és kivette a kezét a tulipános vödörből. Nem mosolygott.

- Értem - mondta Szív Ernő és arra gondolt, hogy most akkor venni kellene néhány szál nárciszt. Ha már tűrhető a forgalom. Végére ő is a forgalom része.

- Nem akarom megbántani - mondta a férfi, és ingatta a fejét. A hírlapíró nem szólt. Mögüle tűzött a nap, s egészen forró lett a háta. Mégis inkább tulipánt kellene venni.

- Nem a rokona volt - ingatta a fejét a férfi. - Érzem, hogy nem a rokona volt.

Most kell tovább lépni, gondolta a hírlapíró.

- Bocsásson meg, uram - mondta a virágáros.

- Nem értem - mondta zavartan a hírlapíró.

- Engedje meg, hogy kitaláljam - mondta halkán a virágáros és elpirult. Furcsa, ha a kövér emberek elpirulnak. Szív Ernő arra gondolt, hogy a vége úgyis az lesz, virágot kell venni. Meg kell venni az összes virágot, gyertyát, meg szentképet. Még a metszőollót, azt a gombolyag madzagot is meg kell venni.

- Hölgy az illető - mondta a virágáros.

A hírlapíró bólintott.

- Fiatal volt - mondta a virágáros.

A hírlapíró bólintott.

- Szerették egymást - mondta a virágáros.

A hírlapíró nem bólintott.

- Honnan tudja? - kérdezte.

- Harminc éve árulok virágokat, uram - vont a vállát a férfi. - Én kérem felismerem az özvegyeket, a barátokat, a testvérgyászolókat, az elszakított szerelmeseket, az öngyilkosok ismerőseit, tudom, melyik ember kit gyászol és kit sirat. Csak rápillantok egy emberre, és megmondom, miféle hozzátartozója fekszik a föld alatt. Akadnak olyanok is, akik minden különösebb cél nélkül tévednek be, de mert egyszerre vonzza és tölti el rettenettel a lelküket a halál, azt gondolják, hogy a sírok közelségétől megnyugodnak. Őket is felismerem. Ez egy külön művészet, uram.

- Valóban művészet lehet - mondta Szív Ernő és arra gondolt, mennyi pénz lehet a zsebében. Sokáig hallgattak. A kalapos ember már egészen közel dobálta a fücsomókat. Csaknem végzett az út egyik felével.

- Örök hűséget fogadtak egymásnak - mondta a virágáros.

Lehet, hogy a koszorúkat is meg kell venni, gondolta a hírlapíró. Azt már nem. Koszorút, szentképet, fafeszületet, gyertyát nem veszek, gondolta.

- Igen, örök hűséget fogadtunk - mondta.

- Megkérdezhetem, hogyan történt?

- Baleset - mondta a hírlapíró.

- Istenem - sóhajtott a virágáros. - Szenvedett?

- Nem szenvedett - mondta Szív Ernő.

A virágáros kivett a vödrökből néhány szál tulipánt, nárciszt és rózsát, egy ezüst tobozos fenyőgallyat a virágok közé tűzött, és selyem szalaggal az egészet átkötötte.

- Vigye el neki, uram - nyújtotta a csokrot.

A hírlapíró csak bámult. Hirtelen a zsebéhez kapott.

- Ne bántson meg, kérem - mondta halkán a férfi.

Szív Ernő átvette a csokrot. Aztán tétován megindult a fűcsomókkal teledobált úton. A fekete ruhás felegyenesedett és megbökte a kalapját. A hírlapíró bólintott, aztán jobbra vágott, s egy fűzfákkal kísért mellékúton eljutott az urnafalig. Sokáig állt ott, kezében a csokorral. Aztán elindult a régi sírok felé.

Szív Ernőből karácsonyi ajándék lesz

Aznap úgy ébredt, mint aki megbolondult. Ült az ágyon, üveges szemmel meredt maga elé, és azt hitte nyomban szétpattan a feje. A decemberi éjszakából hajnalra márciusi enyheség lett. Dühösen megivott vagy négy bögre kávét, amitől úgy vert a szíve, mint a légkalapács. A gyomra viszont égni kezdett. Utálta a tejet. Megivott abból is egy kispohárral, csaknem visszaöklendezte. Magára kapkodta a ruháit, morgott, szitkozódott. Utálattal nézte az íróasztalát. Dolgozni kellene. Évvégi határidők vártak rá. Egy kockás papírlapról, melyet tegnap rakott ki a szoba legfeltűnőbb helyére négy tartozása meredt rá, határidős írások, tárcák, kritikák és novellák, melyek postázását becsületszóra ígérte a szerkesztőknek, s amiből, tudta, már semmi sem lesz.

Megint hazugságban marad.

Amikor ugyanazon időben két helyre kötelességünk elmenni, az a leghelyesebb, ha egy harmadikat választunk, azt a helyet, hová régóta vágyunk, legyen az egy kiskocsmá, egy kiállítás, vagy csak egy különös utca, valahol a város másik részén, hol még lehet cserépbögréből inni a házibort. Szív Ernő következésképpen meg se próbálta, hogy a négy tartozás valamelyikét lerendezze. Vesszen az összes határidő. Nincs munka. Elég volt. Bemegy a városba és végigsétálja a napot, nem csinál semmit, csak bámészkodik, forralt bort fog inni, végiglazsálja ezt a márciusi decembert, mert ha az időjárásnak szabad szórakozni, és felborítani a világ természetes ügymenetét, akkor az embernek is jár a hétköznapi revolúció lehetősége.

Forradalom, gondolta eltökélten.

Nincs munka!

Lázadás van, séta van, forralt bor van!

Vesszenek a szerkesztők és a szerkesztőségek!

Szív Ernő nem számított az örült karácsonyi forgatagra.

Magyarországon ekkoriban az év legkritikusabb napjai a Karácsony előtti napok voltak. Az emberek hatalmas dobozokat cipeltek, kiabáltak és lökdösődtek, fogcsikorgatva számolgatták a pénzüket, összeveszttek a halasnál, a fenyőárusnál és a leértékeléseknél. A játékboltok előtt sorok kígyóztak, és az áruházakban olyan tömeg volt, hogy minden percben elalélt valaki. A kávéházak tömve voltak, az éttermek tömve voltak, és a gyorsétkezők is tömve voltak. Karácsony előtt elviselhetetlenül sokan vagyunk a világon.

Szív Ernő meglátta a forgatagot, és szinte gyűlölt.

Szív Ernő szerette volna azt kiabálni, hogy mindenki takarodjon haza, mert az idén elmarad a Karácsony. Betegség, technikai okok miatt idén nem lesz Karácsony. A Karácsony az idén be van tiltva, és aki mégis karácsonyozni mer, fenyőfát díszít, vagy ajándékot osztogat, arra börtön vár. A szaloncukor, a csillagszóró és a csokoládéangyalka is be van tiltva! Vége a Karácsonynak, akarta kiabálni Szív Ernő, mert fájt a feje, mert a télből tavasz lett, és főként mert nem készült el négy határidős munkája. A konfekciós szaküzlet előtt várakozókat igyekezett kikerülni éppen, amikor megérintették a karját.

- Bocsásson meg, Szív úr - mondta egy középkorú férfi, akinek kerek és jellegtelen volt az arca, de a szemüvegén barátságos vízcseppek csillogtak.

- Igen - mondta Szív Ernő merev arccal.

- A nevem nem érdekes - mondta a kerek arcú.

- Nem érdekes - mondta Szív Ernő.

- Jó fél órája követem - mosolygott szelíden a férfi.

- Követett? - képedt el Szív Ernő.

- Szörnyű karácsonyi forgatag - magyarázta zavartan a kerek arcú. A földet bámulta, aztán felkapta a fejét. - Szív úr, amíg forralt bort ivott, megvettem a füzetet. Gondolkoztam, kockás legyen vagy vonalas. Végül a kockás mellett döntöttem.

- A kockás mellett - mondta Szív Ernő.

- Jobb lett volna vonalas? - kérdezte aggodalmasan a férfi.

- Az attól függ - mondta Szív Ernő.

- Mitől? - a szemüvegekben páni rémület csillogott.

- Hogy mire akarja használni őket - mondta Szív Ernő.

- Látja, milyen szórakozott vagyok - nevetett fel a másik. - A karácsonyi ajándékról van szó. Tavaly vettem neki sálát, habár az utcára nem mehet. De az erkélyen néha elüldögél. Tavalyelőtt mamuszt kapott. Kapott már virágot, asztali tükröt, pongyolát, és én már nem tudtam, idén mivel lephetném meg.

- Kicsodát? - kérdezte Szív Ernő.

- A feleségemet - mondta elkomorodva a férfi. - Tíz éve beteg szegény. Szobafogság. Tolókocsi. Nagyon szeretem.

- És most füzetet vett neki - mondta Szív Ernő.

- Maga miatt. Idén Szív úr lesz a karácsonyi ajándékom.

Szív Ernő nem szólalt meg nyomban.

- Ezt nem egészen értem - mondta aztán.

- Szív úr feltűnt a forgatagban, és megvilágosodtam.

- Még mindig nem értem - mondta Szív Ernő.

- Jöjjön - karolt belé a kerek képű ember - tudok egy kellemes helyet, ahol nyugodtan dolgozhat. - És néhány utcára az örült karácsonyi forgatagtól valóban várt rájuk egy csendes kis kávéház. A kerek képű az ablak mellé ültette a meglepetéstől védekezni képtelen Szív Ernőt, rendelt neki vörös bort és kávé, aztán elé rakta a füzetet.

- Írjon a feleségemnek egy szép történetet - mondta.

Szív Ernő soha nem akart még ennyire felébredni.

- Tudom, az írás művészete magányt és roppant figyelmet kíván - mondta a kerek képű. - Én most elmegyek. Két óra múlva visszajövök. Addigra egy ilyen író, mint Szív úr, bizonyára végez. Ha megszomjazik, rendeljen bátran, természetesen én fizetek. Csak egyre kérem. Szép és megható történet legyen. Reménytelen. Beteg emberé lesz. Érti ugye?

Azzal a kerek arcú elment.

Mármost Szív Ernőnek sok különleges és meglepő esete volt, de ilyet, és ez talán belátható, képtelenség kitalálni. Hogy őt elfogják a karácsonyi forgatagban, és munkára kényszerítsék! Csak úgy! Hát ilyen nincs! Vagyis hát van, nézte a kockás papírt Szív Ernő. Eltelt egy óra, az írka még szűz volt, tiszta volt, és Szív Ernő, maga sem tudta, miért, de nem mert felállni, és elrohanni, csak sóhajtozott, elképedve ingatta a fejét. Egyszerre meglátta a kávéház ablakán át

a kerek arcút. Ott állt az utcán a férfi, és befelé figyelt. Bátorítólag integetett, és Szív Ernő leolvasta a szájáról a mondatokat.

- Dolgozzon nyugodtan! Csak szép történet legyen! Majd jövök. Dolgozzon Szív úr!

És akkor Szív Ernő újabb bort rendelt, és mint akit elvarázsoltak, egyszerre írni kezdett, mondatról mondatra, bekezdésről bekezdésre haladt. Szép és megható és reményteli történetet írt. Verejtékcseppek gyöngyöztek a homlokán, nagyokat szúrt a szíve, a gyomra is égett, mégis írt. Néha elgondolkodva felpillantott. Húzott, és újraírt. Megtörölte a homlokát. Aztán írt újra. És amikor két óra múltán kinyílt a kávéház ajtaja, és belépett a kerek arcú, Szív Ernő éppen letette a tollat. A kerek arcú hálásan mosolygott.

- Nagyon köszönöm - mondta, és kézbe vette az irkát.

Figyelmesen olvasta Szív Ernő történetét, néha elismerően csettintett, felsóhajtott, törölgette elhomályosuló szemét, bólogatott és kacagott is, de egyszer csak megállt.

- Ide, Szív úr nem lehetne egy szebb jelző? - kérdezte.

- De lehetne - mondta Szív Ernő és beírt egy szebb jelzőt.

- És ez a mondat is - mutatott egy másik bekezdésre.

Szív Ernő azon a mondaton is javított.

A kerek arcú férfi kifizette a számlát.

- Tudtam, hogy nem csalódom magában - mondta. Szorongatta Szív Ernő kezét. - Ilyen szép ajándéka senkinek se lesz a városban - lengette az irkát.

Szív Ernő üldögélt még kicsit a kávéházban.

Jószérivel nem volt vendég. Egy fehér hajú néni üldögélt csak a sarokban, habos kávét kanalazgatott, mígnem Szív Ernő észrevette, hogy a néni mind gyakrabban pislant feléje. Szív Ernő hirtelen félni kezdett. Pénzt dobott az asztalra, és kirohant az utcára. Szív Ernő bele-rohant a karácsonyi forgatagba, és boldog volt, hogy meglöki, hogy letapossák a lábát, hogy túlevelet szórnak a nyakába, hogy miközben rohan, mindenféle csúnya szavakat kiáltanak utána.

Károlyka

A nyári vihar kitörte a redakció előtt álló hársfák egyikét, és Szív Ernő egyáltalán nem bánta a pusztításnak eme részletét, mert e vad júniusi nap óta rálátott a Tiszára. Ősz volt, meleg délelőtt. A szürkés-kék vízen pedig fel-felfehérlett egy vitorlás. Szív Ernőnek a második emeleten volt a szobája, pontosabban az íróasztala, mert a szobában még négy kollégával egyetemben szorongtak. Szív Ernő ezen a napon nem tervezett semmiféle munkát. Úgy gondolta, még csak mínuszos hírt se fog írni. Szív Ernő napfürdőzött, billegett a széken, füttyörészett, és akkor megszólalt a telefon. Szív Ernő kifejezett antipátiával gondolt egy Bell nevű feltalálóra. A telefon nem hallgatott el. Olyan kitartóan csöngött, mintha a baleseti ügyeletet hívták volna. Szív Ernő keserveset sóhajtott tehát, nagyon lassan felvette a kagylót, és bemondta a nevét.

- Itt meg Károlyka - mondták a túloldalon.

- Igen - mondta Szív Ernő.

- Hallottam, újságíró lettél.

- Hírlapíró - mondta Szív Ernő.

- Nem ismeresz meg, Ernő?

Szív Ernő bölcsen hallgatott, mindazonáltal Károlykát nem ismerte meg. Hiszen annyi Károlyka van a világon.

- Ernő, én vagyok az, Károlyka! A szöveggyári diszkó!

- Ó igen, hát persze - mondta Szív Ernő.

Fiatalabb korában járt ő is, Szív Ernő a szöveggyári diszkóba. Málnás szódát spricceltek a lányok szoknyája alá, vagy krémesre ültették őket. Nagy csókolózások mentek. Bandák is voltak. Csakhogy ennek már jó tizenöt esztendeje. Károlykát meg szépen az emlékezet mélyébe pakolta ez a tizenöt év.

- Bajban vagyok - mondta Károlyka. - Meg kellene keresned.

Szív Ernő egyrészt továbbra sem emlékezett Károlykára, másrészt azonnal fellázadt. Semmi kedve nem volt a szöveggyárba menni. Sehová nem volt kedve menni.

- Gyere el te - mondta Károlykának.

- Én? - kérdezte Károlyka.

- Hát persze - vont a vállát Szív Ernő. - Holnap tízre várlak a Sajtóházban. Csak ne késs.

Másnap délelőtt féltízkor Szív Ernő találkozott a Majorka nevű, teljes mértékben extrovertált hírlapíró kollégájával, aki a Móra Ferenc szabad idő parkban üldögélt, körötte óvodáscsapat tombolt a csúszókán, és Majorka egyáltalán nem látszott extrovertálnak. Ritka és különleges pillanat volt, Majorka szomorúnak látszott.

- Uccsó - mondta Majorka, és ez azt jelentette, hogy radikálisan abbahagyja az alkoholizálás mindennemű megnyilatkozását, csakhogy ezt abbahagyni kizárólag valami konkrét cselekmény után lehetett, ami annyit jelentett, inni kell egy pohár sört, az utolsót, az uccsót. Ettől a pillanattól kezdve az időben némi zavar támadt. Mondhatnánk, kizökkent az idő. Szív Ernő a következő délelőtt tehát némiképp másnapos volt, és igen kevés dologra emlékezett a világtörténelem előző napjából. Szív Ernőnek fájt a feje és száraz volt a torka.

- Keresik, Ernő - szóltak fel a portáról. - Valami fiatalember. Tegnap is kereste.

- Tegnap? - bámult maga elé Szív Ernő.
- Pedig azt mondta, megbeszélték.
- Jól van, jöjjön fel - mondta Szív Ernő.
- Tényleg felküldjem? - kérdezte a portás, s mintha meglepett lett volna.
- Hát persze - mondta Szív Ernő, és letette a kagylót.

A hírlapíró elhelyezkedett és várt, nagyon sokáig várt, és amikor azt gondolta, hogy a fiatal-ember visszafordult, kopogtak, és nyílt az ajtó. S akárcsak egy büntudatra apelláló Móra novellában, nagyot koppant a parketta, s az ajtórésben megjelent egy mankó, aztán még egy, és a két mankó között egy emberke mosolygott izzadtan és csapzottan. Ő volt az, a sánta Károlyka, a szövőgyári diszkó egykori pénztárosa. Hát persze. Vékony, kortalan férfi, aki sántának született.

- Szervusz - lihegte Károlyka - de magasan laksz.

Szív Ernő azt hitte, hogy lefordul a székről. Károlyka viszont leült, s gondosan keresztbe fektette térdén a mankókat.

- Nem ismertél meg a telefonban, ugye? - mosolygott.
- Megismertelek - Szív Ernő nem tudta, mit beszél.
- Bajban vagyok, Ernő - Károlyka homloka gyöngyözött.
- Segítek, hogyan segítenék - mondta Szív Ernő.
- Piri válni akar.

Szív Ernő nézte Károlyka verejtékes homlokát, és koncentrált. A Piri. A legvadabb lány a szövőgyári diszkóban. Tizenkét évesen már többszörös Nő. Elcsábította a tornatanárát. Kültelki Frau Macbeth. Vér folyt utána, és mindenütt titkokat hagyott. Kopasz és kövér férfiak vártak rá fekete Volgákkal. Eltűnt, aztán visszajött. Pénzt adott a fiúknak. A Piri. Egyszer csak odaült a diszkó pénztárosa mellé, akit Károlykának hívtak és sántán született, és többé nem mozdult a fiú mellől. Mintha vezekelt volna. Károlykának háza volt, kertje volt, egyedül élt, és egy nap Piri örök hűséget esküdött Károlykának, a fényes hajú fiúk meg, akik a szövőgyári diszkóba jártak, szédelegtek a meglepetéstől, és másnap már egy idegen, kövér és ellenszenves figurától vették a belépőket.

Károlyka fényképeket rakott Szív Ernő asztalára.

- A gyerekek. Istvánka és Marika.
- Szépek - mondta Szív Ernő.
- A Piri válni akar, és azt mondja, én menjek el. Pedig az az én házam. Azt mondja, a gyerekek is az övé lesznek. Azt mondja takarodjak.
- A Piri?! - Szív Ernőt jeges félelem markolta.
- Írd meg ezt a nőt, Ernő! A történetét!

Károlyka úgy szorította a mankókat, hogy kifehéredtek a körmei. Elszántan bámulta Szív Ernőt, és verejtékezett.

- Ernő, meg kell írnod, hogy a tornatanár öngyilkos lett miatta. Írd meg, hogy pártorgiákra szállígtatták. Hogy egy rossz, gátlástalan kurva volt. Ha nem írod meg, kisemmiz, tönkre tesz. Mert újra a régi. Egy éve tart a pokol. Tizenöt év után. Megvadult. Iszik. Kurváskodik.
- Én ezt nem írhatom meg.

- Félsz?

- Nem félek.

- A gyerekeim miatt, csak miattuk tedd meg!

- Így nem lehet.

Szív Ernő felállt, és az ablak felé fordult. A Tiszán, mint valami eltévedt lélek, ott siklott a vitorlás.

- Nem ingyen gondolom - hallotta Károlyka hangját.

Szív Ernő megfordult. Asztalán gyűrött ötszázaz hevert.

- Nem - mondta nagyon halkán.

Károlyka sírt. De csak a szeme sírt. A teste kemény és elszánt volt, mintha, akár a mankóit, fából faragták volna.

- Ha nem írod meg, agyonverem - felemelte a mankókat.

- Tedd el a pénzt, Károlyka.

- Név nélkül is jó. Elég, ha ráismernek.

- Felfogod, mit kérsz, Károlyka?

- Tárgyalás lesz. A gyerekek miatt kell, nem érted?! - mondta Károlyka.

Szív Ernő hallgatott.

- Mibe tart az neked? - Károlyka a fogait csikorgatta.

Szív Ernő hallgatott.

- Szemetek vagytok mind - suttogta Károlyka - Az összes ember szemét rongy.

Károlyka feltámaszkodott és a pénz után nyúlt. Nem csukta be maga után az ajtót, és Szív Ernő sokáig hallotta a mankók koppanásait, talán még akkor is hallotta, amikor Károlyka a Széchenyi utcán bicegett végig. Szív Ernő soha nem látta Károlykát, és Piriről sem hallott többé.

Szív Ernő hírlapíró néha azt gondolta, érti a világot.

Azt gondolta, van némi rálátása relációkra, hogy megérti, mi miért, és hogyan történik, nem a nagy dolgokat, hanem a kicsiket, a mindennapok összefüggéseit érti, de ettől a meleg őszi naptól fogva, amikor vitorlás úszott fel s alá a Tiszán, és egy ember kereste, aki sántának született, hát ettől a naptól fogva Szív Ernő nem merte többé azt gondolni, érti a világot.

Nem érti ő a világot se kicsiben, se nagyban, ha ugyan van ilyen megkülönböztetés. És ha Szív Ernő azt látta, hogy az utcabetont átütötte a fű, ettől a naptól fogva nem akarta tudni, miért ott és akkor engedett a gyenge zöldnek az utcabeton.

De örült Szív Ernő, hogy arra vezetett az útja.

István

Van egy szabály, miszerint a harmadik levélre válaszolni kell. Szív Ernő a negyedik levél után válaszolt. Volt a zavaros, szabálytalan mondatokban valami kikerülhetetlen erő. A hírlapíró időpontot, helyet adott. Másnap a központi piszoár előtt találkoztak, szemben a nagypostával. Tartotta magát a tél, mintha akadna ember, akinek még fontos lenne. A férfi a városi bádogtérképet bámulta, és nagyon fázott. Szív Ernő megszólította. Kezet fogtak. A hírlapíró idősebbnek gondolta. Jó ötvenes lehetett, alacsony, kopaszodó, és édes volt a szájszaga, akár a boldogtalanoké. Villamosra szálltak, a temetői járatra. Amerre a nyomda van. Meg a kórház. És a televízióház is arra van. Sáros környék, földutak, üres telkek.

Aztán megérkeztek. Családi ház a hetvenes évek házgyári futószalagjáról, korcs kutya az udvaron, tyúkok hátul, a szomszédban disznók. Sár. A férfi nyitotta az ajtót, előrement, topogott a csizmájával és a ház mélyébe kiáltott.

- Megjöttünk, István!

Nem kaptak választ.

- Arra - mutatta a férfi.

István a belső nagyszoba félhomályában feküdt, fojtogató orvosságzagban. Valahol rádió szólt halkán. István sápadt volt, és mozdulatlan. Két sápadt keze kirakva a virágos paplanra, mint a filmekben. A hírlapíró bizonytalanul köszönt, aztán megállt az ágy előtt. Nézték egymást. A heverő mellett üres ágytál.

- Mondom, hogy napok óta nem szól - dörögött a férfi a háta mögül. - Az volt az utolsó szava, hogy jól van. Úgy tíz napja. Azt mondta, jól van, és elhallgatott... Üljön le, szerkesztő úr!

Szív Ernő leült az ágy mellé.

A betegre pillantott. Nem tudta eldönteni, világít-e még a szeméből a lélek, vagy csak az ablak tompa, ködös fényét veri vissza.

- Sokat gondolkodott? - kérdezte a hírlapíró.

- Egyfolytában gondolkodott - mondta a férfi. - Megállt az utcán, és magában beszélt. Éjszaka felkelt, csak ült a konyhában, mert eszébe jutott valami. Bolondnak hitték. Kigúnyolták. Pedig csak sokat gondolkodott. Csak gondolkodni tudott... Mindjárt jövök, szerkesztő úr.

A férfi kiment. Duruzsolt kint a rádió. A hírlapíró a mozdulatlan arcot nézte. Az ajkak elváltak egymástól, s az arc ráncaiban, akár az idő, megült a délutáni félhomály. A kisasztalon orvosságos üvegcsék, levelek, receptek. Sehol egy könyv, újság, valami könnyítő dolog. Csupasz falaival a szoba is szegényes volt.

- Jól van, uram? - hajolt a hírlapíró a beteg felé.

István nem válaszolt. Nem is mozdult az arca. Odakint elhallgatott a rádió, s a férfi csakhamar megjelent. Pálinkás üvegeket, decis poharakat hozott. Megállt mellettük. Istvánt nézte, miközben töltött.

- Tudja, szerkesztő úr, a bátyámnak az volt a rögeszméje, hogy egyszer megkeresi egy író. És akkor annak elmond mindent. Elmondja neki, min gondolkodott. Azt mondta a bátyám, hogy az ő gondolatait egy írónak föltétlenül föl kell jegyezni. Azt mondta, nagyon fontos gondo-

latai vannak. Fontosabbak, mint egy államtitok. Szerintem kitelne azokból a gondolatokból egy regény.

Mintha megremegtek volna István szempillái.

- Jól van - mondta a hírlapíró és megfogta a beteg kezét.

De István nem mozdult.

- Hoztam egy írot, István - mondta az öccse. - Igazi író. Hallod, István? Most elmondhatsz mindent. Mindent, hallod?

De István nem szólt. A keze se mozdult.

Az öccs nyújtotta a pálinkás poharat. Egy deci pálinka. A hírlapíró igyekezett egyetlen hajtásra kiinni. Nem sikerült. Köhögött, és Istvánt nézte.

- Bátyuska - mondta az öccs. - Itt van az író úr! Hallod? Elmondhatsz mindent. Az összes gondolatodat elmondhatod. Mondd csak el!

István nem mozdult. Csak a pálinkaszaggal játszott a huzat.

A hírlapíró az öccs száját nézte. Remegtek az ajkai.

- Hagyja, uram - mondta Szív Ernő.

A férfi elfordult. Újra töltött magának, gyorsan ivott.

- Nincsen baj - mondta Szív Ernő és a beteget nézte.

- Nincsen baj - mondta a férfi.

- Gondolkodik - mondta a hírlapíró.

Az öccs nem szólt. Töltött újra. A hírlapírónak is.

A bátyját nézte.

Titkos kiküldetésen

Jó két perce hallgattak. A hírlapíró várt. Ilyenkor várni kell, mert az emberek úgylis elmondják. Azért jönnek. Hiszen a szürke hajú asszony őt kereste. Pedig esett. Az asszony fekete orkánjáról a parketta csikjaira csorgott a víz, három kicsi tócsa fénylett a szerkesztőségi szék alatt. Mint a gyerekenyerek, olyanok voltak a tócsák. Végül a hírlapíró úgy nézett, hogy az asszonynak meg kellett szólalnia. A haját igazgatta, köhintett. Közelebb hajolt.

- Lehet, hogy az előbb félreértettük egymást - suttogta -. Én Szív Ernőt keresem. Hiszen tudja, a hírlapírót.

- Szív Ernő vagyok - mondta Szív Ernő és elpirult. Az asszony elmosolyodott, és nyomban megbocsátott.

- Nem - mondta halkan.

Szív Ernő a negyedik tócsát bámulta. Ez most egészen olyan volt, mint a Velencei tó. Dél előtt összeveszett az ügyeletes szerkesztővel. Kihúzták két mondatát. Két nyomorult mondat. Azért már kiabálni kell.

- Soha nem voltam még szerkesztőségben - mondta az asszony és körbenézett. - Vidéken élek. A hírlapíró bólintott.

- Érdekes itt - bámulta az asszony a hírlapíró asztalát. Szív Ernő két hete akar rendet rakni.

- Elég érdekes - mondta Szív Ernő.

- Nézze uram, nekem megmondhatja. Kétszer váltam el. Apámat tavaly temettük. Végigcsináltam mostanában néhány lélekölő tortúrát. Szilveszter után majdnem elbocsátottak, de aztán a gyerekek miatt... Szóval nem akar velem találkozni.

- Kicsoda? - most a hírlapíró sóhajtott.

- Szív Ernő - mondta az asszony. - Nekem megmondhatja, hogy vidékre ment. Kiszálláson van, azt hiszem így nevezik ezt. Vidéki riport. Vagy valami nagy munkán dolgozik. Regényt ír, drámát, nem tudom. Dolgozik és senkit nem fogad. Még engem se... pedig.

A Velencei tóból hirtelen Balaton lett. A hírlapírónak eszébe jutott egy húsz évvel ezelőtti földrajz óra. A pliocén tenger megédesedik, foszlányokra bomlik, kiszárad és jön a sivatag. A medence, mint tektonikus süllyedés. Másfél millió év. Dél előtt pedig verte a szerkesztő asztalát, és kikérte magának a két mondatot. A szerkesztő is kikérte, ez már csak így szokott lenni. Másfél millió év, mondta magában a hírlapíró és a kicsi Balatont nézte.

- Mit mond?

- Én vagyok Szív Ernő - nézett fel Szív Ernő.

Az asszony mosolyogva ingatta a fejét. Nagyon mélyet sóhajtott. Másfél millió éves sóhajtas volt. Valahonnan a pleisztocén elejéből. Sárkánygyíkok repkednek, vagy mi. Nem, dehogy. Már mamutok uralkodnak, meg barlangi medvék. Az ember meg kövek között kuksol, és teli tüdőből fújkalja a füstölő mohát.

- Meghalt?... Nekem azt is megmondhatja, ha már nem él. Istenem, de hiszen eltitkolták a halálát! Szerencsétlen Szív úr. Hogyan halt meg? Megölték!

- Nem halt meg - mondta a hírlapíró.

- Hála Istennek - mosolygott az asszony, - Tudja, hogy egészen rám ijesztett? Melyik kórházban van?

- Nincs kórházban.

- Otthon ápolják?

- Nem kell ápolni, mert nem beteg - mondta a hírlapíró, és szeretett volna beteg lenni. Feküdni egy kicsit. Másfél millió évig csak feküdni. Addigra lesz egy másik Balaton is. Mondjuk, a házuk helyén. A redakció helyén. Tabletták, tea, néhány elmaradt nagyregény a vízípaplanon, ő meg csak ringatózik, körben a nagy víz, húszkilós sirályokat is lát, borzas halak is fel-felcsobbannak, a parton pedig ott áll ez az asszony és azt mond, amit akar.

- Börtönben van - mondta az asszony.

- Én vagyok Szív Ernő - mondta Szív Ernő, és megint elpirult. Az asszony cipője sarka beleért a Balatonba. A Balatonból újra Velencei tó lett. Szörnyű. Az asszony kitört. Szenvedélyes volt, eltökélt, és végtelenül szomorú.

- Szív Ernő nem olyan mint maga. Már megbocsásson, de egészen más. Nem szebb, nem csúnyább, egyszerűen más. Máshogyan néz ki. Az arca. Máshogyan néz. Másmilyen a tekintete.

Hirtelen elhallgatott. Csak bámulták egymást.

- Én tudom, hogy Szív Ernő ismer engem - mondta az asszony. - Régi ismerősök vagyunk. De maga, szerkesztő úr, nem ismer engem. Maga semmit sem tud rólam. Így van?

- Így van - mondta a hírlapíró, és megszámolt az asszony alatt három Balatont, egy Velencei tavat, s már alakult egy Fertő tó is. Ha minden igaz, lesz az asszony alatt egy Dunántúl.

- Megértheti, szerkesztő úr, maga nem lehet Szív Ernő - mondta az asszony.

- Megértem - mondta a hírlapíró.

- Beszélhetek vele vagy sem? - ez már parancsszerű volt.

- Azt hiszem, nem beszélhet Szív Ernővel - mondta Szív Ernő.

- Éreztem, hogy baj van - suttogta az asszony.

Sápadt volt. Fáradtan megmozdult, és összetaposott két Velencei tavat.

- Nem súlyos - mondta Szív Ernő.

- De azért nem is gyerekjáték.

- Nem gyerekjáték - mondta Szív Ernő.

- Ha van magában irgalom, legyen őszinte hozzám - suttogta az asszony és szorította a hírlapíró karját.

- Titkos kiküldetés - mondta Szív Ernő nagyon halkan. - Nem mondhatok többet. Ez a maximum. Titkos kiküldetésen van.

Az asszony sokáig hallgatott.

- Politikai ügy? - kérdezte aztán.

- Inkább metafizikai - mondta Szív Ernő.

- Metafizikai - mondta az asszony.

Lassan felállt. Tűnődött.

- Metafizikai - mondta még egyszer.

Már a kilincset fogta, de újra visszafordult.

- Ha netán kapcsolatba kerül vele, szerkesztő úr, mondja meg neki, hogy itt jártam, s hogy üdvözlöm. Feltétlenül mondja meg. Nagyon fontos.

- Megmondom - mondta Szív Ernő.

Az asszony elment, a hírlapíró meg az orkánvizet bámulta. Egyetlen hatalmas tócsa fénylett a szék alatt, és már nem hasonlított sem a Velencei, sem a Fertő tóra, sem a Balatonra.

Az áruló

Szív Ernőt egy júniusi napon, 1993 forró, aszályos évében személyesen látogatta meg a halál. Perzselő hőség volt, és valami felfoghatatlan természeti botrány miatt szerte a városban kiégtek a füvek, fácskák száradtak el, könnyű szandálokra vadászott a megolvadt aszfalt, és forró, ragadós port kavart a házak közé tévedt szél, s ezekben a nyomasztó napokban, június közepén, hatalmas nyári vihar is tombolt Szív Ernő városában. Késnagyságú jegek hulltak az égből, százéves platánok, virágzó hársak törtek derékba, a rettenetes szélben négykézláb másztak az emberek, akár a kutyák, és nevetve sírtak, káromkodtak és imádkoztak a tehetetlenségtől.

A halálnak ehhez a viharhoz nem volt köze.

A halál gyermek képében jött el Szív Ernőhöz.

Hat esztendő korában lehetett a hírlapíró ilyesmi fiúcska, kékszemű, gonoszkodó és túlérzékeny. Ám a halálnak csak a formája volt gyermeké, a halál ettől függetlenül maga a nagybetűs Halál volt. A hírlapíró előtt ült, s kicsiny, kékerű kézfejjével törölgette gyöngyöző homlokát.

- Értem jöttél - mondta halkán Szív Ernő, és máris érezte, milyen ostoba megjegyzés volt ez. A gyermek szótlanul bámulta a hírlapírót, aztán előre hajolt és megérintette a karját.

- Jó húsban vagy - mondta és elmosolyodott.

Szív Ernő nem szólt, mert az utóbbi egy-két évben tényleg hízott néhány kilót. Jaj, amikor hízik a test. Mert hiszen a hízás is micsoda. Halálfélelem. Eszik, meg iszik az ember, mert szorong. Eszik az ember, hogy benne, a testében legyen, ami kint van, mert ami már bent van, amit belerejt testének labirintusaiba, kanyargó belekbe, lüktető vérerekbe és burjánzó agytekervényekbe, hát az mind az övé, azzal ő rendelkezik. És néha annyira fél az ember, hogy megenné, magába rejtené az egész világot, holott az egész világot csakis a halál eheti meg. Ez így van kisserkesztve. És amikor a halál megeszi a világot, nem marad más csak ő, a Halál, és akkor a halál maga-magát eszi meg, és akkor nem lesz halál.

- Butaságokra gondolsz - mondta a halál.

Csönd volt a szobában, csak egy riadt szív dobogott.

- Azt akarom mondani - hunyta le a szemeit a gyermek, aki a halál volt -, hogy elegendem van belőled, Szív Ernő.

Szív Ernő hallgatott. Ilyenkor nehéz bármit mondani. Amikor a halál is a fészkes fenébe kívánja az embert.

Az már valóban a végső leromlás.

- Bárhová megyek - folytatta a halál -, folyvást a te nyavalygásodat hallgatom. Háborúk dúlnak szerte a világban, igazán hatásos, jól működő járványokat szerkesztettem, van éhínség is, sáskajárvány, aszály és vízözön is van, ezrek és ezrek koporsóján kopog minden másodpercben a göröngy, ordítóznak a sirató asszonyok, lobognak a halotti máglyák, és nekem mégis a te lágyékfájdalmaiddal, orrodon a dudorral, az emésztési zavaraiddal...

- A szájamon a piros folttal - mondta a hírlapíró.

- ...a szájadon a piros folttal... kell foglalkoznom - ismételte a halál és elhallgatott. Egészen dühösnek látszott.

- Bocsánatot kérek - mondta halkán Szív Ernő.

- Unlak - mondta a halál, miközben kalimpáltak zoknis, szandálos lábacskaí, melyek nem értek le a székről.

- Én már mindent megpróbáltam - mondta Szív Ernő.

- Felejts el egy kis időre. De tényleg. Sztornó - bosszankodott a halál. - Ül melletted a nő a vonaton, nézed bokáján az ereket, szeretné megsimogatni azt a bokát, miközben arra gondolsz, hogy ő is meg fog halni. Az a lány meg mit sem sejt, és mosolyog rád. Ez árulás. A kollégádra nézel, és azt látod, hogy ő is meghal. Anyád, a nőd, a legjobb barátaid, mind, mind az én árnyékomban járnak miattad. De még egy csavargó kutyáról is én jutok az eszedbe. Én a halál mondom neked, Szív Ernő, hogy elárulod az életet.

Szív Ernő hallgatott.

Hiszen éppen ő szenvedett a legjobban, a rettegéseitől, a félelmeitől, az éjjeli felriadásoktól és a délelőtti kék döbbenetektől, melyeknél nincs iszonytatóbb, amikor a nagypark fái alatt bicsaklik meg a láb, és nyomban le kell rogni egy padra, és sikoltozni kell hangtalanul és mozdulatlan szemekkel, hogy semmi baj, semmi baj, semmi baj!

- Hallod, amit mondok? - kérdezte a halál.

- Hallom - mondta Szív Ernő és a szőnyegpadlót nézte. - Én senkinek a halálát nem kívánom.

- Egy beteg áruló vagy, Szív Ernő - mondta a halál és leugrott a székről. Odalépett a hírlapíróhoz, s egészen közélről bámult az arcába. Aztán megfogta a hírlapíró arcát, ahogy a nő arcát fogjuk meg, nyitott, óvatos tenyérrel, mind a két oldalról finoman tartva. Csaknem összeért az orruk. Mintha langyos, távoli szél fújt volna a szobában, remegtek a gyermek szempillái.

- Én is azt hiszem, hogy beteg vagyok - mondta Szív Ernő.

- Beléd fáradtam - suttogta a gyermek, és ez a mondat mégis úgy hangzott, mint valami megbocsátás. És a halál a testével is közelebb húzódott. A hírlapíró megérezte édeskés illatát. Fenn a kéknek lehet ilyen illata, miután átvonultak rajta a madárcsapatok.

- Az öledbe ülök - mondta fáradtan a halál.

- Igen - mondta Szív Ernő.

És Szív Ernő hírlapíró felemelte és ölébe vette a halált, aki gyermek képében jött el hozzá. És mintha a sajátja lenne, simogatta és becézgette Szív Ernő a gyermeket, és talán még ringatta is kicsinykét, és ez a halálnak nagyon jól eshetett, mert lehunyta a szemeit, elernyedte a teste, s némi idő után valóban úgy tűnt, elszunnyadt. De még szólt utoljára.

- Ne türelmetlenkedj!

Ennyit mondott a halál Szív Ernő karjaiban és tényleg elszunnyadt. Nem lélegzett, mert a halál kicsi gyermekként sem lélegzik. Csak a szoba csöndje volt olyan, könnyű és megmásíthatatlan, mintha a végső csönd végtelen akváriumában lebegtek volna, ahol egymásba érnek, de már nem érzik egymást a lelkek. Szív Ernő nem mozdult. Csak a fények mozdultak a szobában. Lassan a polcokra, könyvekre, virágokra úsztak az árnyékfoltok. És Szív Ernő karjai között a gyermek egyszerre nőni kezdett. Finoman, meg-megremegve nőtt a gyermek, aki a halál volt, előbb a feje, majd a végtagjai, aztán a törzse is, nőtt, meg-megremegve növekedett a halál, aki pedig gyermek képében jött el Szív Ernőhöz. És Szív Ernő egyszer csak egy felnőttet tartott a karjai között, egy sápadt arcú, csimbókos hajú, merev testű, bizonytalan életkorú férfit, akin már kiütköztek a bomlás szederjes foltjai, és a leesett állon keresztül Szív Ernő beleláthatott a száj sötétjébe, látta a csorba fogakat, a tömések és a húzások helyét, és látta a nyelvet, ami már többé nem ad hangokat, nem könyörög és nem káromkodik, és akkor, abban a pillanatban, ahogy Szív Ernő rádöbrent a nyelv végső mozdulatlanságára, nos, akkor Szív Ernő felismerte a férfit. Szív Ernő, aki élt még, a halott Szív Ernőt tartotta a karjai között. S mivel a hírlapíró áruló volt, nagyon, nagyon sokáig maradtak így.

Szív Ernő és az éjszaka

Szív Ernő hallgatta a másik egyenletes és nyugodt lélegzését. Éjszaka volt, mintha soha nem akarna elmúlni. Szív Ernő néhány perccel ezelőtt riadt fel. Óvatosan megfordult, még nem nyitotta ki a szemét, de egyszerre rájött, hogy az ágyában fekszik, rájött, hogy az éjszaka mélyén hever, hogy Szív Ernőné alszik mellette, halkán lélegzik, az arcához ér feleségének meleg lélegzete, és akkor Szív Ernő sóhajtott és felnyitotta a szemét. A lélegzet melege, talán az ébresztette fel. A mennyezetre halvány csíkot húzott egy utcalámpa tompa fénye, s szinte hallani lehetett, ahogy kint, abban a különös valamiben, melyet éppúgy Világnak hívnak a zöldségárosok, akár a szépírók, kavarg a köd. Szív Ernő csak bámult fölfelé, nem mozdult. Akkor odakint felugatott egy kutya, és Szív Ernő arra gondolt, hogy biztos a ködből akar kiharapni valamit. Szív Ernőné testén megremegett a paplan. De csak könnyű és szeszélyes hullám volt, az ilyen az ébrenlét határáig emel bennünket, hogy aztán nyomban visszaengedjen. Szív Ernő azonban nem akart tudomást venni erről.

- Szív Ernőné - mondta.

Szív Ernőné azonban nem válaszolt, meg se moccant. Szív Ernő fölsóhajtott, kikászálódott az ágyból. Éjjel kettő volt, a konyhában spenótillat terjengett, és a falióra úgy percegett, mint a halál. Aznap délelőtt Szív Ernő találkozott egy emberrel. Pontosabban megszólították. Éppen megtorpant a fényverte téren, hírlapot olvasott, ahogy szokta, amikor odaléptek hozzá.

- Tud titkot tartani?

Kövér és vörös arcú, ismeretlen férfi hajolt az arcába.

- Tudok - mondta Szív Ernő, aki nem tudott titkot tartani.

- Ismerem az egyiket - bökött az újságra a férfi -, nagyon jól ismerem az egyik hírlapírót. Bár ne ismerném.

- Mi ebben a titok, uram? - kérdezte Szív Ernő, miközben látta a férfi szemében a révületet.

- Ez egy nagyon veszélyes újságíró. Hírhedt verekedő, és iszákos is. Vállig ér a haja, és nagyon kövér, dagadtabb, mint én, mégis mindennap más növel látom. Liliomtipró. Szerintem valutázik is. Börtönben végzi, meglátja.

Szív Ernő tűnődve hallgatott, mert nem ismert ilyen hírlapírót. Így aztán a férfi szólalt meg újra.

- Szív Ernőnek hívják - mondta megvetően, aztán bosszúsan legyintett, és tovább ballagott, bele a fénybe, ami olyan áttetsző, szőke és csillogó volt, mintha valami reneszánsz filmet forgattak volna a Széchenyi tér öreg platánjai között.

Csak hogy most éjszaka volt. A konyhában spenót illata terjengett Szív Ernőné jóvoltából. Autó zúgott el a háztömb előtt, s mintha fájt volna a hirtelen kanyar, felnyikorogtak a kerekek. Szív Ernő megállt a szoba küszöbén. Bámult a félhomályba, az ágy felé.

- Szív Ernőné - mondta halkán.

Hiszen mit lehet tudni. Mint néhány napja az az öregasszony. Öreg hölgy inkább, pirosítóval az arcán, rózsaszín púderrel ráncaiban, s elmosódott, gyöngé rúzzsal remegő ajkain. Mennyi csipke lehet az ebédlőjében. Láncos óra is ver a falon, és dagerrotípiák mutatnak nagybajuszú kapitányokat, akik Doberdóban voltak tejfölös száju tüzérek, és szilánkot hoztak haza a csípőjükben. Hát véletlen-e, hogy éppen a sült gesztenyés előtt találkoztak? Állt az öreg hölgy, gesztenye illatban, rókabundában, nézte őt.

- Maga az a Szív Ernő? - kérdezte halkán, súlyosan.

Szív Ernő csak nézett.

- Jobb, ha nem tagadja.

- Én vagyok Szív Ernő, asszonyom.

- Hát akkor szégyellje magát, maga... maga...

- Nem értem, néni.

- Megint kezdi?!

- Miért szégyelljem magam, asszonyom?

- Pimasz! Még kérdi? Ne is lássam.

- De néni!

- Tüstént táguljon innen, maga piszok alak!

Nem vett tehát sült gesztenyét. Ivott valamit. Aztán megint ivott. Remegett a keze. Aznap már nem írt, csak néhány szót a naplójába. Alig tudta visszaolvasni. Most nem remeg a keze. Most éjszaka van, köd és spenótillat. Olyan az életünk, hogy folyton belelóg másokéba. Elszabadulnak rólunk szavak, lélekalkatrészek, tökéletlen kis pontatlanságok, és ki tudja, hol állnak meg, kit találnak meg, kit találnak el. Ez az öreg hölgy is például. Hogyan is? Miért? Mikor? Szív Ernő megremegett, mintha a testében fújna a hideg, de csak az éjszakai égbolt haladt fölötte, valahol ködön és kavargáson túl.

- Szív Ernőné - mondta Szív Ernő.

A felesége meg se moccant. A nyugodt, egyenletes lélegzés betöltötte a kicsiny szobát. Ilyenkor az ember odaülhet a másik elé, és a nézésével akár fel is ébresztheti, visszahozhatja abba a különös valamibe, mit a zöldségárusok is Világnak neveznek, de azt soha nem tudja meg, hogy a másik mit álmodik éppen, hogy a hunyt pillák miféle színeket, képeket és történeteket takarnak. Hogy nem is csak ezért, de örökké vereséget kell szenvedni. Hogy egy kicsike döntetlen nincsen. Valami aligegál. Mert ahol az éjszaka jár, ott nincsen bunda, nincsen egyezkedés és nincsen kompromisszum.

Debrecen jutott Szív Ernő eszébe.

Egy irodalmi est másnapján Szentkereszty szerkesztővel ballagtak a redakció folyosóján. Kölcsonkönyvtár is funkcionált a szomszédban, s a kiállítási vitrinek lapjait éppen porolgatta az egyik könyvtáros kisasszony.

- Milyen volt az est? - szippantott Szentkereszty a pipából.

Tegnap Szentkereszty szerkesztő vezette Szív Ernő estjét.

- Nem szabad ilyen őszintének lenni - mondta Szív Ernőnek a lány, de nem nézett fel.

- Tudom - mondta Szív Ernő a pipafüst mögül.

A lány rálehelt a vitrin üvegjére.

- Csakhogy tudja. Az emberek többsége nem érdemel ekkora őszinteséget. Őszinte akar lenni. Jól van. Maga író. De egyszercsak nem lehet tovább ennyire őszinte, mert ez is olyan, akár a mécesolaj, kifogy az üvegcséből, ha csak világítanak vele, és nem töltik újra. Aztán az is kérdés, újra tudja-e tölteni?

Szív Ernő hallgatott.

A lány fölnézett. Megállt kezében a törlerongy. Magas, vékony lány volt, fénylett a homloka.

- Nem fél? - kérdezte.

- De félek - mondta Szív Ernő.

- Jó lenne, ha komolyan mondaná.

- Nagyon komolyan mondom.

- Az jó. Hát féljen. Eljön máskor is?

- Eljön - mondta Szentkereszty.

- Jöjjön el - mosolyodott el a lány, aztán rálehelt a vitrinre.

Éjszaka volt. Szív Ernő ült a konyhában, és ezerig számolta a szívverését. Ezerötnél abbahagyta. Felállt, befalt néhány kanál hideg spenótot, hogy érezzen valami ízt, ne ezt a fémeset a szájpadról. Csak ez az éjszaka múlna már el.

- Szív Ernőné - mondta hirtelen újra.

Semmi válasz. Szív Ernő sóhajtott, és bebújt az ágyba. Nézte még egy ideig a csíkot a plafonon, és szinte hallotta a ködöt, mely úgy kavargott kint, mintha géppel csinálnák. És minden ott volt abban a ködben, karnyújtásnyira tőle. Aztán Szív Ernő lehunyta a szemét.

- De hiszen úgy fáj - mondta még, s azzal elaludt.

Mellette Szív Ernőné teste finoman megremegett. Könnyű és szeszélyes hullám volt, csak-hogy épp e szeszély emelte túl Szív Ernőét az ébrenlét tükrén. Szív Ernőné fölébredt, kinyitotta a szemét. A férje fölé hajolt.

- Mi fáj? - kérdezte.

De a másik nem felelt. Szív Ernő már aludt, valahol az éjszaka mélyén sodorták mindenféle színek, és képtelen történetek. Szív Ernőnek jó egészséges spenótillata volt. Szív Ernőné még sokáig bámulta a plafont. A mennyezetre halvány csíkot húzott egy utcalámpa tompa fénye, s szinte hallani lehetett, ahogy kint, abban a különös valamiben, mit éppúgy Világnak neveznek a zöldségárusok, mint a szépírók, kavargog, kavargog a köd.

Szív Ernőtől megvonják a bizalmat

Tudnivaló, hogy a hírlapírók előszeretettel hivatkoznak a hírszerzés szentségére, amikor információk után koslatnak, és a hírlapíróknak igazuk is van, amikor akkora fülekkel járnak a világban, hogy a fülkagylóban egy dagi angyal is elheverhetne. Csakhogy a világ néha olyan csendes, mint longobárd csontok a fűcsomók alatt.

A világ nem szereti, ha minden kiderül róla.

A világ szereti a titkokat, a rejtélyeket, a hangsúlyok tologatását, a világ nem magát szereti, hanem önnön ideáját, és ennyiben neki is igaza van. A világ folyton szebb és jobb akar lenni, mint amilyen valójában, és ezért mindenre képes. Ezért amennyiben a világ diktátor, úgy a hírlapíró forradalmár. Ám minden forradalomnak vannak alaptörvényei, melyeket illik megtartani. Az történt tehát, hogy Szív Ernő egy napon bukott forradalmár lett, és tökéletesen rászolgált a sorsára.

Szív Ernő bukása Majorka kollégája szomorúságával kezdődött. Majorka ugyanakkor nem szokott szomorú lenni. Majorka elszántan és vadul extrovertált típus. Ha Majorka késztetést érez a szomorúságra, inkább hangosan kiáltozik, leissza magát, vicceket mesél, lekacagja a kocsmá cserepeit, de sohasem ül magába roskadva, nem bámulja a redakció parkettáját, és főképpen nem sóhajtozik keservesen. Szív Ernő forradalmi bukásának délelőttjén Majorka magába roskadva ült, bámulta a redakció parkettáját, és keservesen sóhajtozott.

Szív Ernő döbbsen ült Majorka mellé.

- Mi baj? - kérdezte halkán.

- Na nem - pillantott fel Majorka.

- Mit nem, Majorka?! - hökkent meg Szív Ernő.

- Neked nem mondom el - sóhajtotta Majorka.

- Nem mondd el?! - kérdezte Szív Ernő

- Nem - sóhajtotta Majorka.

- Mit nem mondasz el? - kérdezte Szív Ernő.

- Hát azt, hogy... Nem, Szív Ernő, nem! Engem nem ugratsz be! A múltkor is amikor a csaló bíróról meséltem, másnapra ott virított a cikk az újságban. Elírtad a történetemet, másfelől pedig alaposan belekevertél. A feleségem, a két nagyfiam nem szólt hozzám. A barátaim elkerültek. Az újságíró büfében nem szolgáltak ki. Szeretlek én, Szív Ernő, éppen ezért több történetet nem mesélek neked. Ez a te érdeked is. Azt akarod, hogy megutáljalak?

- Nem akartam rosszat, Majorka - suttogta Szív Ernő.

- Tudom - bólintott Majorka. - Rettentően szomorú vagyok, de nem árulom el az okát, mert minden fogadkozásod ellenére, mondom, megírnád. Az pedig végzetes lenne. Pedig - sóhajtotta Majorka - milyen megható történet. Istenem, soha ilyen szomorú nem voltam.

Ennél rosszabbul nem kezdődhetett volna a nap.

Szív Ernő a hírlapíróknak ama kiveszőfélben lévő fajtájához tartozott, akik kizárólag az emberi életet figyelték. Ezek a hírlapírók sorsokat és történeteket lesnek el, hogy nyomban megírják őket, és amikor írnak, meg vannak hatva a saját érzékenységtől és szépérzéküktől, könnyeznek és sóhajtoznak, s eszükbe sem jut, miféle kellemetlenségeket és kínos pillanatok okoznak az írásaik. Ezért Szív Ernő hírlapíró végtelenül hálás volt minden történetért, és természetesen addig volt hálás, amíg meg nem írta azokat. Így aztán akkor is hálás volt, amikor egy vékony hangú úr személyesen őt hívta, majd pedig elmondott neki egy történetet a

szenátor szomszédjáról, amely történet ugyancsak szívszorító és tanulságos volt, és bővelkedett az emberi faj jóságának és aljasságának mindenféle fokozataiban. Szív Ernő boldogan hallgatott, mi több, már fogalmazta a mondatokat, s csak akkor keseredett el, amikor a vékony hangú úr megjegyezte, hogy azért e történet megírására még, úgymond, nem alkalmas az idő, szóval várjon még a szerkesztő úr, ő, mármint a vékony hangú úr, a legjobb időben jelentkezik újra, igen, szól, ha a történet a szenátor szomszédáról publikálható, mi több, hazafiúi kötelesség azt megjelentetni.

- Örül, hogy elmondtam magának? - búcsúzkodott a vékony hangú úr. - Csak maga tudja, Szív úr, csak maga.

- Végtelenül hálás vagyok - mondta Szív Ernő, és már tudta, hogy a vékony hangú úr húsz szerkesztőséget hívott fel aznap. Lehet, hogy az összes magyar redakciót felhívta. De tényleg hány magyar redakció van? Száz? Ötszáz? Szív Ernő szórakozottan bontogatta a levelet, melyet pszichiáter barátja küldött egy laktanyából. Szendi doktor megírta, hogy jól van, azt is megírta, hogy hiányzik a szabadság, továbbá lefogalmazott egy történetet arról, hogy nőgyógyász kollégájának miféle mondatokkal tett ajánlatot egy hölgybeteg - vizsgálat közben. Ez is tanulságos, úgymond klasszikus formátumú glosszatéma volt, igazi hírlapírói csemege, csak hát Szendi doktor odaírta a történet végére, hogy „Ernő, kérlek szépen, adatvédelem, ezt tartsd szem előtt, bármennyire is nehéz!”

Szív Ernő hírlapíró maga elé meredt.

Ha a hírlapíró nem írhat valamely dologról, úgy az a dolog nincs, nem is létezik. Szív Ernő tehetségtelen fráter lett volna, ha nem veszi észre a tendenciát. Mert valami tendencia, nos az tényleg volt. Hogy a világ... de nem, ezt még nem merte kimondani. Hátha téved. Szív Ernő végiggondolta, és sajnos nem tévedett. Néhány napja a barátai, közeli és távoli ismerősei feltűnő visszafogottsággal kerültek. Ha Szív Ernő kérdezett valamit, igent, vagy nemet monyogtak, vagy inkább semmit se mondtak, csak elnéztek az arca mellett, zavartan toporogtak, aztán váratlanul továbbsiettek. Szív Ernő állt az utcán, embereket bámult, akik egyszerre megfenyegették, abbahagyták a kukázást, a nagymonológot, vagy a szépségesen vad csókolózást. A buszon, vagy a vonaton ránéztek Szív Ernőre és elhallgattak, és úgy bámultak rá, mint ahogy kémre, spiclire, besúgóra szokás. Egyik este Szív Ernőné is megfenyegette hajcsavarás közben, hogy meg ne írja, amit az imént mondott, mert az az ő kizárólagos története, copyright by Szív Ernőné, mondta Szív Ernőné és a forró sütővassal jelentősegteljesen Szív Ernőre mutatott. De hiszen Bakó András, a költő is mind óvatosabb lett a hírlapíróval. Amióta az álomgyűjtő altatóorvost elírta előle, azóta csak úgy mesél a hírlapírónak, hogy előtte szelíd határozottsággal szól, a történet, melyet mindjárt elmesél, védett. Szív Ernő vegye figyelembe, hogy Bakó András is ír tárcákat, és minden tárca pénzmag, ebből következőleg Szív Ernő megkárosítja őt, forintokat vesz ki a zsebéből, ha elírja az ő történeteit.

Ó pedig a világ hányszor és hányszor odasündörgött Szív Ernőhöz, rimánkodott neki, hogy ezt írja meg, vagy amazt, és Szív Ernő rendre megírta ezt is és amazt is. A világ azonban hálátlan volt. A világ folyton szemrehányást tett neki, márhogy ő nem is olyan, ahogy Szív Ernő megírta, meg nem is úgy történt, és Szív Ernő hiába bizonygatta, hogy éppen olyan a világ, és épp úgy történt, ahogyan az közre lett adva. Ha tehát olykor hálátlan volt a világ, most súlyosabb dolog történt. Az volt a tendencia, hogy a világ el akarta söpörni Szív Ernőt, a forradalmárt. Meg akarta buktatni, lehetetlenné akarta tenni.

A világ le akart számolni Szív Ernő hírlapíróval.

Csakhogy Szív Ernő, ha momentán bukott forradalmár is volt, még élt, még lélegzett, és reménykedett. Szív Ernő felvette a harcot, és súlyos, véres csatákban visszavágott. S mivel e harcnak roppant sok tanulsága és megfontolandó momentuma számláltatott utóbb össze, hamarosan a győztes forradalom fejzeteit is közre fogjuk adni.

Szív Ernőt be akarják tiltani

Félhomályos tárgyalóteremben volt.

Feszült, várakozó arcok meredtek rá. Olvasók és barátok integettek bátorítóan. Szerkesztők, kritikusok figyelték szúrós szemekkel. Látott nagytekintélyű, idős literátorokat is rezzenéstelen arccal és merev felsőtesttel ülni. És látott ismeretlen arcokat, látott együttérzést, szánalmat, aggodást, miképpen látott elégedett gúnyt is.

A vádlottak helyén állt.

- Továbbra sem kér ügyvédet? - kérdezték tőle.

- Nem kérek, bíró úr - mondta.

A barátai felé pillantott, aztán vissza, az ügyész felé. Magas, vékony ember volt az ügyész. Dús haja a válláig hullámozott. S mint minden igazi vádképviselő, ropogtatta az ujjait. Most felállt, hosszan nézte Szív Ernőt, aztán tanúkat hívatott a tárgyalóterembe.

- Holkovics vagyok - mondta egy alacsony, piros arcú emberi lény. - Én ennek az úrnak - és itt Szív Ernőre mutatott - följánlottam, hogy elfoglalhatja a világ végét. Csakhogy neki nem kellett.

A tárgyalóterem felmorajlott.

- Igaz ez Szív Ernő? - kérdezte a bíró.

- Igen - mondta.

Vékony, kortalan férfi kopogott át a termen. A mankóira támaszkodva megállt Szív Ernővel szemben, és nagyon sötéten bámulta. Csönd lett, s csak az ujjropogtatás hallatszott.

- Károlyka vagyok a szövőgyári diszkóból - mondta kellemetlen, sírós hangon. - Engem ez az ember becsapott. Továbbá nem írta meg az igazságomat.

- Igaz ez, Szív Ernő? - kérdezte a bíró.

- Igen - mondta.

Szép, óvatosan telt szőke nő lépdelt át a termen. Nem nézett rá, mégcsak egy pillantást se vetett Szív Ernő felé.

- Hagyta, hogy Zoltánnak, a régi szerelmemnek higgyem - mondta nagyon halkan. A közönség hörgött, sóhajtozott.

- Csönd legyen - kiáltotta a bíró.

- Igaz ez, Szív Ernő? - kérdezte csodálkozva.

- Igaz - mondta.

Piszkos szőke, pattanásos homlokú, kortalan nő jött most. Könnyű szeszszag lengte körül. Gúnyosan nézte Szív Ernőt.

- Elvira vagyok - mondta ajakbiggyesztve, miközben csípőre tette a kezét - engem megalázott ez az ember!

- Hogyan alázta meg - kérdezte a bíró.

- A nőiességemet kritizálta - mondta Elvira.

- Igaz ez, Szív Ernő? - kérdezte a bíró.

- Én csak figyelmeztettem - mondta.

Egy angyal jött, Gábiel.

- Fölajánlottam neki a mennyországot. Ráadásul egy kávéházban. Azonnal jöhetett volna - mondta.

Újra csönd támadt, de még ujjrecsegtetés se hallatszott.

- És nem ment ez az ember? - kérdezte a bíró előrehajolva.

Az angyal alig akart megszólalni. Nagyon szégyenkezett.

- Kidobatt a pincérrel - mondta végül szomorúan.

Akkora hangzavar támadt, mint egy labdarúgó mérkőzésen. A bíró alig tudta lecsillapítani a fölzaklatott közönséget.

- Hát ez is igaz, Szív Ernő? - kérdezte aztán fejcsóválva.

- Igen.

Újabb komor úr jött át a termen. Spirálfüzet volt a kezében. A komor úr a magasba tartotta a füzetet.

- Írt a feleségemnek egy karácsonyi történetet - mondta.

- És? - kérdezte a bíró.

- Összezsapta. Pedig tudta, hogy beteg asszony a feleségem - mondta az úr.

- Mit mondott a felesége? - kérdezte a bíró.

- Hogy érzélgős, színpadias történet.

- Ezt mondta volna? - kérdezte a bíró.

- Súlyosbodott az állapota, uram - mondta a férfi.

- Így volt, Szív Ernő? - kérdezte a bíró.

- Egyáltalán nem volt érzélgős írás - tiltakozott Szív Ernő.

Akkor egy kisgyermek lépett a terembe. Világos fehér ingecskében, kantáros, sötétkék rövid-nadrágban és szandálban volt. Hideg szerénységgel mosolygott. Ő volt az, a Halál, aki egy fullasztó nyári napon látogatta meg Szív Ernőt.

- Állandóan velem foglalkozott - mondta a Halál.

- Nem volt nyugalmam tőle - mondta a Halál.

- Ez az ember elárulta az életet - mondta a Halál.

- Igaz ez Szív Ernő? - kérdezte sápadtan a bíró.

- Igen.

Az ügyész felemelkedett, megköszönlte a torkát, a plafon felé pillantott, megrecsegtette az ujjait és színpadias mozdulatot tett. Aztán megtartotta a vádbeszédet.

Szép, hosszú és tartalmas beszéd volt.

- Úgy gondolom, bíró úr, hogy e néhány tanú is igazolja, miért volt szükség e tárgyalásra. Ez a jogi esemény példátlan a magyar gyakorlatban, de nem halogathattuk tovább. A vádlott, ez a napnál világosabb, úgy egzisztenciálisan, mint népéhez tartozásában javíthatatlan, hogy ezt a

kifejezést használjam. Szerintem további bizonyító eljárás felesleges, bár könnyedén tudnánk még tanukat prezentálni. Írók, és más egyszerű polgárok várnak még odakint. Ez az ember - és ekkor Szív Ernőre mutatott, hogy még nyomatékosabbá tegye az elkövetkező szavak súlyosságát - visszaélt a szabadsággal, az élet lehetőségeivel, s ahelyett, hogy vigaszt, segítséget, együttérzést nyújtott volna, inkább gúnyt űzött az embertársaiból. Kiszerkesztette őket, nevetség tárgyává tette őket, eltorzítva mutatta be őket, ironizált és parodizált, s ha nem más-sal volt elfoglalva, akkor az érdektelen és végtelenül unalmas személyes ügyeit tárta a világ elé. Kit érdekel, hogy Szív Ernő szorong, hogy éjszaka felriad, és kit érdekel, hogy piros folt van a száján, és hogy szereti a fényt?! Eredetiséget vártunk tőle! Holott az összes története plágium, olcsó hamisítás! Ez a Szív Ernő egy érzelgős, rosszindulatú, cinikus, nárcisztikus, öntömjénező és ami a legszomorúbb, egy roppant korszerűtlen alak. Nem a mi világunkba való. Nem ilyennek akartuk. Nem ilyen reményeket fűztünk hozzá. Ez az ember - és ekkor újra Szív Ernőre mutatott az ügyész - becsapott bennünket, visszaélt a bizalmunkkal, csalódást okozott nekünk.

Felteszem tehát, hölgyeim és uraim, a kérdést.

Mi a hasznunk nekünk ebből az emberből, Szív Ernőből?

Mi a haszna a társadalomnak?

Mi haszna dicsőséges történelmünknek?

Mi a haszna az életnek?

A válasz, hölgyeim és uraim, egyértelmű.

Semmi, semmi semmi.

Sőt, leginkább kárunk van belőle, egy ilyen Szív Ernőből. Szív Ernőre viszont van szükségünk. Egy jobb, humánusabb, tapintatos és segítőkész Szív Ernőre van szükségünk. Olyanra, aki példát mutat. Aki nem hiszi, hogy a fülledt életecskéje közérdek. Olyan Szív Ernőre szükségünk van, aki nevetést, derűt és vigaszt hoz, és mindannyiunkat képvisel abban a szentélyben, amit irodalomnak hívnak. Nehéz szívvel teszem, de az elkövetett bűnök miatt, hölgyeim és uraim, a legsúlyosabb büntetést kérem. Azt javaslom bíró úr, hogy tiltsuk meg ennek az embernek, hogy Szív Ernő legyen.

Rettenetes csönd támadt.

Csak az ügyész zihált, s kipirosodott arcát törölgette.

Egészen kócos lett szép hullámos haja.

Nehezen szólalt meg a bíró.

- Mit szól ehhez, Szív Ernő - kérdezte.

- De ha én nem lehetek Szív Ernő, akkor ki lesz Szív Ernő? - kérdezte halkán Szív Ernő.

Moraj futott át a termen.

- Majd lesz valaki más - mondta az ügyész.

- Szerintem az nem lehetséges - mondta Szív Ernő.

- Miért nem? - kérdezte a bíró.

- Mert Szív Ernő én vagyok, következőképpen Szív Ernő nem lehet más, csak én.

- Látja, bíró úr, milyen öntelt, fennhéjázó alak - kiáltotta az ügyész - hiszen Szív Ernő akárki lehet.

- Az kéne még csak! - kiáltotta egy roppant dühös női hang a közönségből, és Szív Ernő fölismerte a felesége hangját, és ebből erőt merített.

- Szív Ernő csak én lehetek - mondta tehát elszántan.

A közönség újra fölmorajlott.

Némelyek fütyögtek, sikoltoztak.

- Le vele! Pfujj! Pfujj - kiáltoztak egyesek.

Ismeretlen férfi rohant a pulpitushoz. Alacsony volt, vörös arcú: - Én kérem nagyon szívesen leszek Szív Ernő - kiáltozta. - Hadd legyek én Szív Ernő! Emberek, én sokkal jobb Szív Ernő leszek!

- Akkor már inkább én legyek Szív Ernő - dühöngött egy hatalmas és csupahús ember. De még egy öreg néne is jelentkezett, hogy Szív Ernő akarna lenni.

- Énszerintem húsz évig egyáltalán ne legyen Szív Ernő! - kiabálta egy asszonyság.

Aztán hirtelen újra csönd lett.

Akkor a bíró felállt, és felálltak az esküdtek is.

- A bíróság ítélethozatalra visszavonul - mondta a bíró.

Szív Ernő nézte az elvonuló esküdtek vértelen, semmitmondó arcát. Az ügyész is elégedetten mosolygott, miközben tornáztatta az ujjait. S valóban fertály óra múlva a bíró és az esküdtek újra megjelentek. Némán és nagyon komolyan felvonultak, elfoglalták a helyüket, majd pedig állva maradtak.

Akkor mindenki felállt.

És a bíró nagyot sóhajtott, és kihirdette az ítéletet.

Valami megint történt

A Móra Ferenc szabadidő parkon ballagtak keresztül.

Az embernek valami kicsinység is elég, hogy megbolonduljon. Bolondok voltak ők is. Tudták-e, nem tudták, végül is mindegy. Az ember jó, viszont lehetne jobb is. És ha az embernek megvan a magához való esze rájön, hogy nem lehet normálisan élni.

- Tudod - mondta Szív Ernő - nem törődik velem.

- Egyáltalán nem? - kérdezte Bakó András szórakozottan.

Foltokban zöldellt a fű, s a fekete orgona ágakon körömnvi levélkék remegtek. De még olyan puhák voltak, hogy nyomban szétmálltak, ha az ember érintette őket. Sáros gyökérdarabka hevert a járdán, ők persze azt bámulták. Bakó András nehézkesen lehajolt és felemelte a gyökeret.

- Ez pedig egy gyökér - mondta.

- Oda se figyel, mit mondok. Napok óta tart ez - mondta Szív Ernő, és ő is bámulta a gyökeret, amely ott himbálódzott Bakó András kezében. Hogy tud egy ilyen semmi gyökérke himbálódzni! A háncs megszakadt az oldalán, és a seben át most felfehérlik a gyökérhús. Gyökér, gyökérke. Kiszakadt valahonnét a talajból. Megrepedt, szétomlott fölötte a föld, az a tíz centi, az a húszcenti mélységű hideg fekete, hogy néhány pillanatra megérkezzen Bakó András kezébe. Fölnéztek az égbe. Magasan, elveszetten libegtek a felhők.

- Mintha már csak vendég lennék itt - mondta Bakó András és most körbepillantott. Itt a sárga nagyszínház, mellette a belvárosi mozi oszlopos épülete, mögöttük a Hungária kávéház makettje. Kedvetlen munkások talicskázták a malterport. Ott meg a rádió, amott a szerkesztőség. Ráláttak a Széchenyi térre is, a kopasz platánokra, minden mozgott, élt és tolagodott.

- Szóval én azt gondolom... - mondta Szív Ernő és elhallgatott, de aztán nagyot sóhajtva csak kimondta -, szóval azt gondolom... hogy van valakije.

- Ugyan. Nehogy, azt hidd, hogy félek - bólogatott Bakó András. - Mint ez a gyökérdarab itten. Jól van. Ennyi volt. Megvolt.

- Ez különben csak egy sejtés. Még nincs bizonyítékom, vagy valami ilyesmi - ráncolta Szív Ernő a homlokát.

- Szervusz, gyökérke - sóhajtotta Bakó András.

- Szerinted mit csináljak? - nézett Szív Ernő a gyökér után, ami a frissen kapált virágágyásban bukfencezett.

- Írtam egy tárcát a mennyországról - válaszolta Bakó András, aki egyáltalán nem hitt a mennyországban.

- Fel csak nem pofozhatom.

- Felemás szárnyat kértem az Úrtól.

- Mondjuk, egy pofon, csak egy. Hogy észhez térjen.

- Lehet, hogy tényleg úgy lesz - tűnődött Bakó András. - Valóban felemás szárnyakat kapok. Milyen különös. Hogy minden amit elképzelünk és megírunk, mégiscsak megtörténik egyszer.

- Például vissza is hódíthatom, vannak eszközeim - mondta Szív Ernő.

- Igazad van, sokat vétettem - mondta Bakó András.

Szív Ernő hallgatott és nézte a költőt.

- Bizony nehéz dolgok ezek - bólogatott Bakó András.

Aztán elváltak.

S mert tavasz volt, Szív Ernő bóklászott még kicsit a melegben. Olyan volt ez a meleg, mintha valami gyermek akarna telelehelgetni egy kihűlt, elfelejtett szobát. Nem szerette most az embereket. Sokan voltak. Egyáltalán nem volt jó, hogy vidáman és felszabadultan sétafikáltak, hogy máris kiültek a padokra és napfürdőztek, mintha nem is lett volna még néhány hete tél, jeges eső, vagy sárszínű ég. Hagyják abba. Igenis tessék abbahagyni a nevetgélést, és mindenki menjen haza.

Hazament Szív Ernő.

Nem is néztek rá. Mint valami idegen, állt az előszobában, kabátját se vette le.

- Szervusz - mondta.

- Szervusz - mondták.

Végül mégis lepakolt, evett valami hideget. Magában evett, csöndben. Nagyokat reccsent foga alatt a kenyérhéj. Utálatos, száraz kenyér. A csudába is, nem lehet frisset venni!? Mégse szólt.

- Jól vagy? - kérdezte aztán, már bent, a szobában.

- Jól - mondták.

- Különben én is jól vagyok - mondta Szív Ernő.

- Az jó - mondták.

- És amúgy?

- Olyan különös - mondták.

- Értem - bólintott Szív Ernő -, szóval különös.

Hallgattak kicsit. Szív Ernő bámulta körben a falakat, a göröggépek valószerűtlenül élénk színeit, a fenyőfapalc szelíd okkerjét, a könyvek felett szállongó port, a virágokat és a szét-hagyott kéziratpapírokat, az otthonát. Valamit mégis mondani kellene. Mit kellene mondani? Nézte a másikat. Hiszen még a tekintete is megváltozott. Pupillájának könnyűkék vizére fátyol ereszkedett, csöndesebb, nyugodtabb, és valahogy elszántabb is lett. De szemének árka elmélyült, sötétebb tónussal rajzolta valami titkos erő. Másképpen figyelt, másképpen mosolygott, másképpen nevetett. Most inkább nem mond semmit, gondolta Szív Ernő, majd később. Erőt gyűjt, és lefekvés előtt tisztáz mindent. Megkérdezi, hogy hívják a harmadikat, mióta tart, és hogy mi a szándékuk. Szépen kell csinálni, intelligensen. Nem lesz pofozkodás.

Aztán korrektúrát javíthatott Szív Ernő. Szerette volna a szövegben hagyni a hibákat. Legyen minden rossz. Legyen minden elhibázott. Lesz pofon, lesz a mindenségít. Azért is megitta az ötödik kávéját. Lent már elnyelte a dolgokat az éjszaka. Masszírozta a mellkasát.

Egyszer csak meghallotta a mosdóajtó csapódását.

Hallotta, hogy öklendezik a másik.

Soha nem hallotta így öklendezni.

Utána rohant, tartotta a fejét. Kapaszkodtak a karjába.

Nem tartott sokáig, de ahogy enyhült, majd elmúlt az attak, Szív Ernő csak annyit kérdezett:

- Igen?

- Igen - mondták, és mosolyogtak.

- Egészen biztos?

- Egészen biztos.

Hirtelen ott kavargott mindaz a könyvtárnyi irodalom, amit a boldogságról elmondtak. Mondatok, szállóigék és novellák felejthetetlen passzusai, traktátusok és filozófiák okfejtései, ott volt körülötte minden, ami a boldogságról szólt, ám Szív Ernő mégiscsak azt érezte, hogy magányos. És soha az életben nem érezett még ilyen magányt.

-&-